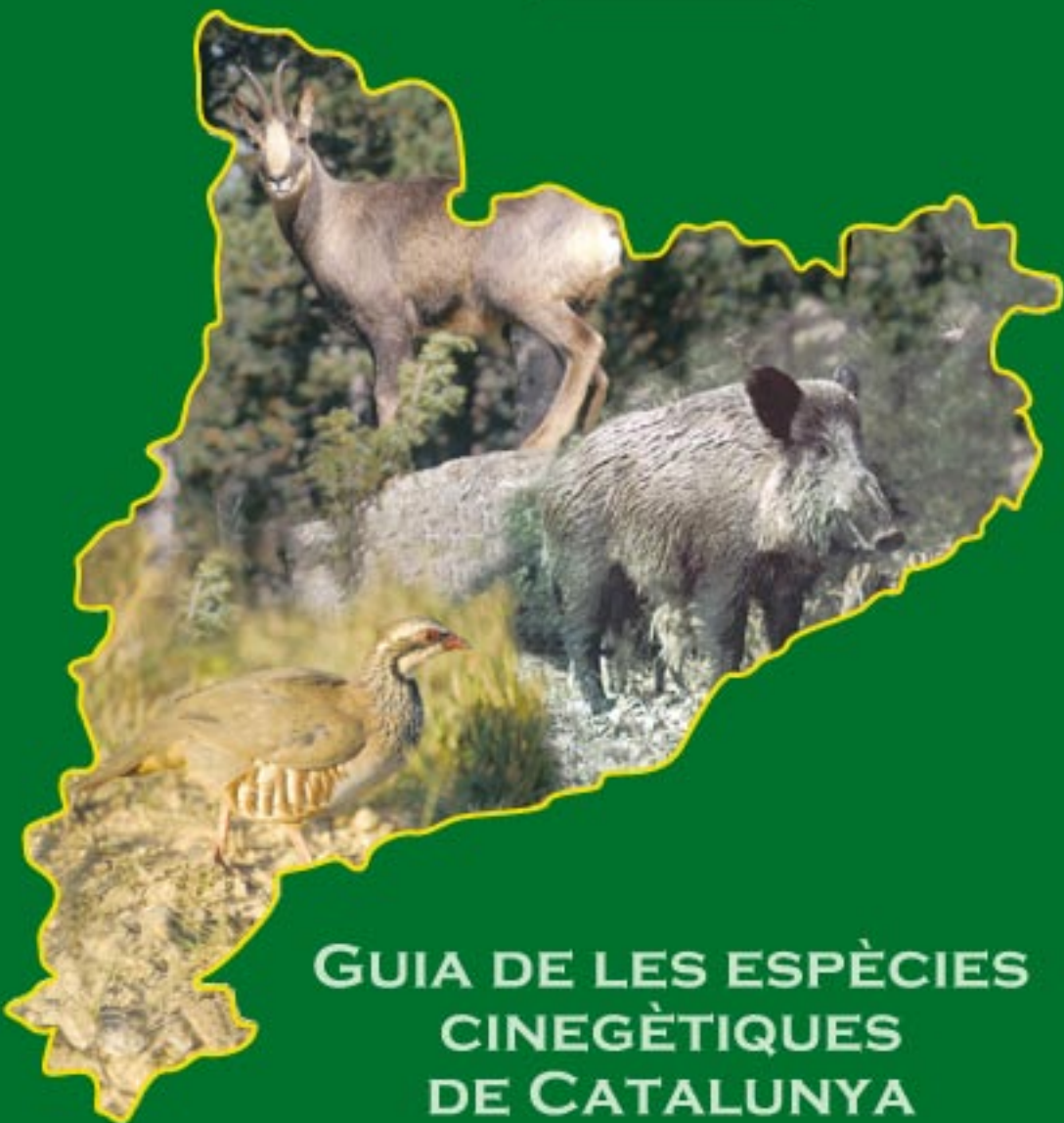

Santiago Lavín
Encarna Casas

GUIA DE LES ESPÈCIES CINEGÈTIQUES DE CATALUNYA

Ramon Mayench i Calvet
President de la Federació Catalana de Caça

Guia de les espècies cinegètiques de Catalunya

GUIA DE LES ESPÈCIES CINEGÈTIQUES DE CATALUNYA

GUIA DE LES ESPÈCIES CINEGÈTIQUES DE CATALUNYA

Direcció i coordinació:

Santiago Lavín i Encarna Casas.
Servei d'Ecopatologia de Fauna Salvatge (SEFaS) www.uab.cat/sefas.

Autors:

Santiago Lavín, Ignasi Marco, Rafaela Cuenca, Roser Velarde, Encarna Casas, Gregorio Mentaberre, Óscar Cabezón, Francesc Closa i Ana Luisa Valente (Servei d'Ecopatologia de Fauna Salvatge, Facultat de Veterinària, Universitat Autònoma de Barcelona).

Ricard Casanovas (Cap d'Àrea d'Activitats Cinegètiques, Direcció General del Medi Natural, Departament de Medi Ambient i Habitatge, Generalitat de Catalunya)

Dibuixos:

Encarna Casas i Ana Luisa Valente.

Disseny i maquetació:

Cristina Payà (www.ipstudio.es)

Primera edició: Octubre 2007 de Ediciones S (www.edicioness.es)

Depósito legal: B-43.571-2007

Printed in Spain.

Impreso en España por Industrias Gráficas Ferré Olsina, S.A.

© Federació Catalana de Caça i Servei d'Ecopatologia de Fauna Salvatge.

Índex

Presentació	
Director General del Medi Natural.	9
President de la Federació Catalana de Caça	11
Utilització de la guia	13
Espècies cinegètiques	
Mamífers	15
Descripció de les espècies	16
Rastres a la natura	38
Aus	39
Descripció de les espècies	40
Siluetes en vol.	102
Malalties de les espècies cinegètiques	
Malalties dels mamífers.	105
Malalties de les aus	116
Bibliografia	119
Índex alfabètic d'espècies	121
Notes	123

Presentació Director General del Medi Natural

Em plau presentar-vos la «*Guia de les espècies cinegètiques de Catalunya*», un llibre que permetrà aprofundir en el coneixement de la fauna que es pot caçar a casa nostra.

Podem trobar moltes i diverses publicacions que fan referència a l'activitat cinegètica: les que tracten temes de gestió, els manuals de caça, llibres que orienten en legislació cinegètica i d'altres sobre aquesta activitat ancestral. En aquest cas però, teniu entre les mans un llibre diferent i necessari per aprofundir en els coneixements i la informació sobre els recursos naturals cinegètics i per a millorar la formació del col·lectiu de caçadors. Es tracta d'una guia de fauna cinegètica, una guia orientada a la descripció biològica i ecològica de les espècies que poden ser caçades a Catalunya i amb unes senzilles però rigoroses ressenyes sobre les malalties que aquests animals poden patir.

No hi ha dubte que el fet de ser uns bons coneixedors de l'entorn natural ens permet gaudir-ne més plenament. Així doncs, en tant que la caça incideix directament en la natura, si es practica aquesta activitat coneixent l'ecologia de la fauna que en forma part, aquesta serà molt més gratificant.

Per a dur a terme una caça sostenible, és convenient i necessari que els caçadors compreguin les característiques biològiques, ecològiques i fenològiques de la fauna sobre la qual actuen i aquesta guia està concebuda per a facilitar-ho.

D'una banda, felicitar la Federació Catalana de Caça per aquesta iniciativa i d'altra, agrair els tècnics i components de l'equip del Servei d'Ecopatologia de la Facultat de Veterinària de la Universitat Autònoma de Barcelona per haver fet possible la realització d'aquesta guia que de ben segur ajudarà a assolir un dels

objectius que la Direcció General del Medi Natural té sempre present: formar, informar i divulgar entre tots els usuaris del medi natural de ser respectuosos amb el nostre entorn natural. Estic convençut que la divulgació de les característiques biològiques de la nostra fauna i en el cas que ens ocupa, de la cinegètica, ens ajudarà a entendre millor la natura i en conseqüència a estimar-la més.

Encoratjo als caçadors i caçadores catalans a tenir sempre a mà i portar al damunt la «*Guia de les espècies cinegètiques de Catalunya*» perquè el fet de saber més sobre el que manipulem, no només ens dóna eines per fer-ho bé, sinó que ens brinda la possibilitat de fer-ho de forma equilibrada, segura i perdurable en el temps.

JOAN PALLISÉ I CLOFENT (Director General del Medi Natural)

Presentació President de la Federació Catalana de Caça

Com a President de la Federació Catalana de Caça, conscient en tot moment de l'evolució que està tenint l'activitat cinegètica tant en el nostre entorn com a nivell nacional i internacional, crec que els caçadors, si més no els nostres, han de tenir un coneixement ampli de les espècies que poden caçar, perquè aquesta és una forma de justificar la nostra activitat, que està essent qüestionada en l'actualitat per nombrosos sectors de la societat.

La caça és una activitat tan antiga com l'home, encara que cal ser conscients que la seva concepció ha anat canviant amb el pas del temps com a conseqüència de les variacions produïdes en l'estructura de la societat, en les formes de vida, en els patrons culturals, polítics i administratius i al medi ambient.

En un principi, la caça era una activitat de supervivència, que tenia com a finalitat aconseguir aliments per subsistir. Al llarg de la història, aquesta finalitat inicial ha canviat, sobretot en les societats avançades com la nostra, en les que ja no és una necessitat sinó una activitat d'oci. Aquesta activitat ha de realitzar-se de manera racional i ordenada, de manera que es garanteixi l'existència permanent de les espècies que cacem. Per garantir el manteniment dels recursos cinegètics, la caça hauria de reafirmar-se com un element de gestió prudent i respectuós amb els cicles biològics de les espècies salvatges, el que implica un constant estudi de l'evolució i de la dinàmica de les poblacions faunístiques, tant a l'interior dels límits de cada estat o regió, com a un nivell més global.

Una circumstància que cal tenir present és que, en altres temps, la caça era una activitat acceptada sense cap tipus d'objeccions per la majoria de la població. No obstant això, en l'actualitat, els caçadors es veuen obligats a justificar contínuament la seva activitat davant l'opinió pública.

El caçador ha de ser conscient que el concepte de riquesa natural com a font inesgotable de recursos està actualment desfasat i que, per tant, ha d'esforçar-se en pro de la conservació de la fauna salvatge i dels seus hàbitats, realitzant una utilització racional i duradora dels recursos naturals. També amb les seves accions, ha de fer veure a la societat que la caça, si es realitza d'una forma sostenible, pot ser un instrument de gestió important per a la conservació de la fauna salvatge i dels seus hàbitats. El medi natural no és una font inesgotable de recursos, pel que es fan necessaris plantejaments de conservació per garantir la seva preservació. La transformació del medi i la pèrdua de biodiversitat que s'ha produït durant els últims anys, han fet precis el desenvolupament de polítiques de conservació que assegurin que l'ús de tots els recursos naturals sigui sostenible.

La caça, com a qualsevol altra activitat relacionada amb el medi natural, està regulada per un conjunt de lleis i normes que s'han d'acomplir amb la finalitat d'arbitrar els drets i deures dels ciutadans i conservar la fauna i els seus hàbitats. Una de les finalitats primordials de les lleis de caça és la protecció i conservació de les espècies cinegètiques en el seu medi natural. Aquesta protecció i conservació cal realitzar-la mitjançant l'ordenació adequada de l'aprofitament cinegètic. El caçador té l'obligació de conèixer les lleis, reglaments i ordres que regulen l'aprofitament de la caça. També ha de conèixer les «lleis biològiques bàsiques» dels ecosistemes on desenvolupa la seva activitat i les espècies, tant les que pot caçar com les que no. Només d'aquesta forma podrà participar activament en la conservació de la biodiversitat i en la protecció del medi natural on realitza la seva activitat.

Vull agrair al Servei d'Ecopatologia de Fauna Salvatge (SEFaS) de la Facultat de Veterinària de la Universitat Autònoma de Barcelona, amb la qual la Federació Catalana de Caça té des de fa dos anys establert un conveni de col·laboració, la preparació d'aquesta guia, que estic segur acomplirà àmpliament la seva finalitat: la de proporcionar informació concreta als caçadors de Catalunya sobre les espècies que es poden caçar. També s'inclou un apartat que cada dia cobra més importància i que el caçador ha de conèixer: el de les malalties que les espècies cinegètiques poden patir.

Finalment desitjo que aquesta guia serveixi per ampliar els vostres coneixements sobre les espècies cinegètiques de Catalunya.

RAMON MAYENCH I CALVET (President Federació Catalana Caça)

Lleida, 1 de setembre de 2007

Utilització de la guia

Les espècies que poden ser objecte d'aprofitament cinegètic al territori de Catalunya en la temporada 2007-2008 són les que figuren a l'annex 1 de l'Ordre de 17 de juny de 1999 (DOGC núm. 2922 de 2 de juliol de 1999), per la qual s'estableixen les espècies que poden ser objecte de caça a Catalunya, amb l'excepció de l'estornell negre (*Sturnus unicolor*), que no es considera espècie susceptible d'aprofitament cinegètic.

Excepcionalment, també s'inclouen en el llistat d'espècies cinegètiques en aquesta temporada, el visó americà (*Mustela vison*) i la cotorreta de pit gris (*Myopsitta monachus*) per les circumstàncies especials que queden acreditades a l'expedient.

Els mamífers han estat classificats en els seus grups genèrics (lagomorfs, mustèlids, caníds, suïds, cèrvids i bòvids) i les aus en les seves respectives famílies.

En els mapes de distribució, tant de mamífers com d'aus, s'utilitza com a unitat la Comarca. Si una espècie es troba distribuïda per tota la zona o si únicament es localitza en un punt, s'assenyala tota la Comarca sencera.

En el cas dels mamífers s'indica amb el color gris la seva distribució.

De la mateixa manera, en les aus s'indica amb diferents colors:

- Taronja. Estival. Hiverna fora de l'àrea de cria.
- Verd. Sedentària. Passa tot l'any a l'àrea de cria.
- Blau. Hivernant. Hiverna a Catalunya però no hi cria.

En l'apartat de descripció de les aus s'inclouen les mesures de longitud (distància entre el bec i la punta final de la cua presa al dors de l'animal quan aquest

està estirat en pla horitzontal) i d'envergadura (distància entre les puntes de les ales quan aquestes romanen totalment esteses).

Després de les fitxes de les espècies de mamífers s'adjunta una làmina que inclou els rastres (petjades, amb la seva longitud, i femtes) que es poden trobar a la natura. I després de les aus s'ha annexat també una làmina amb les seves siluetes en vol.

Als dibuixos d'identificació d'espècie d'ambdós grups s'indica la diferenciació sexual amb els següents símbols: ♂, per als mascles, i ♀, per a les femelles.

Amb la realització d'aquesta guia es pretén donar a conèixer als caçadors de Catalunya les espècies sotmeses a aprofitament cinegètic. S'ha inclòs a cada fitxa la informació que es creu més rellevant, però som conscients que l'espai disponible ens ha limitat una redacció més àmplia. Per a complementar-la, hem inclòs al final un apartat de bibliografia, on es recull una sèrie de llibres que tracten en profunditat aspectes concrets de les espècies descrites.

ESPÈCIES CINEGÈTIQUES

MAMÍFERS

CONILL DE BOSC**CAST:** Conejo de monte**EUSK:** Untxia, untxi**GAL:** Coelho bravo**FR:** Lapin de garenne**ANG:** European rabbit**ALE:** Wildkaninchen**ITA:** Coniglio selvatico**DISTRIBUCIÓ**

El Conill de bosc és una espècie típicament mediterrània, fins al punt que en temps dels romans donà nom a la nostra Península. Es troba distribuït per tota Espanya, incloses les Illes Balears i les Canàries, tot i que sempre ha estat absent a Astúries.

En l'actualitat i com a conseqüència de les reintroduccions realitzades per l'home, es distribueix des de la Península Ibèrica fins al sud d'Escandinàvia.

També ha estat introduït en moltes altres parts del món, entre les quals destaquen nombroses illes del Pacífic, Austràlia i Nova Zelanda.

A la Península Ibèrica existeixen dues subespècies de Conill de bosc. Si es divideix la Península amb una diagonal que travessi des de Galícia fins el nord-est d'Andalusia, al quadrant sud-occidental es troba *O. c. algirus* i a la resta *O. c. cuniculus*, que acostuma a ser de mida més gran. A Catalunya, es troba a la majoria del territori, tot i que la seva abundància decau per sobre dels 700-800 m d'altitud i desapareix pràcticament per sobre dels 1.300-1.500 m.

DESCRIPCIÓ

El Conill de bosc té les extremitats posteriors adaptades a la carrera a l'igual que tots els lagomorfs. Té uns pavellons auriculars grans amb una coloració uniforme. El pèl mostra variacions amb tonalitats brunes i griseses, destacant el blanc de la part interna de la cua.

Pràcticament no existeixen diferències entre els dos sexes. Té una longitud total de 34-35 cm i un pes d'1,5 a 2,0 kg.

HÀBITAT

Aquesta espècie es troba a una àmplia varietat de medis, però és el matollar mediterrani on la seva abundància és més gran, fonamentalment a zones de conreu amb relleu pla o lleugerament ondulat. L'altitud és un factor limitant, essent estrany a partir dels 1.500 m.

El Conill de bosc té la seva densitat més gran a les zones on el clima és continental o mediterrani i el sòl permet la construcció amb facilitat de les llorigueres, evitant les zones calcàries.

ALIMENTACIÓ

S'alimenta principalment de plantes herbàcies. És capaç de consumir una gran varietat d'espècies i estructures vegetals, i inclús pot ingerir l'escorça d'espècies llenyoses i arrels, situació que li permet viure durant períodes d'extrema sequera. Aquesta espècie és capaç d'acomodar la seva dieta en funció de la disponibilitat resultant de la competència amb la resta dels herbívors de la zona.

REPRODUCCIÓ

És una de les poques espècies de vertebrats en la qual la femella pot estar receptiva tot l'any. El període reproductiu del Conill de bosc depèn de la qualitat i abundància de la pastura, la qual cosa està relacionada amb les temporades i abundància de pluges.

Es reproduïx entre novembre i juny, tot i que en determinades zones el període reproductiu pot ser molt més ampli. Els catxaps acabats de néixer (de 3 a 6) depenen de la mare un curt període de temps (20-30 dies).

Les femelles poden entrar en zel durant la lactació, de manera que són possibles 12 llorigades a l'any, tot i que el més normal es que es produeixin entre 2 i 4.

COMPORAMENT

El Conill de bosc viu en caus que alberguen grups socials amb una mida dependent de les dimensions de la lloriguera, de la qualitat i de l'estructura de l'hàbitat. Els membres de la colònia es reconeixen per l'olor i es marquen entre ells fonamentalment amb orina. L'àrea de campeig depèn de les zones, però acostuma a ser d'1-2 Ha.

L'activitat està influïda per l'estructura de la comunitat de predadors. En la majoria de les zones té una activitat crepuscular amb part d'activitat nocturna. Tot i això, a les àrees amb un risc de predació inferior on s'ha introduït, no s'observa un patró clar d'activitat.

El crit que emet un conill capturat, fa que tots els individus de l'interior del cau s'immobilitzin. Quan existeix un perill, són els conills més vells o els més allunyats de la lloriguera els que avisen a la resta colpejant el terra amb les extremitats posteriors, la qual cosa produeix la fugida dels animals cap al cau.

LLEBRE**CAST:** Liebre europea, ibérica**EUSK:** Erbi europarra, Erbi**GAL:** Lebre**FR:** Lièvre d'Europe, ibérique**ANG:** Brown, iberian hare**ALE:** Feld, Iberischer hase**ITA:** Lepre comune,
bruna iberiche**DISTRIBUCIÓ**

La Llebre es distribueix per una gran part d'Europa i el sud-oest d'Àsia, amb l'excepció d'Escandinàvia, el nord de Rússia, les Illes Britàniques i gairebé tota la Península Ibèrica, on hi ha fins a tres espècies de llebres.

A Catalunya, existeixen dues espècies. La Llebre europea (*Lepus europaeus*), que es distribueix per gran part del territori, i la Llebre ibèrica (*Lepus granatensis*), que es troba a les comarques més meridionals, principalment al Montsià, La Ribera d'Ebre i la Terra Alta.

Als Ports de Tortosa i Beseit es poden trobar ambdues espècies, tot i que de forma molt escassa.

DESCRIPCIÓ

La Llebre europea és la més gran de les tres espècies. El seu pes oscil·la entre els 3 i 4,5 kg, tot i que pot arribar als 6 kg. Les extremitats i els pavellons auriculars són llargs, aquests últims amb l'extrem de color negre. El color del pèl és bru-groguenc, a excepció de la zona ventral, de poca extensió, que és de color blanc. A l'hivern pren tonalitats més griseses. La cua és blanca i negra.

Tot i que no existeixen diferències entre mascles i femelles, aquestes últimes pesen una mica més. La diferenciació del sexe únicament es pot realitzar amb l'animal a la mà, mitjançant l'observació de l'aparell genital.

La Llebre ibèrica té una mida més petita que l'europea (2-2,6 kg), una extensió més gran de la zona clara ventral, que s'estén a les extremitats, i una transició progressiva entre el color marró ocre del dors i el blanc del ventre.

HÀBITAT

La Llebre europea ocupa hàbitats molt variats, tot i que al centre i nord d'Europa prefereix les zones obertes i les estepes de cereals. A la Península Ibèrica es troba a zones amb matolls, bardisses i bosc, encara que també es troba a les planícies conreades de clima mediterrani de la conca de l'Ebre. Es troba des del nivell del mar fins l'alta muntanya, on pot arribar a alçades properes als 2.000 m.

La Llebre ibèrica prefereix les zones obertes i planeres, preferentment estepes, parameres i zones de conreu de cereals en extensiu. A Catalunya, aquests hàbitats són molt escassos i, per sobre de l'Ebre, estan ocupats per la Llebre europea.

ALIMENTACIÓ

És una espècie herbívora, que té predilecció per les plantes herbàcies (gramínies, trèvols, alfals...), tot i que a la primavera poden consumir flors i brots de plantes, i a la tardor i hivern, bolets, alguns fruits i brots de matolls i arbres.

REPRODUCCIÓ

La Llebre europea té un període reproductiu molt ampli. El zel és col·lectiu i nocturn i té lloc a finals de gener, tot i que de vegades, s'han observat femelles prenyades a finals de desembre. La gestació dura 40 dies i neixen entre 1 i 3 llebratons. La majoria de les femelles adultes tenen una mitja de 3 parts a l'any.

En estudis realitzats a França, el nombre mig de llebratons nascuts per femella va ser de 10,2 amb un màxim de 21. Aquesta estratègia reproductiva explica la facilitat amb la qual aquesta espècie es recupera després de les dràstiques baixades poblacionals.

Els naixements tenen lloc normalment entre febrer i setembre. Les cries neixen cobertes de pèl i amb els ulls oberts i es dispersen per la zona de part. Una vegada al dia s'agrupen per ésser alletades per la seva mare.

COMPORAMENT

La llebre passa el dia oculta entre la vegetació i comença la seva activitat al capvespre, estenent-se durant la major part de la nit. En aquest període són bastant socials i mantenen una organització social complexa, basada en una jerarquia establerta mitjançant persecucions i postures intimidadores. Dedicuen la major part del temps d'activitat a l'alimentació, tot i que ho alternen amb períodes dedicats al descans i a les interaccions socials.

La Llebre europea està sotmesa a grans oscil·lacions poblacionals que porten des de la superabundància fins a la pràctica desaparició. Tot i que no es coneixen amb precisió les causes d'aquestes variacions, es creu que poden estar relacionades amb determinats factors ambientals com la pluviositat i la temperatura, i també amb l'aparició de malalties. També podria influir la pèrdua d'hàbitat, com en el cas de la Llebre ibèrica.

VISÓ AMERICÀ**CAST:** Visón americano**EUSK:** Bisoi amerikarra**GAL:** Visón americano**FR:** Vison d'Amérique**ANG:** American mink**ALE:** Nerz**ITA:** Visono americano**DISTRIBUCIÓ**

El Visó americà és un mustèlid que té la seva àrea de distribució natural a la major part d'Estats Units i Canadà.

En l'actualitat, degut a les fugides de granges de pelleteria, existeixen poblacions silvestres a gran part d'Europa, Àsia oriental, Amèrica del Sud i Nova Zelanda. A Espanya, hi ha poblacions a nombroses províncies. A Catalunya, té el seu origen en la dècada dels vuitanta, a partir d'animals fugits de dues granges pelletteres a la comarca d'Osona. A partir de llavors, va colonitzar altres zones.

DESCRIPCIÓ

El Visó americà és un mustèlid de mida mitjana, que es caracteritza per tenir el pelatge de color marró fosc, gairebé negre. El seu cos és allargat i prim, amb les extremitats amples i curtes. Té un cap relativament petit, amb orelles petites i rodones, i la cua és llarga. Normalment té algunes taques blanques a la zona ventral.

El mascle i la femella són bastant similars. Els mascles tenen una longitud total de 33 a 45 cm i pesen una mitja de 800-1.800 grams. Les femelles són una mica més petites, 30 a 37 cm i pesen entre 500 i 900 grams.

Es pot confondre amb el Visó europeu (*Mustela lutreola*), tot i que aquesta espècie és una mica més petita i presenta al llavi superior una taca blanca gran. També es pot confondre fàcilment amb el Turó (*Mustela putorius*), tot i que aquest té una màscara blanca a la cara i una línia blanca a les orelles.

HÀBITAT

Es tracta d'una espècie introduïda accidentalment al medi natural com a conseqüència de fugides d'explotacions amb finalitats pelletteres. Aquesta espècie pot trobar-se a tot tipus d'hàbitats amb presència d'aigua: rierols, rius, embassaments, llacs, llacunes, maresmes i, fins i tot, a la costa. Té preferència pels hàbitats amb una bona coberta vegetal i també amb roques. Fa els caus molt a prop de l'aigua.

ALIMENTACIÓ

El Visó americà és un depredador oportunista i generalista amb un ampli espectre alimentari. Consumeix molts tipus de preses, com invertebrats (insectes, crustacis...), peixos, amfibis, rèptils, aus i mamífers. Pot arribar a matar conills de bosc per menjar-se'ls. Ocasionalment pot consumir fruits i carronya si la troba.

En un estudi realitzat a Catalunya s'ha comprovat que la seva dieta estava constituïda principalment per micromamífers, insectes, ocells i fruits, tot i que també consumeix, encara que amb poca quantitat, altres invertebrats, rèptils i peixos.

REPRODUCCIÓ

La reproducció d'aquesta espècie comença a principis de març. Durant unes quatre setmanes la femella pot entrar en zel dues o tres vegades. Els animals assoleixen la maduresa sexual entre els 10 i 11 mesos de vida i s'aparellen un cop l'any.

La reproducció d'aquesta espècie té una característica que la diferencia d'altres, la implantació diferida de l'embrió a l'úter. La durada de la gestació pot variar entre 40 i 75 dies però, un cop l'embrió s'ha implantat, el seu desenvolupament dura de 28 a 31 dies.

El part té lloc entre finals d'abril i mitjans de maig, amb un nombre de cries per part que oscil·la entre 4 i 6. Les cries pesen al néixer al voltant de 5 grams i romanen amb la mare fins el mes de juliol. A l'agost comencen a dispersar-se.

COMPORAMENT

El Visó americà té hàbits predominantment crepusculars, tot i que és freqüent trobar-los actius durant el dia. Són animals solitaris que defensen territoris lineals d'1 a 6 km de longitud i fins 200 m d'ample al llarg de les vores dels cursos d'aigua.

Els mascles són territorials, però ambdós sexes superposen àmpliament els seus territoris. El marcatge és mitjançant secrecions glandulars (glàndula anal) i amb les seves femtes. Acostumen a descansar entre pedres i arrels d'arbres molt a prop de l'aigua.

Es tracta d'un animal semiaquàtic, excel·lent bussejador, que pot arribar fins a 5 m de fondària. A la terra es desplaça fent grans salts i, fins i tot, pot arribar a enfilarse als arbres per alimentar-se dels ous de les aus.

GUINEU**CAST:** Zorro**EUSK:** Azeri arrunta**GAL:** Raposo**FR:** Renard**ANG:** Red fox**ALE:** Rotfuchs**ITA:** Volpe**DISTRIBUCIÓ**

La Guineu és avui dia el mamífer amb la distribució natural més gran després de l'home. A la regió Paleàrtica, ocupa pràcticament des d'Europa Occidental fins el Japó. Els colons anglesos la van introduir amb finalitats cinegètiques a Austràlia al segle XIX.

A la Península Ibèrica es tracta d'una espècie abundant, però està absent a les Illes Balears i Canàries. A Catalunya, és una espècie molt comuna i abundant que es distribueix per tot el territori.

DESCRIPCIÓ

És un cànid relativament petit, amb un musell allargat i orelles grans, triangulars i punxegudes. Posseeix una cua llarga que equival al 70% de la longitud del cap i tronc, que li confereix una silueta característica que facilita la seva identificació. Les seves extremitats són curtes i els sentits de l'olfacte, oïda i vista es troben molt ben desenvolupats.

La coloració del pelatge és relativament variable. El color més freqüent es el marró vermellós i pot oscil·lar des de les tonalitats gairebé negres o molt fosques (melàniques), fins a coloracions pàl·lides o grogues.

Tant els mascles com les femelles són d'aspecte molt semblant, per la qual cosa al camp és difícil distingir-los. La mida de la Guineu és variable en funció de la localització geogràfica i el sexe. Dins una mateixa població, els mascles són una mica més grans que les femelles. El pes oscil·la entre 4 i 7 kg, tot i que s'han descrit animals de fins a 10 kg.

HÀBITAT

La Guineu es pot trobar a tot tipus d'ambients, des de les regions àrtiques i els boscos de les regions boreals fins els espais oberts dels deserts. Fins i tot a algunes zones s'ha adaptat als medis completament humanitzats, com el centre de grans ciutats (per exemple, Londres).

A la Península Ibèrica es troba des del nivell del mar fins l'alta muntanya (és freqüent trobar rastres a la neu als pics dels Pirineus, a més de 3.000 m d'altitud). Les rodalies de pobles i ciutats són indrets on solen ser molt comunes.

ALIMENTACIÓ

És un carnívor oportunista, la dieta del qual inclou fonamentalment aquells recursos més abundants o més fàcils d'obtenir a cada moment. El seu espectre d'alimentació inclou: lagomorfs, com el Conill de bosc, micromamífers, com rates i ratolins, carronya d'ungulats domèstics i salvatges, nombroses espècies d'aus, rèptils, peixos, invertebrats i fruits variats.

En funció de l'època de l'any, varia el tipus d'aliment que consumeix. A l'àrea mediterrània, el Conill de bosc és la font d'aliment que més biomassa aporta, en canvi al nord d'Europa són els micromamífers, tot i que les escombraries i la carronya poden constituir la principal font d'aliment a qualsevol localitat.

REPRODUCCIÓ

La maduresa sexual l'assoleix durant el primer any de vida, tot i que a zones amb elevada densitat, moltes de les femelles joves no entren en zel, avorten o abandonen la cadellada. La Guineu només presenta un període de zel a l'any, que dura d'1 a 6 dies. Normalment, l'aparellament es produeix durant els mesos de gener i febrer a les regions de clima temperat.

La gestació té una durada de 52 dies aproximadament, i el part té lloc als mesos de març o abril. La mida mitja de la cadellada acostuma a ser de 4 a 6 cadells que neixen cecs i obren els ulls a les dues setmanes de vida. A les quatre o cinc setmanes ja poden sortir fora del cau i a les nou setmanes l'abandonen.

COMPORAMENT

Es tracta d'una espècie que fins fa poc se la considerava completament solitària. No obstant, estudis recents indiquen que existeix una relació social complexa, formada per parelles de guineus adults o, fins i tot, per petits grups d'un mascle i algunes femelles. La caça la duen a terme en solitari.

Les guineus joves, sobretot els mascles, es dispersen cap a finals d'estiu o principis de tardor, podent desplaçar-se fins a 40 km de distància.

La Guineu és un animal nocturn, tot i que el moment màxim d'activitat acostuma a ser al capvespre. Tot i això, quan el menjar escasseja, les nits són curtes i en llocs tranquils, el seu ritme d'activitat és una mica més diürn.

PORC SENGLAR

CAST: Jabalí
EUSK: Basurdea
GAL: Porco bravo

FR: Sanglier
ANG: Wild boar
ALE: Wildschwein
ITA: Cinghiale

DISTRIBUCIÓ

El Porc senglar es troba per tota Europa (excepte Gran Bretanya), Àsia i nord d'Àfrica. A la Península Ibèrica està distribuït pràcticament per tot el territori.

A Catalunya, el porc senglar s'ha adaptat a gairebé tots els hàbitats i es troba des de les zones costaneres fins a les zones d'alta muntanya. La seva distribució i densitat depèn de la disponibilitat d'aliment i aigua, i de zones tranquil·les on pugui amagar-se.

DESCRIPCIÓ

Aquesta espècie es caracteritza per tenir les orelles i els ulls petits, el musell llarg, les extremitats curtes, el cos curt i robust, el cap gran i allargat i el pelatge dur i abundant.

L'evolució del pes i la mida varia entre mascles i femelles, i segons l'edat. De forma orientativa es podria dir que al naixement pesa entre 0,75 a 1,10 kg, el 1er any de vida entre 40 i 42 kg, i el 2^{on} any pesen al voltant de 75 kg els mascles i 60 kg les femelles.

La determinació del sexe al camp és molt difícil. Durant el primer any de vida pràcticament no hi ha diferenciació sexual a simple vista. El dimorfisme sexual és més acusat a partir dels tres anys d'edat, quan els ullals del mascle són molt més prominents que a les femelles, el terç anterior és més ample i es veu la presència dels testicles i del pinzell penià.

Observant a la natura només es poden diferenciar tres grups d'edat en funció del pelatge i de la seva estructura corporal: *raions* (joves), del naixement fins als 6 mesos, *vermellons* (subadults), des dels 6 mesos fins l'any i *adults*, animals de més d'un any.

HÀBITAT

El Porc senglar pot trobar-se a qualsevol zona. Aquesta circumstància fa que la seva distribució agafi una extensa varietat d'hàbitats i d'interval altitudinal. No és estrany veure'l dins de nuclis urbans habitats en èpoques de poca disponibilitat d'aliment, arribant inclús a instal·lar els seus jaços molt propers a aquests llocs.

ALIMENTACIÓ

És un animal omnívor que pot alimentar-se de tot tipus de vegetals (un 90% de la seva dieta) i de matèria d'origen animal (un 10%). Els vegetals d'elecció són, principalment, els productes de la floració de diferents espècies com l'alzina, el roure o el cirerer d'arboç, però també l'herba, els tubercles, els bolets i les trumfes.

Relatiu a la part de la dieta d'origen animal es podrien enumerar rèptils, cargols, insectes, micromamífers, ous, aus, arribant fins i tot al consum de carronya en situacions de manca d'aliment.

REPRODUCCIÓ

El mascle assoleix la maduresa sexual als 8 mesos i la femella als 12 mesos. El zel comença el mes d'octubre i pot allargar-se fins al gener. Generalment, aquest té lloc una vegada a l'any i dura uns 21 dies.

El període de gestació és de 114 dies. Abans del part, la femella es separa del grup per fer el niu, excavant un forat al terra. L'època de part és de febrer a abril tot i que, de vegades, pot haver-hi un altre zel i part a la tardor. El nombre de cries per part acostuma a ser entre 4 i 5. Les cries neixen amb un pes de 700 a 1.100 g, es queden al niu durant la primera setmana i la segona ja comencen a seguir a la mare, alternant la llet amb l'aliment sòlid (alguns vegetals).

COMPORAMENT

La unitat social té una estructura matriarcal (amb una femella dominant) formada per una agrupació de femelles (tres o quatre) amb les seves cries. Quan s'afegeixen al grup animals de l'any anterior, aquest pot assolir un nombre pròxim a la vintena. Els mascles adults normalment són solitaris encara que, de vegades, es mantenen a prop d'un grup familiar de femelles i, fins i tot, dins d'aquest.

A l'any, els mascles són rebutjats pel grup i no trigaran a abandonar-lo i començar a vagar per zones extenses de bosc fins trobar una zona on establir-se. Només amb el pas del temps i en les èpoques de zel tornaran a freqüentar els seus congèneres. També és freqüent l'observació d'algun mascle jove amb un altre adult, essent anomenat el mascle subadult l'escuder.

El Porc senglar té uns hàbits predominantment nocturns. Durant el dia reposa a un jaç. A les àrees on no és molestat pot estar actiu tot el dia, excepte a les hores més caloroses dels mesos d'estiu.

CÉRVOL**CAST:** Ciervo, venado**EUSK:** Orein**GAL:** Cervo**FR:** Cerf rouge**ANG:** Red deer**ALE:** Rothirsch**ITA:** Cervo**DISTRIBUCIÓ**

A la Península Ibèrica, el Cérvol va disminuir durant la primera meitat del segle passat, desapareixent de moltes zones. La creació d'alguns Parcs Nacionals i de les Reserves Nacionals de Caça van afavorir que les poblacions es recuperessin. Les finques privades amb finalitats cinegètiques també han permès la seva recuperació. A Catalunya, el Cérvol es va extingir, però a partir dels anys 50 va ser reintroduït a diferents llocs.

Les zones amb una densitat més gran es troben a la Vall d'Aran, la Reserva Nacional de Caça de Boumort i el nord del Berguedà.

DESCRIPCIÓ

El Cérvol es caracteritza per presentar un marcat dimorfisme sexual. Els mascles adults es diferencien de les femelles per la mida més gran i per tenir unes banyes ramificades que renoven cada any. Les banyes cauen entre els mesos de febrer i maig i cap al mes de juliol estan completament formades.

El pelatge varia segons l'època de l'any. A l'estiu és de color marró-roig brillant i a l'hivern és d'un gris-marró mat. El canvi de pèl es dona dues vegades a l'any, a la primavera cau el pèl d'hivern i durant els mesos de setembre i octubre cau el pèl d'estiu.

El pes del Cérvol varia segons la zona. A Catalunya, el pes mig acostuma a ser de 110 kg les femelles i 140 kg els mascles. Excepte a la Vall d'Aran, on els cérvols són més grans, degut a que procedeixen de repoblacions realitzades a França amb el cérvol europeu.

HÀBITAT

És una espècie que originàriament habitava les estepes i, en general, el medi obert. Degut a la intensa persecució que des de sempre ha tingut per part de l'home, també utilitzava el bosc i les zones cobertes de vegetació com a zona de refugi i descans.

A l'actualitat, l'hàbitat ideal per al Cèrvol és una combinació de zones obertes amb presència de pastures i zones forestals amb vegetació abundant que li puguin servir de refugi. Tot i així, és una espècie bastant adaptable, que es pot trobar a una àmplia varietat d'hàbitats, essent les zones temperades les òptimes.

ALIMENTACIÓ

El Cèrvol és un animal herbívor. Les zones obertes amb presència abundant de substrat herbaci són les utilitzades habitualment. El consum de pastures herbàcies (gramínies i lleguminoses) pot arribar al 80% de la dieta a la primavera. Les fulles tendres d'arbres i matolls també formen una part important de la dieta. Durant els mesos d'hivern, a les zones on falten les pastures per la presència de neu, el consum de plantes llenyoses i semillenyses augmenta considerablement. A la tardor, el consum de fruits pot suposar fins a un 25% de la dieta.

REPRODUCCIÓ

La maduresa sexual té lloc als 15 mesos en ambdós sexes. El període del zel, conegut com la brama, es dona a la tardor, entre els mesos de setembre i octubre. En aquesta època, els animals es desplacen a unes zones concretes, on cada any té lloc la reproducció. En aquests llocs, generalment zones obertes en mig de les masses forestals, els mascles bramen durant tota la nit i bona part del dia, intimidant-se entre ells fins a barallar-se per la possessió de les femelles.

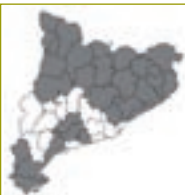
La gestació dura aproximadament 235 dies i els parts, per regla general, són únics, produint-se a partir del mes de maig fins a mitjans de juny. La lactació pot durar fins 8-10 mesos, però el deslletament comença ja cap als tres mesos d'edat.

COMPORAMENT

El Cèrvol és una espècie gregària, en la que els ramats acostumen a estar formats per triades matriarcals, compostes per la femella amb la cria de l'any i la de l'any anterior, independentment del sexe d'ambdues cries. A més, dins d'aquests ramats existeix un ordre jeràrquic on una femella, generalment la més vella, és líder del grup.

Els cèrvols que habiten en un medi obert centren la seva activitat durant les hores de la nit. Els ramats es dirigeixen pels mateixos camins des de les zones de refugi fins a les zones d'alimentació cap a la tarda i tornen de matinada. En aquelles zones on el Cèrvol pot desenvolupar la seva activitat durant el dia, ocupa la major part del temps en diferents fases de l'alimentació, remugament i descans.

CABIROL**CAST:** Corzo**EUSK:** Orkatza**GAL:** Corzo**FR:** Chevreuil**ANG:** Roe deer**ALE:** Reh**ITA:** Capriolo**DISTRIBUCIÓ**

El Cabirol es distribueix a Europa des d'Escandinàvia, fins la zona Mediterrània. Al nord i centre del continent europeu es troba de forma pràcticament contínua. A la conca mediterrània presenta un patró que es caracteritza per la fragmentació de les poblacions i la disminució de la densitat.

A Catalunya, és una de les espècies d'artiodàctil que ha tingut una expansió més gran als últims anys, tot i que havia arribat a extingir-se. La població de la Vall d'Aran s'ha originat per la colonització natural des del vessant francès, mentre que els cabirols de la resta de Catalunya procedeixen de reintroduccions realitzades amb animals de França, així com de Catalunya i altres zones d'Espanya.

DESCRIPCIÓ

És el cèrvid europeu més petit i es caracteritza per tenir unes orelles grans i una franja negra al musell. El pelatge, que muda dos cops a l'any (primavera i tardor), és curt i presenta gran varietat de tonalitats (des d'ataronjat a marró) en estiu, i a l'hivern és més espès i de color gris. Els exemplars de la Península Ibèrica tenen un pes mig que varia entre 17 i 30 kg i les femelles pesen una mica menys que els mascles.

Ambdós sexes es diferencien perquè els mascles presenten unes banyes petites que presenten com a màxim tres puntes. El banyam cau cada any al mes de novembre i torna a sortir de nou per estar desenvolupat completament als mesos d'abril i maig. L'escut anal, de color blanc, té forma de ronyó al mascle i de cor invertit a la femella.

HÀBITAT

El Cabirol pot viure en una gran varietat de medis forestals, tant de coníferes com de frondoses. En aquest medi troba refugi, aliment i tranquil·litat. Les zones on el bosc alterna amb els conreus o els prats són molt apreciades per aquesta espècie.

Al centre d'Europa, s'ha adaptat a viure en les grans extensions de conreu, el que ha propiciat que en alguns ambients es parli de cabirols de plana i cabirols de muntanya.

ALIMENTACIÓ

L'alimentació del Cabirol és exclusivament vegetal. S'alimenta d'herbes, brots, fulles i fruits d'arbres i matolls. El seu comportament alimentari és molt selectiu, ja que consumeix preferentment matèria vegetal d'elevat valor nutritiu amb baix contingut en fibra. A molts llocs d'Europa, la dieta principal està constituïda per gra de conreus agrícoles.

REPRODUCCIÓ

És una espècie polígama. A la Península Ibèrica, el zel té lloc de mitjans de juliol a finals d'agost. Durant aquest període és quan els mascles es poden observar més fàcilment.

Una de les característiques reproductives més particulars d'aquesta espècie és que presenta implantació diferida. Després de la còpula, a finals d'estiu, el desenvolupament embrionari queda parat durant un període de 170 dies. Després d'aquesta fase, l'òvul s'implanta a l'úter i s'inicia la gestació pròpiament dita, que dura aproximadament 130 dies més. El part té lloc de finals d'abril a principis de juny.

El nombre de cries per part varia en funció del medi i de la densitat d'animals. Quan es troba en un medi adequat i la densitat és baixa, el més normal són dues cries per part, fins i tot és relativament freqüent que tinguin tres. Quan les densitats són elevades, o el medi no és l'adequat, només acostumen a tenir una cria.

COMPORAMENT

El comportament del Cabirol es diferencia clarament de la resta dels cèrvids presents a Catalunya (cèrvol i daina). El mascle és territorial, sobretot des del desenvolupament complet de les banyes fins al final del zel. Estableix i defensa un territori mitjançant l'emissió d'un soroll similar a un gos bordant, que repeteix uns quants cops. El grup familiar està format generalment per les femelles i les cries, que romanen amb la mare fins els 10 o 11 mesos d'edat, moment en el que es separen (quan la femella està propera al part).

L'activitat es centra a les últimes i primeres hores del dia. Durant les hores centrals roman amagat entre la vegetació. A les zones on no és molestat i a les regions amb hiverns molt durs, és marcadament diürn.

DAINA**CAST:** Gamo**EUSK:** Adarzabal**GAL:** Gamo**FR:** Daim**ANG:** Fallow deer**ALE:** Damhirsch**ITA:** Daino**DISTRIBUCIÓ**

La Daina és una espècie originària dels ambients mediterranis del sud d'Europa, Orient Mitjà i l'Àsia Menor. La seva distribució està molt influïda per les introduccions realitzades per l'home, trobant-se d'aquesta manera pràcticament a tots cinc continents.

A Catalunya es va extingir probablement durant el segle XVII.

Les poblacions actuals tenen com a origen, en alguns casos, introduccions realitzades amb finalitats cinegètiques, i d'altres, animals fugits de tancats particulars. La principal població de Catalunya la forma un nucli àmpliament distribuït a ambdós marges del riu Noguera Pallaresa (Pallars Sobirà) i s'estén fins a l'Alt Urgell.

DESCRIPCIÓ

Té un aspecte típic de cèrvid, de mida intermèdia entre el Cérvol i el Cabirol, que es caracteritza per tenir un pelatge motejat a la regió dorsal i als flancs, principalment a l'estiu. Durant l'hivern, es torna de coloració grisosa, gairebé sense motejat. Presenta una línia dorsal negra, que s'estén des de la cua fins la regió cervical.

A l'igual que el Cérvol, els mascles adults es diferencien de les femelles per una mida superior i per la presència de banyes. Aquestes tenen forma característica de pala i cauen cada any normalment a finals d'hivern per tornar a créixer a la primavera, coberta de vellut que es desprèn durant l'estiu.

El pes de la Daina varia segons el sexe. Les femelles, una mica més petites, pesen entre 28 i 41 kg, i els mascles, més grans, pesen entre 52 i 63 kg.

HÀBITAT

La Daina ocupa diferents tipus d'ambients, des de freds i humits fins a calorosos i secs, tot i que la majoria de poblacions es troben en ambients de tipus mediterrani. L'hàbitat escollit per aquesta espècie és una combinació de diferents tipus de vegetació, generalment boscos madurs barrejats amb àrees obertes, amb vegetació herbàcia. Tot i això, es troben poblacions en hàbitats tan diversos com els boscos mixtos, les zones subalpines, herbàcies, boscoses, arbustives i la sabana.

ALIMENTACIÓ

Existeix una manca d'informació relativa a la seva alimentació. És una espècie que s'ha adaptat a diferents tipus d'hàbitats a diferents latituds. En general, és una espècie que principalment consumeix aliment herbaci durant tot l'any. No obstant, quan la disponibilitat d'aquest tipus d'aliment manca, pot explotar altres fonts alternatives d'aliment, com a diferents tipus de fruits silvestres, fulles i talls arbustius.

REPRODUCCIÓ

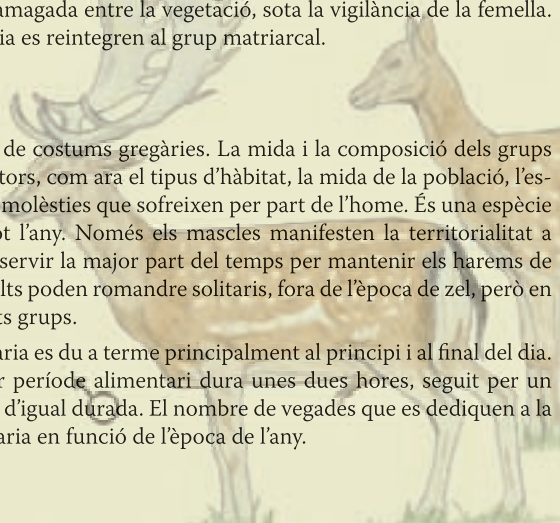
La maduresa sexual l'assoleixen cap als 16 mesos, i les femelles acostumen a criar per primera vegada als dos anys d'edat. El període de zel, conegut com a ronc, té lloc cap a la segona meitat d'octubre i es perllonga fins la primera meitat de novembre. Els animals s'ajunten en determinades zones, generalment obertes, on els mascles es mostren molt actius. Els individus adults expulsen als joves de les proximitats de les femelles, lluitant entre ells per adquirir una dominància sobre els altres.

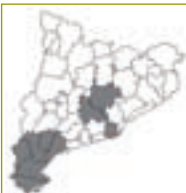
La gestació dura uns 8 mesos. Normalment, tenen una única cria i rarament dues, que neix al voltant dels mesos de maig i juny. Després del naixement, la cria roman la major part del temps amagada entre la vegetació, sota la vigilància de la femella. Posteriorment, mare i cria es reintegren al grup matriarcal.

COMPORTAMENT

La Daina és una espècie de costums gregàries. La mida i la composició dels grups depèn de nombrosos factors, com ara el tipus d'hàbitat, la mida de la població, l'estació de l'any i el grau de molèsties que sofreixen per part de l'home. És una espècie poc territorial durant tot l'any. Només els mascles manifesten la territorialitat a l'època del zel, quan fan servir la major part del temps per mantenir els harems de femelles. Els mascles adults poden romandre solitaris, fora de l'època de zel, però en general s'ajunten en petits grups.

L'activitat alimentària diària es du a terme principalment al principi i al final del dia. A trenc d'alba, el primer període alimentari dura unes dues hores, seguit per un període de remugament, d'igual durada. El nombre de vegades que es dediquen a la pastura al llarg del dia, varia en funció de l'època de l'any.

CABRA SALVATGE**CAST:** Cabra montés**EUSK:** Bascauntz**GAL:** Hirco**FR:** Bouquetin ibérique**ANG:** Spanish ibex**ALE:** Steinbock**ITA:** Stambecco iberico**DISTRIBUCIÓ**

La Cabra salvatge és un ungulat endèmic de la Península Ibèrica. De les quatre subespècies descrites, dues s'han extingit (*Capra pyrenaica lusitanica* i *Capra pyrenaica pyrenaica*), la *Capra pyrenaica victoriae* es troba al nord-oest de la Península i la *Capra pyrenaica hispanica* està distribuïda per les serralades mediterrànies. A Catalunya, la Cabra salvatge es distribueix per les comarques del Montsià, Baix Ebre i Terra Alta, i la major part d'aquesta població es troba a la Reserva Nacional de Caça dels Ports de Tortosa i Beseit.

El 1995, a partir de cabres salvatges capturades a aquesta Reserva Nacional de Caça (RNC), es va realitzar una reintroducció a la Muntanya de Montserrat. Aquesta població compta en l'actualitat amb 120 exemplars aproximadament.

DESCRIPCIÓ

És un ungulat d'aspecte corpulent, mida mitjana i extremitats robustes. El color del pelatge varia segons l'època de l'any, el sexe i l'edat dels animals. Exceptuant les taques negres que tenen repartides per diferents parts del cos, el color base del pelatge és ocre. Els mascles poden arribar a pesar fins 110 kg (9 anys), amb una mitja de 55 kg, i les femelles poden pesar 40 kg (5 anys), pesant una mitja de 33 kg.

A la natura, els mascles i les femelles adultes es diferencien fàcilment. A part de que els mascles són més grans que les femelles, aquests posseeixen unes banyes que poden arribar a mesurar fins un metre de longitud. A les femelles, les banyes no acostumen a mesurar més de 15 cm. L'edat dels animals es pot determinar comptant el nombre de segmentacions («medrones») de les banyes.

HÀBITAT

L'hàbitat de la Cabra salvatge és molt variat, tot i que una característica constant és la presència a terrenys rocallosos. Tot i això, a l'actualitat i degut a l'absència de predadors, aquesta espècie està colonitzant zones més obertes o planes. La variabilitat altitudinal és molt gran. A la RNC dels Ports de Tortosa i Beseit es poden trobar cabres des dels 200 m fins al capdamunt del Mont Caro (1.447 m).

ALIMENTACIÓ

L'alimentació varia segons el tipus de vegetació present a la zona. Estudis realitzats a la Sierra de Cazorla posen de manifest la importància que tenen les espècies llenyoses a la dieta de la Cabra salvatge. La part més important de l'alimentació està constituïda per una àmplia gama de plantes, entre les quals destaca l'alzina (fulles i fruits). En un altre estudi realitzat a la Sierra de Gredos durant la tardor i l'hivern, es va demostrar una preferència per les plantes herbàcies, principalment gramínies. Aquestes constituïen més del 80% de la dieta en la zona.

REPRODUCCIÓ

El zel té lloc entre els mesos de novembre a març. En aquesta època, es manifesten una sèrie de conductes típiques als mascles i les femelles, tant a nivell individual com social. Les més característiques són les baralles entre els mascles, que es colpegen els uns als altres amb les banyes.

Les femelles poden criar a partir dels 2 anys d'edat. La gestació dura entre 140 i 145 dies, i els parts acostumen a començar el mes de maig, tot i que és freqüent que es produeixin naixements abans i després d'aquesta data. El nombre de cries per part acostuma a ser d'una, rarament dues. El període de lactació pot arribar a durar fins a 6 mesos, tot i que a partir dels 10 dies d'edat, les cries acostumen a començar a consumir matèria vegetal.

COMPORAMENT

Es tracta d'una espècie gregària. En general, els grups poden ser de femelles amb la cria de l'any i la de l'any anterior, essent generalment de mida petita, entre 2 i 4 individus. Els grups de mascles són més nombrosos i més inestables al llarg de l'any. Els grups mixtes de femelles i mascles joves es poden trobar durant tot l'any. En canvi, els grups mixtes de femelles i mascles adults són infreqüents, observant-se només en l'època d'aparellament.

Durant els mesos d'hivern, l'activitat es centra a les hores centrals del dia, quan la temperatura és més elevada. Durant els mesos d'estiu succeeix tot el contrari, no existeix pràcticament activitat durant les hores centrals del dia, degut a la calor excessiva. L'activitat diària principal és l'alimentació, que pot ocupar més del 50% del temps segons l'època de l'any. El desplaçament, el descans i el joc ocupen una proporció més reduïda, que també varia segons l'època de l'any.

ISARD**CAST:** Rebeco, Sarrio**EUSK:** Sarre**GAL:** Rebezo**FR:** Chamois**ANG:** Chamois**ALE:** Gemse, gams**ITA:** Camoscio**DISTRIBUCIÓ**

L'Isard s'estén de forma natural per les grans cadenes muntanyoses des d'Europa occidental fins al Caucas, i ha estat introduït a Nova Zelanda. A la Península Ibèrica, es troba a la Cordillera Cantàbrica i als Pirineus.

A Catalunya, l'Isard es distribueix per tota la franja Prepirinenca i Pirinenca, tot i que les poblacions més nombroses es troben a les Reserves Nacionals de Caça (Alt Pallars-Aran, Cadí i Freser-Setcases) i al Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici.

DESCRIPCIÓ

L'Isard es caracteritza per tenir el cap i la gola clares, amb una banda fosca que li cobreix l'ull. El color del cos és gairebé uniforme, amb una línia longitudinal més fosca al dors. Tant els mascles com les femelles tenen banyes en forma de ganxo.

El pes de l'Isard varia segons el sexe i l'època de l'any. Els mascles pesen de mitja 27 kg i les femelles 22 kg. A la tardor, i abans del zel, és quan l'isard pesa més, i al final de l'hivern és quan ha perdut més pes degut a la manca d'aliment.

A la natura no és fàcil diferenciar els mascles de les femelles. Els mascles adults són més corpulents i les banyes tenen un ganxo més tancat. A partir dels 4-5 anys es pot observar el pinzell penià i a la tardor i l'hivern, la coloració crema i negra és més contrastada.

HÀBITAT

L'hàbitat més característic de l'Isard són els sistemes muntanyosos. Prefereix els boscos i el límit amb els prats a les grans alçades.

Segons l'època de l'any, mostra preferència per diferents zones dins d'una mateixa àrea de muntanya. A l'estiu, prefereix les zones ombrívoles i els llocs frescos, evitant la calor. A la tardor, els mascles i els ramats de femelles, cries i joves es troben a les zones de prat, on tindrà lloc el zel. A l'hivern prefereixen les zones boscoses, amb forta pendent i arestes ventejades, sempre amb exposició sud, on és més fàcil trobar aliment. A la primavera ocupa gradualment les zones que queden sense neu, on rebrota la vegetació.

ALIMENTACIÓ

L'Isard és un remugant que consumeix principalment plantes herbàcies (gramínies i lleguminoses). Al principi de l'hivern, quan encara no hi ha molta neu, l'Isard pot trobar aliment gratant a la neu. Quan aquesta és abundant i cobreix la pràctica totalitat del terreny, pot baixar d'altitud, buscant pastures o, en el pitjor dels casos, brots, fulles i branques d'arbustos i arbres, o líquens enganxats a les pedres i als arbres. Amb l'arribada de la primavera, torna l'abundància d'aliment i busca els brots tendres de les plantes, fonamentalment gramínies i lleguminoses, pujant d'altitud a mesura que desapareix la neu i broten les noves pastures.

REPRODUCCIÓ

La maduresa sexual l'assoleixen cap als dos anys d'edat, tot i que els mascles no participen en el zel fins als 3-4 anys i les femelles acostumen a tenir el primer part aproximadament als 4 anys. El zel té lloc durant el mes de novembre i acostuma a durar fins a principis de desembre. Els mascles són polígams i durant aquesta època formen harems de femelles, acompanyades per les cries de l'any. Els mascles es persegueixen entre ells, de vegades durant llargues distàncies. La gestació dura 160-170 dies. El part, d'un sol cabrit, té lloc als mesos de maig i juny.

COMPORTAMENT

L'estructura social de l'Isard és de tipus matriarcal. La composició del grup acostuma a ser de femelles amb les cries de l'any i també amb les cries de l'any anterior. Existeixen també grups d'individus joves, d'ambdós sexes, que s'han independitzat de les seves mares i que encara no tenen cap funció en la reproducció. Els mascles adults poden formar petits grups inestables amb altres mascles més joves, o romanre en solitari.

L'Isard és un animal essencialment diürn, però té activitat nocturna relacionada, principalment, amb l'alimentació. El ritme d'activitat diària depèn de l'època de l'any, de la meteorologia i de la disponibilitat d'aliment i es caracteritza per una successió relativament ràpida de fases de desplaçament-alimentació i fases de repòs-remugament.

MUFLÓ

CAST: Muflón
EUSK: Mufloia
GAL: Muflon

FR: Mouflon
ANG: Mouflon,
 wild sheep
ALE: Muffelwild
ITA: Muflone

DISTRIBUCIÓ

La presència del Mufló al continent europeu data de temps prehistòrics. Degut a les glaciacions, va quedar relegat a les illes de Còrsega i Sardenya. Al segle **xvi**, es traslladaren els primers muflons a Europa, i al segle **xviii** s'originaren les primeres poblacions salvatges a Itàlia. Després, es van crear noves colònies en tots els països del centre i sud-est europeu.

A Catalunya, principalment existeixen dues poblacions lliures de mufló, una a la RNC de Freser-Setcases (Vall de Núria), que prové d'introduccions realitzades a les zones veïnes de França i l'altra a la RNC de l'Alt Pallars-Aran, que prové de reintroduccions realitzades al Principat d'Andorra.

DESCRIPCIÓ

El Mufló és un ovid salvatge que es caracteritza per tenir un cap relativament petit amb les orelles petites i grans banyes en forma d'espiral als mascles. El pèl és curt i dens, de color marró més o menys fosc. Els mascles presenten el pèl més llarg al pit i una taca dorsal blanca que s'anomena «cadira». El ventre, la zona més caudal, l'interior de les extremitats, la mandíbula inferior i la cara són de color blanc. El seu pes oscil·la entre 30 i 45 kg als mascles adults i 20 a 35 a les femelles.

A la natura, la diferenciació entre mascles i femelles és senzilla. Els mascles tenen unes banyes recargolades que poden arribar a mesurar fins 90 cm de longitud. En canvi, la femella normalment no té banyes, però en algunes zones poden tenir-ne unes de petites que no acostumen a sobrepassar els 15 cm de longitud. Comptant els anells de creixement de les banyes es pot determinar la seva edat.

HÀBITAT

En l'actualitat, el Mufló ocupa llocs molt diversos, mostrant gran adaptabilitat, tal com ho demostren les nombroses introduccions realitzades en diferents països europeus. Se'l pot trobar a llocs amb condicions extremes on altres ungulats tindrien dificultats per desenvolupar-se. De totes formes, el seu hàbitat originari és la mitja muntanya, amb vegetació de tipus mediterrani i orografia accidentada, amb alterança de zones forestals i espais oberts.

ALIMENTACIÓ

És un herbívor que també es mostra molt adaptable a la disponibilitat d'aliment del medi. La seva dieta la componen principalment gramínies, lleguminoses, brots d'arbres i arbustos. A més, segons les zones, no desaprofita les aglans, castanyes i altres fruits silvestres, que poden arribar a formar una part significativa de la seva dieta. A l'hivern, quan gran part del terreny està cobert de neu, poden alimentar-se d'escorça d'arbustos i arbres, molses i líquens.

REPRODUCCIÓ

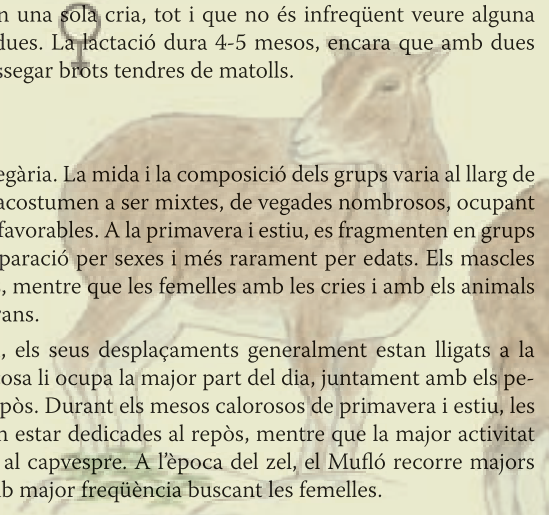
Les femelles arriben a la maduresa sexual al voltant dels dos anys d'edat, mentre que els mascles cap a l'any i mig. El zel té lloc dels mesos d'octubre a desembre, amb un pic al mes de novembre. Els combats entre mascles són violents, i no té lloc la formació d'harems pròpiament dits, sinó que es limiten a buscar les femelles. Alguns mascles en busca de femelles poden introduir-se en ramats d'ovelles domèstiques i cobrir-les, la qual cosa fa que es puguin observar híbrids. Aquests animals normalment tenen taques blanques en diferents parts del cos.

La gestació dura cinc mesos aproximadament i el part té lloc als mesos de març o abril. Normalment tenen una sola cria, tot i que no és infreqüent veure alguna femella acompanyada de dues. La lactació dura 4-5 mesos, encara que amb dues setmanes comencen a mossegar brots tendres de matolls.

COMPORTAMENT

El Mufló és una espècie gregària. La mida i la composició dels grups varia al llarg de l'any. A l'hivern, els grups acostumen a ser mixtes, de vegades nombrosos, ocupant les zones d'hivernada més favorables. A la primavera i estiu, es fragmenten en grups menors, amb una certa separació per sexes i més rarament per edats. Els mascles adults formen petits grups, mentre que les femelles amb les cries i amb els animals joves formen grups més grans.

És una espècie sedentària, els seus desplaçaments generalment estan lligats a la recerca d'aliment, la qual cosa li ocupa la major part del dia, juntament amb els períodes de remugament i repòs. Durant els mesos calorosos de primavera i estiu, les hores centrals del dia solen estar dedicades al repòs, mentre que la major activitat es registra a la matinada i al capvespre. A l'època del zel, el Mufló recorre majors distàncies i es desplaça amb major freqüència buscant les femelles.

CÉRVOL (6-8 cm)

CABRA SALVATGE (5 cm)

DAINA (7 cm)

MUFLÓ (5 cm)

ISARD (5.5. cm)

CABRIOL (4 cm)

PORC SENGLAR (5 cm)

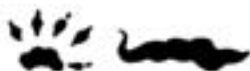
GUINEU (5 cm)

LLEBRE (5 cm)

CONILL (3.8 cm)

VISÓ AMERICÀ (3-3.5 cm)

ESPÈCIES CINEGÈTIQUES

AUS

ÀNEC COLL-VERD**CAST:** Ánade azulón**EUSK:** Basahate**GAL:** Lavanco**FR:** Canard colvert**ANG:** Mallard**ALE:** Stockente**ITA:** Germano reale**DISTRIBUCIÓ**

Es troba reproduint-se arreu del territori català en nombrosos ambients aquàtics, sempre que hi hagi aigua abundant i vegetació.

Es reproduceix a tota Euràsia i Amèrica del Nord. L'hivernació la realitzen a la meitat sud d'Amèrica del Nord, a l'Europa occidental i nord d'Àfrica.

DESCRIPCIÓ

La seva longitud és de 58 cm i l'envergadura de 81-95cm.

És l'ànec més comú al nostre país i l'espècie origen d'algunes de les races domèstiques d'ànec. El mascle és ben conegut pel color verd del cap, separat del marró del pit per un estret cinturó blanc. Dessota gris pàl·lid, cua blanca amb les plomes negres centrals arrissades i bec groguenc.

La femella presenta una sèrie de colors brunencs, es distingeix pel to moradenc del mirallet i més lluent, capell més fosc i pit més rogenç. Es distingeix de l'Ànec griset per la mida més grossa, coloració més marronosa, ales no tan punxegudes i perquè s'enfonsa més a l'aigua; de la femella de l'Ànec cuallarg pel bec i cap més rabassuts, coll més gruixut, blanc a cada costat del mirallet porpra, cua blanquinosa més curta; de la femella d'Ànec cullerot per la mida més grossa, bec molt més petit i coll més llarg. A l'època no nupcial, el mascle s'assembla a la femella.

Els joves s'assemblen molt a les femelles però són més foscos i apagats, amb un disseny poc aparent a les parts superiors del cos. El bec és de color vermellós i el pit i el ventre presenta un dibuix llistat.

HÀBITAT

Durant l'època reproductora, l'Ànec coll-verd està present a qualsevol ambient aquàtic que tingui vegetació. Hiberna a les grans superfícies aquàtiques, preferentment a prop de la costa. Ocasionalment se'l pot veure descansant a la mar durant el dia.

ALIMENTACIÓ

L'Ànec coll-verd és un ànec oportunistista. El seu aliment és molt variable: llavors, fruites, plantes, insectes, peixos, petits rèptils, cargols, etc. També s'alimenta a zones allunyades de l'aigua, p. e., zones de rostolls.

REPRODUCCIÓ

Crien a gairebé tot tipus d'aigües dolces, sovint se'ls veu despreocupadament en llacs de parcs.

La parada nupcial és a la tardor. Diferents mascles persegueixen volant a una femella, fet important a l'hora de seleccionar la parella. Després, aquests mascles nedden al voltant estirant el coll horitzontalment sobre l'aigua. Entrada l'època de cria, grups de mascles persegueixen a les femelles i intenten aparellar-se amb elles per la força sense seguir la rutina nupcial. Això té lloc a zones on la densitat de nius és molt elevada.

A principis d'any, les parelles marxen a les zones de cria, que se situen a prop de zones d'aigua. Normalment nien a terra, tot i que s'ha detectat que poden fer nius als arbres o a nius abandonats d'altres aus.

El niu el construeixen molt ben amagat, a base de fulles, herbes i recobert amb plomes. La posta dels ous és al febrer i maig, i la mida de la posta és de 7 a 16 ous de color verd-gris. El temps d'incubació té una durada de 28 dies, que només és realitzada per la femella. Les cries volen a les 6 setmanes i mitja de vida.

COMPORAMENT

L'Ànec coll-verd és, essencialment, un animal sedentari que es belluga relativament poc i que, a l'hivern principalment, després de les onades de fred, incrementa els efectius mitjançant una aportació petita d'individus foranis ibèrics i extraibèrics. Exhibeix un vol ràpid amb cops d'ala poc profunds.

Els mascles migren als llocs de muda al maig-juny i les femelles i joves al juliol-agost, tot i que els emigrants del nord sovint no marxen cap als quaters d'hivern fins més tard, a l'octubre-desembre.

El crit de la femella és molt característic i s'escolta amb molta freqüència: sèries de «cuac» nasals, potents, de to i intensitat decreixents com una rialla lenta. Varia el seu to i el nombre de síl·labes segons el seu estat d'ànim, i és estrident i persistent quan està agitada. El reclam del mascle és silenciós, nasal i molt semblant al raucar de la granota, un «veajp» que s'escolta a les nits de primavera; a la parada nupcial és un xiulet alt de to «paii».

ÀNEC GRISET**CAST:** Ánade friso**EUSK:** Ipar-ahate**GAL:** Cerceta de fouzas**FR:** Canard à faucilles**ANG:** Falcated Duck**ALE:** Sichelente**ITA:** Anatra falcata**DISTRIBUCIÓ**

A Catalunya es troba principalment al Delta de l'Ebre, tot i que es pot observar també al Delta del Llobregat i Aiguamolls de la badia de Roses. S'han identificat aquests ànecs als estanys de Salses i de Canet (Rosselló).

A nivell internacional, l'Ànec gris et distribueix a tot el món. Es reproduïx a latituds de clima temperat de l'hemisferi nord. A l'hivern el trobem més al sud, per sota del tròpic de Càncer.

DESCRIPCIÓ

La seva longitud és de 51 cm i l'envergadura de 78-90 cm.

És un ànec gris a la major part del cos. Es reconeix principalment per la taca blanca de la part posterior de l'ala, molt més visible en vol, i per les plomes negres a la part posterior del cos. La femella també presenta la taca blanca darrera de l'ala, però és més difícil de diferenciar, tot i que el seu tret més característic és el ventre blanc que contrasta amb la coloració del pit i dels laterals. Ambdós sexes presenten la banda exterior del bec d'un color més clar, essent la resta de color fosc. Les potes són de color taronja clar o marró groguenc. El mascle en època no nupcial sembla una femella però és més gris i més fosc que aquesta.

Els individus joves són molt semblants també a les femelles però són més foscos. Per diferenciar-los es mira el pit, que pot ser d'un color més ataronjat, i la part ventral, que presenta unes taques evidents.

HÀBITAT

És un ànec capaç de colonitzar tots els ambients aquàtics, sempre que hi trobi prats submergits. Buscarà aigües someres ja que no és un ànec cabussador.

A l'època reproductiva, l'Ànec griseta ocupa les àrees salobres, tot i que també pot trobar-se en zones de joncs.

ALIMENTACIÓ

Aquesta espècie basa la seva dieta en aliments d'origen vegetal. És un ànec herbívor de superfície. S'alimenta d'espiga d'aigua (*Potamogeton pectinatus*) o herba de mar (*Ruppia cirrhosa*), entre d'altres plantes.

Quan tenen dificultats per accedir a l'aliment (degut a la fondària) s'aprofita de les fotges i els hi prenen el menjar quan aquestes l'han extret del fons de la llacuna.

REPRODUCCIÓ

La reproducció de l'Ànec griseta a Catalunya és relativament recent, i se situa cap a la meitat dels anys seixanta.

La femella és l'encarregada de construir el niu. Acostuma a aprofitar alguna depressió propera a l'aigua i la cobreix amb fulles seques, plomes i restes vegetals.

Serà cap al maig quan realitzarà la posta que compta entre 8 i 17 ous, que presenten un color groguenc. La incubació tindrà una durada de 28 dies i la realitzarà exclusivament la femella. Al termini, naixeran els pollets que dependran exclusivament de la seva mare i a la que seguiran només néixer.

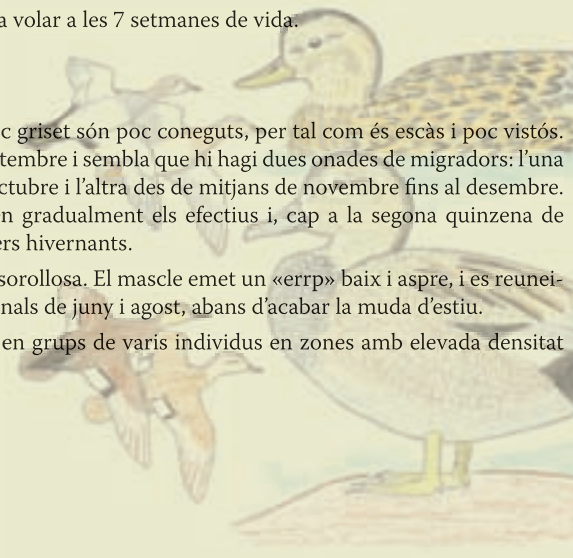
L'Ànec griseta comença a volar a les 7 setmanes de vida.

COMPORTAMENT

Els moviments de l'Ànec griseta són poc coneguts, per tal com és escàs i poc vistós. L'entrada comença al setembre i sembla que hi hagi dues onades de migradors: l'una al setembre i part de l'octubre i l'altra des de mitjans de novembre fins al desembre. A partir d'aquest baixen gradualment els efectius i, cap a la segona quinzena de febrer, marxen els darrers hivernants.

Es tracta d'una espècie sorollosa. El mascle emet un «errp» baix i aspre, i es reuneixen pels jocs socials a finals de juny i agost, abans d'acabar la muda d'estiu.

Normalment s'observa en grups de varis individus en zones amb elevada densitat de vegetació.

ÀNEC CUALLARG**CAST:** Ánade rabudo**EUSK:** Ahate buztanluze**GAL:** Pato rabilongo**FR:** Canard pilet**ANG:** Pintail**ALE:** Spiessente**ITA:** Codone**DISTRIBUCIÓ**

L'Ànec cuallarg el trobarem a Catalunya principalment a les zones humides per excel·lència com és el Delta de l'Ebre, i a la resta de la Península Ibèrica a l'Albufera de València, als marjals de Santa Pola, Delta del Llobregat, marjals de Cabanes i l'Albufera d'es Grau (Menorca).

Es reproduïx principalment a la meitat septentrional d'Amèrica del Nord i d'Euràsia. Realitzen l'hivernació a latituds més càlides com són Àfrica, Amèrica Central i l'àrea mediterrània.

DESCRIPCIÓ

La seva longitud és de 59 cm i l'envergadura de 79-87 cm.

L'Ànec cuallarg és un dels ànecs més grossos. Es caracteritza per una cua llarga i prima. Presenta el cap arrodonit i el bec llarg. Les potes són grisenques i les ales estretes i punxegudes. El mascle té una combinació de colors típica que el fa fàcilment identificable, especialment pel que fa a la taca blanca del pit, que s'enfila a banda i banda del coll. La femella és difícil de diferenciar de la femella de l'Ànec coll-verd.

A l'època nupcial, el mascle té un disseny molt contrastat. Presenta color verd al mirallet. Les plomes cobertores petites i mitjanes són de color gris i la punta de les cobertores grans presenten una banda de color canyella. En vol, el ventre blanc contrasta amb els laterals grisos i especialment amb el cap i les infracobertores que són de color marró fosc.

Els ànecs joves s'assemblen a la femella però tenen unes tonalitats més fosques a la part dorsal i són més motejats a les parts inferior. El bec és de color gris.

HÀBITAT

Els individus d'Ànec cuallarg prefereixen els arrossars com a hàbitat per desenvolupar les seves activitats. Els prefereix tant per alimentar-se com per descansar i dins els arrossars, sempre escolliran les aigües somes, que li permeten mantenir-se dempeus. També el trobarem a llacunes litorals, pantans soms de regatge, badies marines i albuferes.

ALIMENTACIÓ

És un ànec típicament granívor tot i que és un dels ànecs més oportunistes que existeixen (puntualment poden caçar peixos, cargols i petits insectes). Aquí a Catalunya basa la seva alimentació en els arrossars.

REPRODUCCIÓ

La femella és l'encarregada de fer el niu. Aquest el construeix fent un forat al terra, sovint en un lloc obert, i el cobreix d'herba, fulles i plomes. L'època de la posta d'ous és a l'abril. Normalment, la femella posa una mitjana de 6 a 9 ous de color verd oliva-blau pàl·lid. Durant 23 dies, aproximadament, la femella covarà els ous, sense ajuda del mascle.

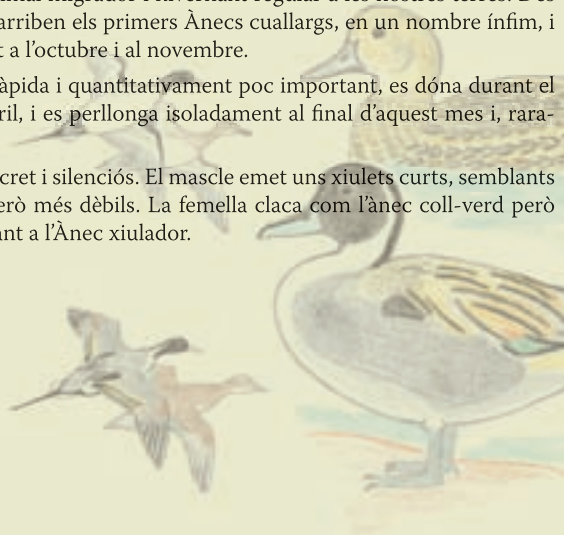
Els pollets dependran de la femella, ja que serà aquesta l'única responsable d'alimentar-los, i començaran a volar als 28 dies de vida.

COMPORAMENT

L'Ànec cuallarg és un animal migrador i hivernant regular a les nostres terres. Des de mitjans de setembre arriben els primers Ànecs cuallargs, en un nombre ínfim, i s'incrementen fortament a l'octubre i al novembre.

La migració de retorn, ràpida i quantitativament poc important, es dona durant el març fins a mitjans d'abril, i es perllonga isoladament al final d'aquest mes i, rarament, al maig.

Es considera un ànec discret i silenciós. El mascle emet uns xiulets curts, semblants als de l'Ànec xiulador però més dèbils. La femella claca com l'ànec coll-verd però més baix i també semblant a l'Ànec xiulador.

ÀNEC CULLEROT**CAST:** Pato cuchara**EUSK:** Ahate mokozabal**GAL:** Pato cullerete**FR:** Canard souchet**ANG:** Shoveler**ALE:** Löffelente**ITA:** Mestolone**DISTRIBUCIÓ**

L'Ànec cullerot hiverna regularment al Delta de l'Ebre. Els arrossars de l'Albufera de València també presenten un gran nombre habitual d'aquests ànecs, i al delta de Llobregat i aiguamolls de la badia de Roses també hi trobarem algunes poblacions.

Aquesta espècie es reproduïx a gran part de l'Amèrica del Nord i hiverna a l'Amèrica Central, l'Àfrica i el sud d'Àsia.

DESCRIPCIÓ

La seva longitud és de 48 cm i l'envergadura de 70-84 cm.

Presenta un coll molt curt, bec de grans dimensions, de color negre, en forma de cullera, que el diferencia de manera definitiva de la resta d'ànecs. Les seves potes són de color taronja intens.

A l'època nupcial, el mascle es distingeix clarament pel seu pit blanc, ventre de color marró sorra i una gran taca blava sobre l'ala, no tan evident a la femella. A més, presenta el cap de color verd. La femella s'assembla a la de l'Ànec coll-verd, però té la cua pàl·lida i es distingeix clarament per la seva postura de natació (més enfonsada), amb el coll curt i bec més evident.

A l'època no nupcial, el mascle és semblant a la femella però els laterals són de color més canyella-ataronjat i les parts superiors més fosques. El mascle també té un plomatge intermedi entre l'època nupcial i no nupcial, amb una sèrie de taques fosques en mitjalluna al coll i a les parts inferiors del cos.

Els joves són semblants a les femelles, però de color més uniforme per sobre i un ventre amb més estries.

HÀBITAT

L'Ànec cullerot és una espècie que té predilecció pels marjals i els aiguamolls litorals, no és tan marítim com altres ànecs de superfície. Freqüenta arrossars enaiguats, preferint els que estan sense rostolls per poder filtrar l'aigua sense problemes.

Prefereix les aigües dolces a l'hora d'alimentar-se, tot i que ho pot fer a les salabroses. Els estanys i altres masses d'aigua litorals són les que prefereixen per passar l'hivern.

ALIMENTACIÓ

L'alimentació de l'Ànec cullerot es basa fonamentalment en animals zooplànctònics microscòpics com són les puces d'aigua, copèpodes, etc. Tot i així, també pot alimentar-se amb petits animals com cucs, cargols, etc. És un ànec filtrador, estratègia necessària per tal de capturar els animals microscòpics dels que s'alimenta (zooplàncton).

REPRODUCCIÓ

La femella construeix el niu a terra, en un forat profund, sobre sòl sec. L'herba del voltant acostuma a servir de sostre.

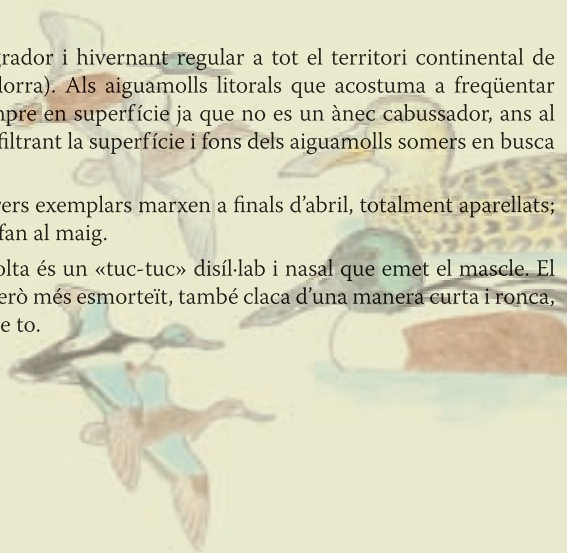
La posta es realitza d'abril a maig amb un nombre d'entre 8 i 12 ous de color ocre o verd. Després de 24 dies d'incubació, sortiran els pollets que dependran exclusivament de la femella. Als 40 dies de vida, els pollets començaran a volar.

COMPORAMENT

Es tracta d'un ànec migrador i hivernant regular a tot el territori continental de Catalunya (excepte Andorra). Als aiguamolls litorals que acostuma a freqüentar podem observar-lo sempre en superfície ja que no es un ànec cabussador, ans al contrari, passa el temps filtrant la superfície i fons dels aiguamolls somers en busca d'aliment.

Arriba a l'agost i els darrers exemplars marxen a finals d'abril, totalment aparellats; alguns anys fins i tot ho fan al maig.

El reclam que més s'escolta és un «tuc-tuc» disíl·lab i nasal que emet el mascle. El de la femella és similar però més esmorteït, també claca d'una manera curta i ronca, que baixa d'intensitat i de to.

ÀNEC XIULADOR**CAST:** Ánade Silbón**EUSK:** Ahate txistulari**GAL:** Asubión**FR:** Canard siffleur**ANG:** Wigeon**ALE:** Pfeifente**ITA:** Fischione**DISTRIBUCIÓ**

A Catalunya es troba principalment hivernant al Delta de l'Ebre, i l'Albufera de València és un altre punt important molt proper a la nostra comunitat. En nombre menys destacat, es pot localitzar a Mallorca, Menorca i Eivissa.

Es reproduïx des d'Islàndia fins al nord-est d'Àsia i hiverna des d'Europa occidental fins al Japó i la meitat nord d'Àfrica.

DESCRIPCIÓ

La seva longitud és de 48 cm i l'envergadura és de 75-86 cm.

Bec clarament distintiu, curt gris-blavós amb la punta negra. El front és alt i el coll curt. Les ales són llargues i estretes. En vol, el mascle mostra una gran taca blanca sobre l'ala, uns reflexes de color verd al mirallet, el ventre blanc i el cul negre. A la femella, l'ala és d'un gris uniforme amb el mirallet fosc i sense cap tipus de reflex.

A l'època nupcial, el mascle és molt característic pel color marró castany del cap amb una franja groguenca a la zona frontal que neix a la base del bec. La resta del cos és de color gris amb les plomes de les espatlles de color blanc i el pit d'un color sorra. Les femelles són bastant uniformes, trobant algunes fases vermelloses i fases grises.

Durant l'època no nupcial, el mascle sembla una femella però amb tons més foscos i vermellosos. Les plomes cobertores són blanques, tret que el diferencia de la femella.

Els joves són molt semblants a les femelles. Per diferenciar-los, no tenen el color gris o sorra i les plomes cobertores alars no presenten blanc als marges.

La femella es distingeix de la de coll-verd per la mida més petita, bec també més petit, cap més rodó, cua més punxeguda i plomatge més rogenc; també pel mirallet verd i negre parcialment ocult, i l'aspecte de coll més curt.

HÀBITAT

És un ànec de superfície. Degut a la seva dieta herbívora, necessita zones on l'aigua sigui soma (entre 20 i 40 cm) i rica en plantes submergides.

Igualment, cercarà indrets amb molt espai per buscar-hi tranquil·litat. Per aquest motiu, els individus d'Ànec xiulador es troben, durant l'època hivernal, a basses properes a la mar, per poder-s'hi refugiar en cas de que sigui destorbat.

És de preferències més aviat marítimes, ocupant aigües salabroses i salades, on pot pasturar a les badies marines, albuferes, aiguamolls marins i salines.

ALIMENTACIÓ

L'alimentació d'aquest ànec és gairebé herbívora estricta. S'alimenta de plantes submergides tot i que s'ha observat que també pastura fora de l'aigua.

S'alimenten bàsicament d'espiga d'aigua (*Potamogeton pectinatus*), zostera (*Zostera*) i herba de mar (*Ruppia*).

REPRODUCCIÓ

La femella d'Ànec xiulador és l'encarregada de fer el niu. Aquest es construeix a terra, entre matolls i s'elabora a base d'herbes i plomes. Les femelles realitzen la posta al mes de maig i, normalment, posen entre 7 i 9 ous d'un color cremós. El període d'incubació és del voltant de 25 dies.

Els pollets són alimentats per la femella i de seguida que neixen deixen el niu i comencen a nedar seguint la seva mare. Aquest pollets començaran a volar als 40 dies de vida.

COMPORTAMENT

Les primeres arribades es donen a la segona meitat d'octubre, encara que a la primera ja hi ha alguna observació aïllada. El fort de migradors comença a l'octubre i, principalment, passa al novembre i part del desembre. La seva presència es prolongarà fins a l'abril.

L'Ànec xiulador és un animal que s'observa en grup, excepte a l'època reproductora. És comú veure pasturant grups de 6 a 12 individus als diferents hàbitats d'aigües somes.

El nom d'aquesta espècie és degut al xiulet que emet. Els mascles produeixen un clar xiulet agut, format de dues síl·labes, la primera en to ascendent i la segona descendent. La femella emet una nota baixa rogallosa.

XARXET COMÚ**CAST:** Cerceta común**EUSK:** Zertzeta arrunt**GAL:** Cerceta común**FR:** Sarcelle d'hiver**ANG:** Teal**ALE:** Krickente**ITA:** Alzavola**DISTRIBUCIÓ**

A Catalunya el trobem a partir de l'agost tot i que l'arribada important d'exemplars arriba amb la tardor (octubre-novembre). Els dos quaters d'hivernada per excel·lència són el Delta de l'Ebre i l'Albufera de València. Els mesos de gener i febrer tornen a migrar cap a les zones de reproducció.

Present a gran part d'Europa i d'Àsia així com a l'Amèrica del Nord durant l'època reproductiva. Durant l'hivern, es desplaça cap al sud, i ocupa l'Amèrica Central, Àfrica equatorial i sud d'Àsia.

DESCRIPCIÓ

La seva longitud és de 35 cm i l'envergadura de 53-59 cm.

Molt petit, compacte. Cap arrodonit i coll curt. Bec fosc, més aviat llarg. Potes grises. A l'època nupcial, el mascle presenta un triangle groguenc característic als costats de les plomes infracobertores caudals. En vol, presenta una àrea més extensa de color verd al mirallet i la franja blanca de les plomes cobertores majors. Les plomes de la nuca formen una petita cresta. En general el color del cap és fosc homogeni amb la característica taca corbada del cap de color verda i emmarcada de blanc per baix. La femella presenta un aspecte general bastant uniforme més aviat fosc. Pot presentar una zona ataronjada a la base del bec.

Fora de l'època reproductora, els mascles es distingeixen de les femelles perquè presenten les parts superiors més fosques i per la línia ocular menys marcada.

Els Xarxets joves són molt similars a la femella però més foscos per sobre. Es distingeixen bàsicament perquè presenten la part inferior menys clara que els adults.

HÀBITAT

Es troba a extensions d'aigua molt someres, de l'ordre de 20 cm de fondària. El fons ha de ser prou tou per poder desenvolupar l'activitat de filtració i, preferiblement, ric en llavors. Aquesta espècie d'ànec prefereix desenvolupar les seves activitats en espais d'aigua dolça.

Els arrossars són els ambients predilectes del Xarxet a l'hivern. Els arrossars a Catalunya presenten una gran extensió d'aigua on aquest ànec es pot refugiar en cas de perill, fonamental a l'època d'hivern.

Cria amagat a les aigües d'interior, també en llacs de landes i pantans rics en substàncies nutritives i rodejats de boscos, així com en muntanyes, a llocs elevats.

ALIMENTACIÓ

El Xarxet comú és un ànec granívor i filtrador. És per això que les zones on es pot observar filtrant seran zones on la presència de gra al fons aquàtic sigui important, com ara els arrossars.

Menja majoritàriament a les aigües dolces: llacunes, rius, basses, estanys, etc., però també pot explotar (ho fa generalment al final de la temporada, o en cas de glaçada) les salsures, on picoteja tot nedant les granes de salicòrnia emergent.

REPRODUCCIÓ

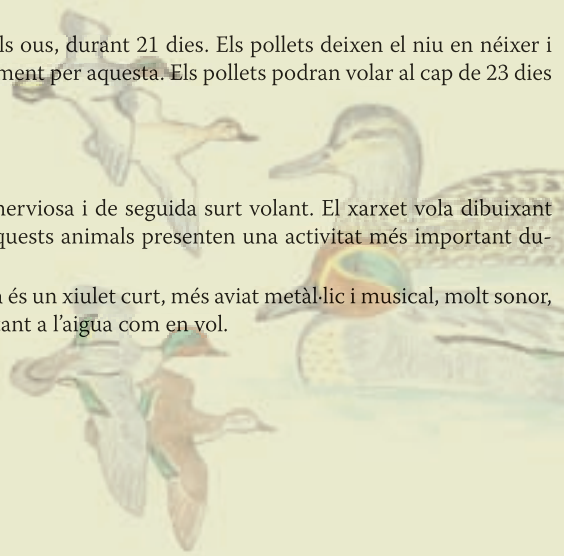
A l'hora de fer el niu, la femella fa un forat al terra, entre els matolls, i el recobreix de fulles seques, herbes i plomes. Aquesta espècie posa ous a l'abril i maig i el nombre varia entre 8 i 10. El color dels ous és ocre pàl·lid i amb freqüència aquests estan tenyits de verd.

Només la femella cova els ous, durant 21 dies. Els pollets deixen el niu en néixer i són alimentats exclusivament per aquesta. Els pollets podran volar al cap de 23 dies després del naixement.

COMPORAMENT

Es tracta d'una espècie nerviosa i de seguida surt volant. El xarxet vola dibuixant desviaments bruscos. Aquests animals presenten una activitat més important durant la nit.

La veu més característica és un xiulet curt, més aviat metàl·lic i musical, molt sonor, que emeten els mascles tant a l'aigua com en vol.

XARRASCLET**CAST:** Cerceta carretona**EUSK:** Uda-zertzeta**GAL:** Cerceta do estío**FR:** Sarcelle d'été**ANG:** Garganey**ALE:** Knäkente**ITA:** Marzaiola**DISTRIBUCIÓ**

El Xarrasclet es distribueix a les zones humides més importants de Catalunya. La densitat més alta la podrem trobar als Deltes del Llobregat i de l'Ebre, als Aiguamolls de l'Empordà i de la Tordera, i al Marjal de Xeresa i el del Fondo.

Tot i així en època de migració el podem trobar gairebé a qualsevol hàbitat aquàtic i arreu de la geografia catalana. Aquesta espècie d'ànec, es reproduïx a gran part del territori europeu, arribant a la zona est d'Àsia. Hiverna a l'Àfrica entre el tròpic de Càncer i l'equador i al sud d'Àsia.

DESCRIPCIÓ

La seva longitud és de 37-41 cm i l'envergadura de 59-67 cm.

Ànec molt petit. Neda amb la part de davant bastant enfonsada a l'aigua. Bec relativament llarg i gruixut i ales pàl·lides per sobre. Mirallet poc contrastat, delimitat per dues línies blanques de les quals la posterior es més gruixuda. Les plomes infracobertores alars majors són de color blanc i les potes de color gris.

Als adults, el mascle té la part anterior de l'ala més pàlida que la femella. El mirallet és més vistós que a la femella, amb la línia blanca central més ampla i el color verd de les plomes secundàries més evident.

A l'època reproductora, el mascle presenta una línia fosca a través de l'ull i una altra més difusa que s'origina a partir de la comisura de la boca amb una taca blanca al costat de la base del bec.

Els joves s'assemblen molt a la femella però presenten marges més estrets a les parts superiors i les parts inferiors són menys blanquinoses.

HÀBITAT

És un ànec de superfície, per això s'acostuma a trobar en aigües molt somes. A l'hora de nidificar i a l'hivern a l'hora d'alimentar-se, no tria mai les aigües salabroses sinó les dolces o els aiguamolls de riu, les llacunes de canyissar dolces, etc.

Durant la migració, però, ocupa tota mena d'ambients aquàtics: rius, torrents, camps entollats, embassaments, estanys litorals, albuferes, salines, aiguamolls marins, arrossars, etc.

ALIMENTACIÓ

El Xarrascllet basa la seva dieta en petits peixos que neden a les zones superficials de l'aigua. Aquest comportament superficial fa que la seva dieta també es complementi amb un gran ventall d'insectes aquàtics així com de diferents espècies d'amfibis.

REPRODUCCIÓ

A l'època de reproducció, la femella construeix el niu al terra i el recobreix d'erba llarga i ploma. Acostumen a fer els nius a la vora de l'aigua. La femella pon de 10 a 11 ous per posta i aquests són d'un color ocre-crema.

El covament dels ous té un període de 22 dies i és la femella qui s'encarrega de fer-ho de manera exclusiva. Els pollets abandonen el niu al néixer i volen quan arriben als 30 dies d'edat.

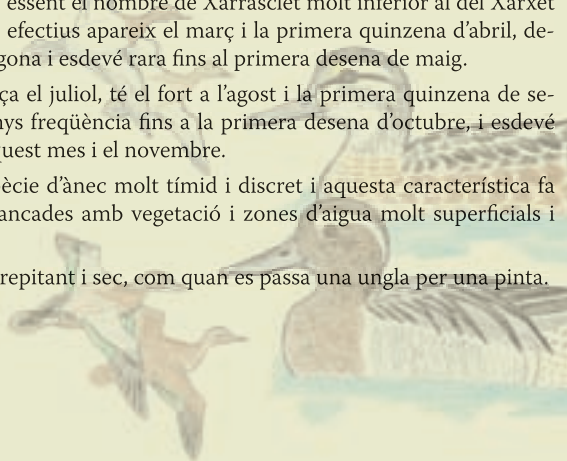
COMPORAMENT

Els exemplars comencen a arribar a la primavera, principalment la quarta setmana de febrer, des de l'Àfrica, essent el nombre de Xarrascllet molt inferior al del Xarxet comú. Però el gruix dels efectius apareix el març i la primera quinzena d'abril, decreix la intensitat a la segona i esdevé rara fins al primera desena de maig.

El pas tardorenc comença el juliol, té el fort a l'agost i la primera quinzena de setembre, arriba amb menys freqüència fins a la primera desena d'octubre, i esdevé després rara la resta d'aquest mes i el novembre.

El Xarrascllet és una espècie d'ànec molt tímid i discret i aquesta característica fa que habiti zones molt tancades amb vegetació i zones d'aigua molt superficials i d'àrea petita.

El mascle té un reclam crepitant i sec, com quan es passa una ungla per una pinta.

MORELL CAP-ROIG**CAST:** Porrón común**EUSK:** Murgilari arrunt**GAL:** Pato chupón**FR:** Fuligule milouin**ANG:** Pochard**ALE:** Tafelente**ITA:** Moriglione**DISTRIBUCIÓ**

A Catalunya es troba tant a aigües del litoral com a les del rerepaís. Les dues zones dels Països Catalans amb més densitat d'aquest ànec són el Delta de l'Ebre i l'Albufera de València. Tot i així, a l'època hivernal, les poblacions fluctuen d'una manera important i es poden trobar a punts com el Delta del Llobregat, embassaments de Sant Llorenç de Montgai, les basses de Raïmat, els Aiguamolls de l'Empordà, etc.

És present a tota Euràsia fins a la Xina, i el Japó. A l'hivern, es desplaça a zones com el Sàhara i l'est d'Àfrica, així com el sud d'Àsia i Japó.

DESCRIPCIÓ

La seva longitud és de 46 cm i l'envergadura de 67-75 cm.

El Morell cap-roig té un bec relativament llarg. Presenta un color grisenc amb el pit més fosc i les potes de color gris clar. A l'època nupcial, el mascle és inconfusible pel color marró vermellós fosc del cap, el pit negre i la resta del cos gris clar-blanquinós. L'iris és de color vermell o taronja viu. També presenta una franja blavosa al bec negre, tret diferenciador d'aquesta espècie d'ànec. Les femelles presenten quasi sempre taques grisenques a la papada i a la llista ocular.

Durant l'època no nupcial, el mascle presenta colors molt més suaus, amb el cap i el coll d'un color més marró. Les femelles són més fosques que a l'època nupcial.

Els joves de Morell cap-roig són molt semblants a les femelles, però sense llista ocular i presenten els costats del coll més pàl·lids i el ventre més tacat.

HÀBITAT

El Morell cap-roig és una espècie d'ànec molt adaptable. Això comporta que pot ocupar ambients d'aigua totalment dolça, salabrosa o salada. Tot i així la seva preferència a l'hora d'escollir zona per hivernar són les llacunes litorals i les albuferes més grans, on ocupa els sectors més profunds i els arrossars de més de 40 cm de fondària.

Gràcies a la seva gran adaptabilitat, els individus de Morell cap-roig poden ocupar una gran varietat d'hàbitats i no és estrany observar-los durant les hores diürnes a espais sense vegetació, sempre que hi hagi masses d'aigua, més o menys a prop, on poder pasturar durant les hores nocturnes.

ALIMENTACIÓ

L'alimentació es basa en arrels, fulles i brots d'herbes aquàtiques. A més, se'l pot observar caçant petits animals aquàtics com ara cargols, petits peixos, ous i larves de peixos i amfibis.

Acostuma a menjar a l'alba i al vespre.

REPRODUCCIÓ

A l'època reproductora l'encarregada de construir el niu és la femella. Aquesta fa els nius amb cobertura i els situen sobre l'aigua o molt a prop. Per fer la cobertura fan servir la vegetació i plomes de la femella.

L'època de posta és a l'abril i al maig i el nombre d'ous és de 6 a 11 d'un color gris-verdós. La femella covarà els ous durant un total de 28 dies. La incubació al niu és realitzada exclusivament per la femella.

Els pollets de Morell cap-roig naden a les poques hores després de sortir de l'ou i acostumen a començar a volar a les 7 setmanes de vida.

COMPORAMENT

És un ànec hivernant i migrador abundant i regular. Els primers exemplars arriben a finals d'agost, tot i que durant aquest mes i el setembre la densitat és baixa. A mitjans d'octubre comença a incrementar-se i el fort arriba al novembre. Al febrer els efectius baixen i ho fan més dràsticament al març i a principis d'abril.

És considerat com a cabussador, tàctica que fa servir per aconseguir el seu aliment.

És un animal molt silenciós, però els grups en parada nupcial fan un suau xiulet a cor. Durant les parades nupcials els mascles emeten un xiulet nasal, com una sirena de juguina, mentre que les femelles els acompanyen amb un «prrrr» explosiu.

XIBEC**CAST:** Pato colorado**EUSK:** Ahate gorriska**GAL:** Pato rubio**FR:** Nette rousse**ANG:** Red-crested Pochard**ALE:** Kolbenente**ITA:** Fistione turco**DISTRIBUCIÓ**

A Catalunya, el podem trobar principalment al Delta de l'Ebre.

A la Península Ibèrica es troba durant tot l'any a les grans zones humides. El principal nucli de reproductors és el País Valencià. Apareix rarament a Menorca i Mallorca i, excepcionalment, a Formentera.

La seva presència és discontinua des d'Europa occidental fins Àsia central.

DESCRIPCIÓ

La seva longitud arriba als 56 cm i l'envergadura és de 84-88 cm.

És l'ànec cabussador més gros que es troba a Catalunya. El mascle es caracteritza pel vermell viu del bec, el marró-vermellós del cap, i el blanc del costat. Tenen una flotació relativament alta. Front elevat, especialment els mascles. Presenta un fort contrast de color a les ales. El color de les potes pot variar d'un color vermell a un color carn, depenent de l'edat i del sexe.

Durant l'època no nupcial els mascles s'assemblen a les femelles. Tot i així, és fàcil de reconèixer pel color de l'iris i del bec. La femella, en aquesta època és més fosca i té taques blanques al pit i ventre.

A l'època reproductora, el mascle presenta les parts inferiors del cos d'un color negre amb taques ovals blanques als costats. Les femelles presenten les galtes blanquinoses.

Els ànecs joves s'assemblen molt a les femelles però amb una tonalitat més grisenca. Durant la tardor l'iris del mascle jove es torna de color vermell.

HÀBITAT

És una espècie molt adaptable. Pot ocupar ambients d'aigua totalment dolça (com un embassament o un llac), salabrosa (albuferes, llacunes litorals) o salada (badies marines). Al ser un ànec cabussador, prefereix els sectors amb més profunditat, així com els vedats d'arrossar de més de 40 cm de fondària.

A l'època de reproducció, l'hàbitat preferencial de l'espècie són les masses d'aigua dolça o salabrosa envoltades per un bon cinyell de vegetació litoral, principalment canyissars amb boga i també salobrars. És una condició indispensable que hi hagi pradells de vegetació submergida per les quals pastura.

ALIMENTACIÓ

Aquest ànec s'alimenta fonamentalment de plantes aquàtiques, insectes, crustacis i capgrossos. És un ànec cabussador, fet que li facilita trobar aliment a fondàries considerables, com per exemple tota mena d'insectes que viuen al fons dels espais aquàtics, ous i larves de peixos, vegetació subaquàtica, etc.

REPRODUCCIÓ

El Xibec és un ànec més aviat tardaner que pon majoritàriament entre finals d'abril i mitjans de maig. L'observació de pollets és considerable durant el juny i molt inferior la primera quinzena de juliol.

COMPORAMENT

És un ànec molt mòbil que desapareix molt aviat dels quarters de cria, en la denominada migració de muda que ocupa des de finals de juny fins a mitjans agost-mitjans setembre, i efectua posteriorment una sèrie d'irrupcions a la tardor.

Les femelles no prenen part en la migració de muda dels mascles, sinó que es queden amb les cries i muden a la zona de reproducció.

Aquesta espècie d'ànec, com la majoria d'aquestes, realitza vols de persecució de les femelles, en els quals es pot apreciar de 2 a 7 mascles perseguint una sola femella.

El Xibec és un ànec molt silenciós i tan sols emet alguna nota breu i un sonor «crrrr, crrrr».

MORELL DE PLOMALL**CAST:** Porrón moñudo**EUSK:** Murgilari mottodun**GAL:** Pato cristado**FR:** Fuligule morillon**ANG:** Tufted Duck**ALE:** Reiherente**ITA:** Moretta**DISTRIBUCIÓ**

A Catalunya, es pot trobar aquest anàtid al litoral a la major part del territori, preferentment als Deltes de l'Ebre, Llobregat i Aiguamolls de l'Empordà. Arriba cap a la segona quinzena d'octubre, tot i que la seva presència es fa evident cap a finals de novembre. Restarà durant tot l'hivern.

Cria des d'Islàndia fins a l'Europa central, Sibèria oriental i Japó. Hiverna a Europa i algunes parts de l'Àfrica mediterrània, i des de l'Índia fins al Japó.

DESCRIPCIÓ

La seva longitud és de 40-47 cm i l'envergadura de 67-73 cm.

Ànec compacte, de cap relativament quadrat. Es distingeix pel color negre intens del dors i, sobretot, pel plomall negre que surt des de la part posterior del cap i que mostren tant el mascle com la femella. Els color dels flancs marquen el principal dimorfisme sexual, essent blancs en els mascles i marró a les femelles.

El bec és alt i robust amb la punta negra, una mica més fosc a les femelles. En aquestes podem trobar plomes blanques al seu voltant. Els ulls són de color groc als adults i les potes són de color plom.

A l'època nupcial els mascles presenten un contrast molt evident entre el flanc de color blanc i la resta de plomes que són d'un color negre intens.

Els joves són molt semblants a la femella, però generalment no tenen plomes blanques al voltant del bec. L'ull als joves és de color gris-marronès. Inicialment, el bec és d'un color marró oliva.

HÀBITAT

És un ànec que es pot trobar en tota mena d'hàbitats aquàtics. El Morell de plomall és una espècie que prefereix les llacunes litorals, les albuferes i els arrossars profunds. Tot i així, també es pot trobar en embassaments i llacs i, temporalment, en badies marines i fins i tot salines.

ALIMENTACIÓ

S'alimenta fonamentalment de petits peixos i de les seves larves i ous. És també especialista en caçar amfibis i, fins i tot, petits rèptils. Aquest ànec completa la seva dieta amb crustacis i petits insectes que puguin trobar tant a l'ambient aquàtic així com terrestre.

REPRODUCCIÓ

El niu el fabrica la femella i consisteix en una plataforma d'herba recoberta interiorment per plomes. Normalment, aquests nius estan construïts a prop de la vora del riu.

Les femelles posen ous des del mes de maig fins al juny, i el nombre d'ous acostuma a ésser entre 6 i 14. El color dels ous és gris verdós pàl·lid. Durant 24 dies, les femelles exclusivament covaran els ous.

A les poques hores de néixer, els pollets neden i es capbussen. La femella és l'encarregada d'alimentar-los. Els ànecs juvenils podran volar a les 6 setmanes d'edat.

COMPORAMENT

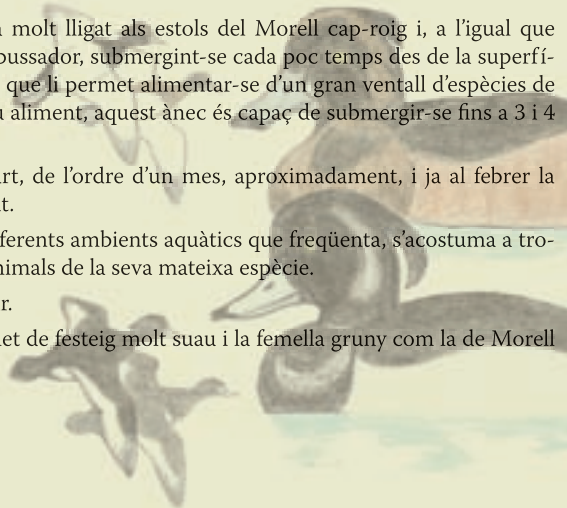
El Morell de plomall va molt lligat als estols del Morell cap-roig i, a l'igual que aquest, és molt bon capbussador, submergint-se cada poc temps des de la superfície amb un petit salt, fet que li permet alimentar-se d'un gran ventall d'espècies de peixos. Per arribar al seu aliment, aquest ànec és capaç de submergir-se fins a 3 i 4 metres de fondària.

El trànsit hivernal és curt, de l'ordre d'un mes, aproximadament, i ja al febrer la davallada és molt evident.

És un ànec social i als diferents ambients aquàtics que freqüenta, s'acostuma a trobar en grups reduïts d'animals de la seva mateixa espècie.

Rarament es troba al mar.

El mascle fa com un xiulet de festeig molt suau i la femella gruny com la de Morell cap-roig.

PERDIU ROJA**CAST:** Perdiz común o roja**EUSK:** Eper gorri**GAL:** Perdiz común**FR:** Perdrix rouge**ANG:** Red-legged partridge**ALE:** Rothuhn**ITA:** Pernice rossa**DISTRIBUCIÓ**

Molt comuna localment, encara que disminueix en algunes zones degut a l'abandonament dels cultius, l'augment de la massa forestal i una pressió cinegètica excessiva. L'ús abusiu de pesticides i les hibridacions il·legals també han estat perjudicials per l'espècie. En molts llocs la seva presència depèn de les repoblacions amb exemplars procedents de granges. Es calcula que uns 3 milions d'exemplars a l'any són alliberats a tota Espanya.

Present també a les Illes Balears (excepte Formentera), Portugal, sud de França (també a Còrsega) i nord-oest d'Itàlia, i introduïda a la Gran Bretanya.

DESCRIPCIÓ

La seva longitud és de 32-35 cm i l'envergadura és de 60 cm.

Galtes i gola blanques ribetejades per una franja negra, sota la qual es troba un ratllat negre que arriba fins al pit. Flancs de color gris clar, molt llistats de marró, blanc i negre, i plomes de les parts superiors del dors de color marronós. Bec i potes vermelles. Al igual que la Perdiu xerra, té els laterals de la cua de color vermellós, però de color gris a la part central, al igual que el carpó i la part més caudal del dors. Les ales i la cua són curtes.

Ambdós sexes són molt similars morfològicament, però els mascles són més robustos que les femelles, amb el cap més gros i presència d'esperons a les potes. Els joves s'assemblen molt a la Perdiu xerra. La gorja és de color cremós, només amb indicis del collar o de les barres dels flancs.

HÀBITAT

Espècie associada al medi obert mediterrani, com les zones de conreu, zones desforestades, formacions arbustives esclarissades i inclús en boscos poc densos. Les zones cremades també són freqüentment colonitzades per aquesta espècie, fins que la regeneració forestal tanca les zones obertes que li són més adients.

Es pot trobar des del nivell del mar fins a gairebé 2.000 m d'altitud, tot i que és més nombrosa a les regions planeres.

ALIMENTACIÓ

Principalment menja llavors i fulles de plantes de diversos tipus (gramínies i lleguminoses). També insectes, especialment els animals joves, durant la primavera i estiu.

REPRODUCCIÓ

Nidificant per tot el territori. El niu és una depressió, poc entapissada de vegetació, que es pot trobar en marges de camps, erms, llindars de bosc i formacions arbustives. A vegades una mateixa femella pot fer dues postes en dos nius diferents, una incubada per la femella i l'altra pel mascle.

Cria de finals d'abril a maig, normalment amb una única llocada, tot i que pot fer postes de reemplaçament. Pot pondre de 7 a 16 ous, a vegades fins a 20, o fins i tot més. Els polls són nidífugs i ràpidament s'allunyen del niu poc després d'haver desclòs els ous. Les plomes de les ales creixen ràpidament i poden fugir volant al cap de pocs dies. Els grups familiars resten units fins a la propera època de cria.

COMPORAMENT

És una espècie molt sedentària, encara que pot realitzar petits desplaçaments per alimentar-se o degut a la pressió cinegètica.

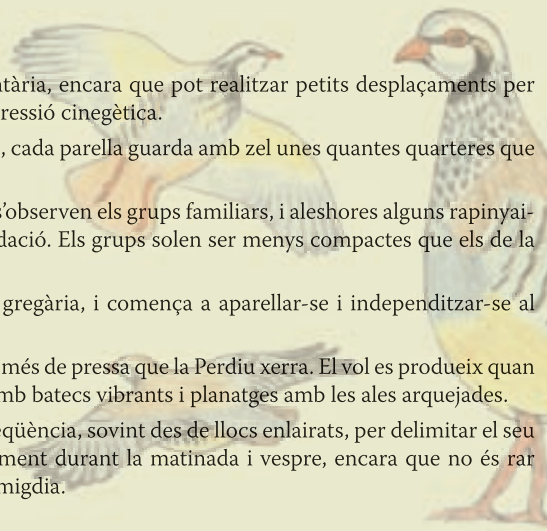
Territorial a l'època de cria, cada parella guarda amb zel unes quantes quarteres que són el seu territori.

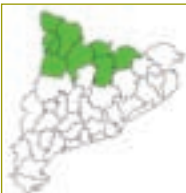
A partir del juliol i l'agost s'observen els grups familiars, i aleshores alguns rapinyaires efectuen una forta predació. Els grups solen ser menys compactes que els de la Perdiu xerra.

A la tardor i a l'hivern és gregària, i comença a aparellar-se i independitzar-se al final d'aquesta estació.

Sovint es desplaça corrent, més de pressa que la Perdiu xerra. El vol es produeix quan es veu molt pressionada, amb batecs vibrants i planatges amb les ales arquejades.

Els mascles canten amb freqüència, sovint des de llocs enlairats, per delimitar el seu territori. Ho fan principalment durant la matinada i vespre, encara que no és rar sentir-les cantar també al migdia.

PERDIU XERRA**CAST:** Perdiz pardilla**EUSK:** Eper gris**GAL:** Charrela**FR:** Perdrix grise**ANG:** Grey partridge**ALE:** Rebhuhn**ITA:** Starna**DISTRIBUCIÓ**

Ocupa les zones del nord de Catalunya (Pirineus i Prepirineus). És més rara a la zona més oriental i més abundant a la part més occidental, tot i que ha patit una disminució durant els últims anys i s'ha reduït la seva àrea. Actualment es considera una espècie en perill, degut a la pèrdua de l'hàbitat, repoblacions amb individus d'altres subespècies i sobreexplotació cinegètica.

A més dels Pirineus, també es troba distribuïda pel Sistema Ibèric i la Cordillera Cantàbrica. Constitueix una subespècie endèmica, anomenada *Perdix perdix hispaniensis*. A nivell mundial, l'espècie es troba des de la Península Ibèrica fins a Sibèria central i nord-oest de la Xina.

DESCRIPCIÓ

La seva longitud és de 28-32 cm i l'envergadura és de 50-55 cm. Té un aspecte compacte, amb les ales curtes i arrodonides. Es pot confondre fàcilment amb la Perdiu roja, però és una mica més petita i té una coloració més críptica i menys contrastada que aquesta. La cara és de color marró-ataronjat, el coll i el pit són de color gris, les parts superiors són llistades de color ocraci i als flancs té unes barres laterals marronoses difuminades. El bec i les potes són de color clar. Els laterals de la cua són de color vermellós.

Ambdós sexes són similars, però els mascles són més grossos i tenen una marca en forma de ferradura al ventre, que és més petita i difuminada a la femella. Els joves són similars als de Perdiu roja, però sense collar. Són de color marró groguenc i grisós, amb estries blanques, faltant el color ataronjat de la cara i grisós del pit.

HÀBITAT

A diferència de la Perdiu xerra de plana de la resta d'Europa, la nostra Perdiu xerra està adaptada a l'alta muntanya. Té preferència per ocupar vessants assolellats de pendent no gaire abrupta i coberts per brolles o matolls com a resultat de la degradació del bosc original, de les quals la neu marxa aviat. Els prats i matollars poden estar situats entre 1.800 i 2.600 m encara que, durant els mesos d'estiu, es pot trobar a una alçada superior. Durant l'hivern pot baixar a zones de conreu.

És una espècie molt sensible als canvis en l'hàbitat, com la sobrepastura, l'augment de la superfície forestal i la pèrdua dels conreus de muntanya. Els incendis, en forma de cremes controlades, poden beneficiar l'espècie i fer augmentar la població.

ALIMENTACIÓ

Llavors, petits fruits i brots de diverses plantes, a més d'insectes i altres invertebrats durant els mesos primaverals i estiuencs, especialment importants per l'alimentació dels polls.

REPRODUCCIÓ

Nidifica al terra, en zones de matollar. El niu és una depressió, entapissada amb fulles i herbes, que queda protegida per la vegetació més alta.

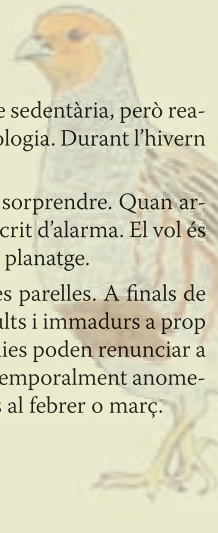
Realitza una única llocada, de principis d'abril a principis de maig. Generalment pon de 9 a 20 ous. Els polls són nidífugs i, a l'igual que la Perdiu roja, abandonen el niu durant el primer dia de vida, creixen ràpidament i poden fugir volant al cap de 10 o 11 dies del naixement. Els grups familiars resten units fins a la primavera següent.

COMPORAMENT

És semblant al de la Perdiu roja. La Perdiu xerra és una espècie sedentària, però realitza desplaçaments altitudinals en funció de la neu i la climatologia. Durant l'hivern baixen cap a les valls i hi conviuen ambdues espècies.

Té un comportament amagadís, per la qual cosa és difícil de sorprendre. Quan arrenca el vol no fa tant soroll com la Perdiu roja, però emet un crit d'alarma. El vol és baix i ràpid, alternant períodes de batre les ales amb altres de planatge.

Porta una vida solitària, intenten evitar el contacte amb altres parelles. A finals de l'estiu i la tardor es poden observar petits clans familiars d'adults i immadurs a prop d'individus aïllats. Degut a les condicions de l'hivern, les famílies poden renunciar a la seva tendència d'aïllament i ajuntar-se en grups més grans temporalment anomenats bàndols, que s'observen des de mitjans de novembre fins al febrer o març.

GUATLLA**CAST:** Codorniz**EUSK:** Galeper**GAL:** Paspallás común**FR:** Caille des blés**ANG:** Common quail**ALE:** Watchtel**ITA:** Quaglia**DISTRIBUCIÓ**

Espècie àmpliament distribuïda per Catalunya, comuna, inclús abundant localment. És més freqüent a les comarques de la Catalunya Central i una mica menys al sud i al Litoral.

L'estatus de la guatlla no es coneix amb precisió, i presenta dificultats pel seu estudi. De totes formes, les amenaces més importants són la pèrdua d'hàbitats favorables, la utilització de llavors de cereals de cicle curt i la mecanització del camp, l'alliberament de guatlls japoneses o híbrides i una pressió cinegètica excessiva en anys de sequera i en zones altes, ja que durant la mitja veda encara es troben femelles amb pollets encara petits que depenen de la mare.

La seva àrea de distribució mundial s'estén des d'Europa, excepte Gran Bretanya, Islàndia i els països escandinaus, fins a la Xina, Iran, Pakistan, el nord de l'Índia i de l'Àfrica.

DESCRIPCIÓ

La seva longitud és de 16-18 cm i l'envergadura de 34 cm.

Ocell de mida petita, però compacta, marronós amb llistes clares. Sembla una perdiu, però molt petita. Coloració general sorrenca, molt llistada, amb ocraci blanquinós i negre per sobre i més clar per les parts inferiors. Als flancs presenta llistes clares i fosques. A diferència dels polls de perdiu, amb els quals es podria confondre, presenta unes llistes blanques al cap i els mascles tenen un «corbatí» negre a la gola. La femella la té de color ocre uniforme i el pit molt llistat.

Durant el vol sembla com una pilota, sense cua, que es deixa caure. És més lent i curt que el de les perdius.

HÀBITAT

El seu hàbitat característic són els espais oberts, amplis i amb bona cobertura vegetal, com els camps de cereals, lleguminoses, etc., tant de secà com de regadiu, així com pastures i herbassars. De totes formes tolera certs hàbitats en mosaic, amb presència de boscos en les zones de cria.

Es pot trobar en un rang d'altituds molt variable, des de zones baixes fins a l'alta muntanya, per sobre dels 2.200 m d'altitud.

ALIMENTACIÓ

Menja llavors, fulles verdes i, durant els mesos primaverals i estiuencs, s'alimenta d'invertebrats, especialment els individus joves.

REPRODUCCIÓ

Els mascles són polígams i no participen en la incubació. Nidifica al terra, en una depressió superficial, amb molt poc entapissat d'herbes i vegetació. Nia en herbassars, pastures, prades altes, camps de conreu farratgers o cerealistes i, fins i tot, en vinyes amb vegetació herbàcia i cultius extensos d'hortalisses.

L'època de cria comença al maig o juny. Normalment fa una única llocada, però a vegades pot fer dues. Pon de 7 a 12 ous, ocasionalment fins a 18. Els polls són nidífugs i abandonen el niu a les poques hores de néixer. La femella és la que es fa càrrec de la seva atenció. Les plomes els hi surten molt ràpidament, als 11 dies ja poden fer alguna volada i a partir dels 19 poden volar adequadament.

COMPORAMENT

Se sent el seu cant característic amb més freqüència que es veu.

La guatlleta és l'únic gal·liforme migrador, sent estival al nostre país, trobant-se des dels mesos de març a maig, fins a l'agost o setembre. A determinades zones de la Península Ibèrica, com Extremadura i Andalusia, i a les Illes Canàries, queden molts individus durant l'hivern que no migren. Els ocells que migren es distribueixen per una part molt extensa del continent africà.

És una espècie molt mòbil, que fa molts desplaçaments, no només per la migració cap al continent africà, sinó que realitza moviments nòmades durant l'època de reproducció, buscant l'hàbitat que li és més adient. Cal tenir en compte que utilitza l'espai de forma seriada en el temps, ja que l'hàbitat que ocupa es efímer, i canvia constantment per les tasques de recollida dels cereals. Al destruir-se l'hàbitat abans a les zones baixes, busca a zones de més altitud els llocs més convenients.

Les fluctuacions anuals, en quant a la densitat d'individus, té bastant relació amb la pluviometria. Els anys de sequera s'observen densitats baixes mentre que els anys plujosos les densitats són més elevades.

FAISÀ**CAST:** Faisán vulgar**EUSK:** Faisai arrunta**GAL:** Faisán común**FR:** Faisan de chasse**ANG:** Common pheasant**ALE:** Fasan**ITA:** Fagiano**DISTRIBUCIÓ**

Espècie introduïda des de l'antiguitat a Europa, és originària d'una àmplia zona d'Àsia Central. A Catalunya aquesta espècie s'ha aclimatat força bé, i en els últims anys ha augmentat la seva àrea de distribució, la qual és bastant contínua a la regió prelitoral i litoral. De forma més dispersa es troba en altres llocs, en els que freqüentment depèn de les repoblacions amb exemplars procedents de granges.

A la resta d'Espanya, a l'igual que a moltes regions del món (Amèrica del Nord, Nova Zelanda), la seva distribució varia en funció de les repoblacions cinegètiques.

DESCRIPCIÓ

La seva longitud és de 55-90 cm i l'envergadura és de 68 a 85 cm.

És una au de mida gran. Cua molt llarga, marró, barrada, en forma de punta, excepte els animals joves en creixement. Els mascles són molt vistosos. Tenen el cap fosc, amb carúncles vermelles al voltant dels ulls i «orelles» curtes. Alguns mascles tenen un collar blanc molt marcat.

Els individus presents al nostre país no corresponen a cap forma definida degut a que s'han fet introduccions amb animals procedents de diversos orígens, per la qual cosa el plomatge sol ser bastant variable.

Les femelles són de color marronós-ocraci, amb els centres de les plomes de color fosc. La cua és més curta que la del mascle, però tot i així es bastant llarga.

HÀBITAT

Prefereix les zones amb alternança de boscos amb prats i cultius, tant de cereal com de regadiu. Els primers són seleccionats per la cria i com a refugi, mentre que als segons és on s'alimenta. També pot ocupar els jardins de les ciutats.

Es troba des dels ambients mediterranis fins a les zones de muntanya mitjana, on no sol superar els 800 m. d'altitud.

ALIMENTACIÓ

Molt variada. Inclou tot tipus de matèria vegetal, com llavors, fruits, fulles, arrels, tubercles, diferents invertebrats, com insectes (i les seves larves), cucs, llimacs, cargols, i inclús alguns petits vertebrats, com sargantanes.

REPRODUCCIÓ

Els mascles són polígams i les femelles crien de forma solitària. Nidifica al terra, entre la vegetació arbustiva i arbrada. El niu és una depressió, sense entapissar o com a molt amb quelcom de vegetació, com herbes o fulles.

Cria des de l'abril fins principis de juny, produint una única llocada. Pon de 7 a 15 ous. Els polls són nidífugs i són cuidats només per la femella. Cap als 12-14 dies ja poden volar però romanen amb ella fins als 80 dies d'edat. Els joves poden pujar als arbres per tal de passar la nit.

La presència d'aigua li és indispensable a l'època de cria per a la supervivència dels pollets.

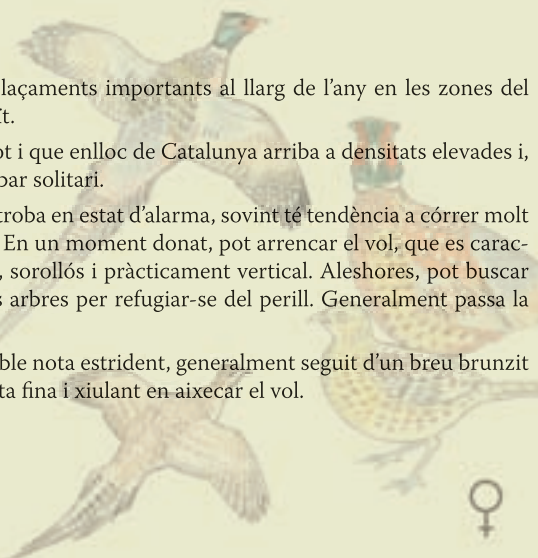
COMPORTAMENT

Sedentari, no realitza desplaçaments importants al llarg de l'any en les zones del nostre país on s'ha introduït.

Sol viure en petits grups, tot i que enlloc de Catalunya arriba a densitats elevades i, per tant, també se'l pot trobar solitari.

Quan davant d'un perill es troba en estat d'alarma, sovint té tendència a córrer molt ràpid, en comptes de volar. En un moment donat, pot arrencar el vol, que es caracteritza per ser molt potent, sorollós i pràcticament vertical. Aleshores, pot buscar les branques més altes dels arbres per refugiar-se del perill. Generalment passa la nit dormint als arbres.

El crit del mascle és una doble nota estrident, generalment seguit d'un breu brunzit d'ales. La femella fa una nota fina i xiulant en aixecar el vol.

FOTJA VULGAR

CAST: Focha común
EUSK: Urollo-nagusi/
 Kopetazuri arrunt
GAL: Galiñola negra

FR: Foulque macroule
ANG: Coot
ALE: Blässhuhn
ITA: Folaga

DISTRIBUCIÓ

Resident i nidificant, així com migrador i hivernant comú a totes les zones humides del territori, amb els principals contingents al Delta de l'Ebre i també al Fondo (Alacant).

Està present a la majoria de zones humides d'arreu de la Península Ibèrica i d'Europa.

DESCRIPCIÓ

La seva longitud és de 36-42 cm i l'envergadura de 70-80 cm.

Es tracta d'una au aquàtica de forma arrodonida, d'un color negre intens i amb un bec i un escut frontal de color blanc brillant característics. La cua és curta i el cap petit i rodó. Es distingeix de la Polla d'aigua per la mida més grossa, cos també més gros, i pel seu conspicu escut frontal; també per la manca de ratlla blanca a través dels flancs i de blanc a les infracobertores caudals.

Té unes potes fortes, amb dits llargs i lobulats, com els dels cabussos, però no palmejats com els dels ànecs. Quan aixeca el vol, es pot apreciar una estreta banda blanca a les secundàries i les potes verdes que sobresurten com una «cua» llarga.

Fora de l'època reproductora pot ser molt difícil de diferenciar de la Fotja banyuda, molt més rara i escassa, doncs acostumen a formar bandades mixtes. La Fotja banyuda té uns botons vermells al front que, fora de l'època reproductora són petits i insignificants. Per aquesta raó s'haurà de parar especial atenció a les zones on tinguem coneixement de la presència d'individus d'aquesta última, espècie protegida.

Joves de color gris fosc, amb gorja i pit superior blancs, de vegades es confon amb el jove de Cabussó emplomallat.

De lluny es distingeix, quan neda amb ànecs, pel darrera arrodonit i el cap petit.

HÀBITAT

Generalment prefereix àrees més grans d'aigües obertes que la Polla d'aigua. Habita bàsicament a zones humides, amb preferència pels marjals i els petits llacs amb vegetació densa, però baixa, com per exemple els carritxars.

A l'hivern apareixen estols en embassaments i aigües salades.

ALIMENTACIÓ

La seva dieta és bàsicament herbívora, alimentant-se de plantes aquàtiques i tiges vegetals. No obstant, també ingereixen matèria animal de mida petita, com ara mol·luscs i insectes. Per alimentar-se, o bé pasten en superfície o bussegen.

REPRODUCCIÓ

Es reproduïx entre l'abril i el maig, i fa 1-2 covades/l'any. El niu acostuma a ser una pila de joncs o càrritxs morts als carritxars o canyissars a prop de l'aigua, sovint bastant visible. Quan estableix el seu territori a principis de primavera, el defensa de forma molt agressiva davant altres aus aquàtiques, contra les que carrega amb ferocitat.

La posta pot ser de 6 a 9 ous, de color blanc groguenc i amb un motejat fosc. La incubació dura de 21 a 22 dies.

COMPORAMENT

Els primers individus procedents de localitats de la Península Ibèrica entren a l'agost, i el setembre se'n constata ja una presència massiva, que continua amb l'aportació d'exemplars europeus durant l'octubre.

De comportament social o gregari, s'organitzen en bàndols. Cria en llacs i rius de curs lent amb molta vegetació o en aigües obertes. Defensa el seu territori carregant contra els intrusos.

Aixeca el vol de forma característica, «corrent» per sobre de l'aigua i batent les ales al mateix temps. A la tardor i a l'hivern no és estrany observar-la en bàndols molt nombrosos i concentrats que pasturen o bussegen en busca de menjar.

S'està més a prop de l'aigua que la Polla d'aigua i pot romandre submergida fins a mig minut.

El seu repertori de cants és força variat. El seu reclam més sonor és un «couc» o «cruke» sovint repetit. Amb freqüència també emet uns «pitts!» explosius i aguts. Durant les excursions aèries nocturnes, també un «pai-ouu» bramant, bastant cavernós i sonor.

Els polls demanen amb unes notes similars a un «üh-lif».

FREDELUGA

CAST: Avefría
EUSK: Egabera
GAL: Galo da braña

FR: Vanneau huppé
ANG: Northern lapwing
ALE: Kiebitz
ITA: Pavoncella

DISTRIBUCIÓ

Migrador i hivernant comú a les planes agrícoles de tot el territori. Presència d'individus estiuencs irregularment en algunes zones humides, sense que arribin a nidificar, excepte alguns anys localment i en baix nombre al Prat de Cabanes. També hi ha exemplars a l'estiu, potser en dispersió, després de la nidificació, abans de l'entrada general dels hivernants, en zones concretes de la Depressió Central o dels Aiguamolls de l'Empordà, on sembla que arriben a mudar.

Present a tot el continent, es reproduïx principalment al centre, nord i est d'Europa.

DESCRIPCIÓ

La seva longitud és de 28-31 cm i l'envergadura de 70-76 cm.

És única entre els limícoles, amb una cresta llarga i prima i el seu dors d'un color verd característic. D'aspecte robust, blanca i fosca, de la grandària d'un colom. Ambdós sexes són bastant similars. La femella té una coloració una mica més suau que la del mascle, i es confon amb els colors del seu entorn. La cresta també és més curta a la femella, que a més té el mentó pàl·lid i la franja alar no és de color blau metàl·lic. El juvenil té una cresta insignificant i una lliurea d'escames marró groguenques.

La silueta de vol és característica, amb les ales d'extremes arrodonits («ales de paella»). L'aletes és pausat, mostrant alternativament el blanc de la part de sota i el color fosc de la part de dalt, de manera que els bàndols en vol creen un efecte «pappellejant».

HÀBITAT

Es tracta d'una au característica de les armenteres i terrenys agraris de la costa. La trobem a una gran varietat de terrenys oberts costaners i de l'interior, generalment en cultius i pastius no molt secs, amb preferència per terrenys amb herba baixa, una mica inundats o propers a zones humides.

ALIMENTACIÓ

Dieta insectívora. S'alimenta de tot tipus d'invertebrats terrestres, principalment insectes, cucs, mol·luscs i crustacis. També mengen herbes i llavors.

REPRODUCCIÓ

Es reproduïx entre maig i juliol, fent a vegades dues postes. El niu és una depressió nua superficial en terres arenoses, delimitat amb pedres o petxines. Normalment posen 4 ous, amb forma de pera, de color verd oliva finament motejats de marró. La incubació dura de 22 a 26 dies i la fan ambdós sexes.

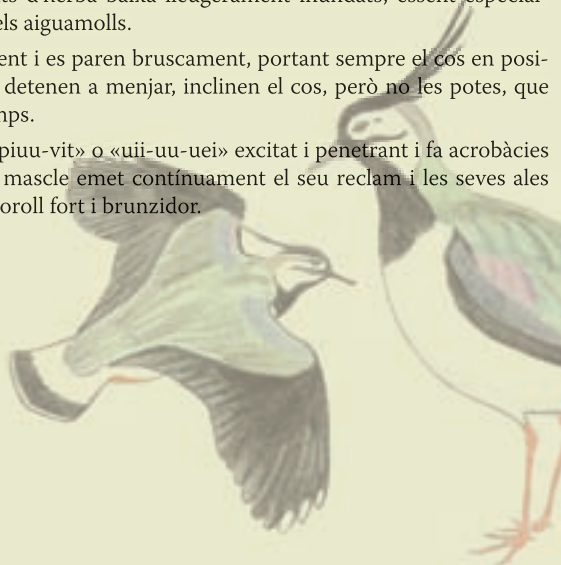
COMPORTAMENT

Les primeres Fredelugues vénen normalment a partir de la primera meitat d'octubre, la major part de la població arriba, però, des de finals del novembre fins a començaments de gener.

Se la troba en bàndols durant bona part de l'any, freqüenta terres de cultiu i de prats, amb preferència per prats d'herba baixa lleugerament inundats, essent especialment abundant a prop dels aiguamolls.

Al terra, corren ràpidament i es paren bruscament, portant sempre el cos en posició horitzontal. Quan es detenen a menjar, inclinen el cos, però no les potes, que romanen rectes tot el temps.

Al lloc del niu emet un «piuu-vit» o «uii-uu-uei» excitat i penetrant i fa acrobàcies aèries. Al vol nupcial, el mascle emet contínuament el seu reclam i les seves ales arrodonides emeten un soroll fort i brunzidor.

BECADA**CAST:** Chocha perdiz**EUSK:** Ollagor**GAL:** Arcea**FR:** Bécasse des bois**ANG:** Eurasian woodcock**ALE:** Waldschnepfe**ITA:** Beccaccia**DISTRIBUCIÓ**

Nidificant escàs a Catalunya, principalment als Pirineus, Prepirineus i Catalunya humida. Destaca la falta d'observacions actuals de cria a la Cerdanya i el Ripollès, tot i que són hàbitats favorables. Ocasionalment cria al Montseny, Guillerics i Collsacabra.

Migrador i hivernant freqüent, especialment a la Catalunya humida de la meitat septentrional. El nombre d'animals que arriben pot variar molt d'un any per l'altre, en funció de les onades de fred que es produeixen a l'Europa Central i de l'Oest.

El nord d'Espanya constitueix el límit meridional de cria de l'espècie d'Europa continental. També cria a les Illes Canàries i d'altres illes macaronèsiques (Açores i Madeira). A les Illes Balears és comú a l'hivern.

Es distribueix des del centre i nord d'Europa fins a Sibèria i Japó.

DESCRIPCIÓ

La longitud és de 33-38 cm i l'envergadura de 55-65 cm, semblant a la d'un colom. El seu plomatge marronós-vermellós de les parts superiors li proporciona un camuflatge perfecte pels boscos on habita. A les parts inferiors el color és ocraci, finament llistat. Té unes barres amples transversals a la part posterior del cap i coll molt característiques. Bec molt llarg, entre 67 i 80 mm. La part superior és molt flexible i sensible, i és utilitzada, més que la vista, per alimentar-se. Els seus ulls negres i grans a la part superior del cap li permeten un angle de visió gairebé total. Les potes són petites i curtes, d'aspecte més compacte i robust que el becadell comú, amb el bec més gruixut. Les ales són curtes, però amples, i no presenta dimorfisme sexual.

HÀBITAT

La Becada es localitza a dos tipus d'hàbitats ben característics. D'una banda els boscos planifolis, principalment rouredes humides o fagedes que es troben en ambients de muntanya mitjana mediterrània o atlàntica, i de l'altra les pinedes subalpines de pi negre o avet.

Té preferència per zones amb aigua, com rieres o basses forestals. Intenta evitar les zones urbanitzades, agrícoles i desforestades. De totes formes, davant les onades de fred excepcionals, pot trobar-se en qualsevol d'aquests indrets.

Les densitats més elevades es troben a altituds entre 1.400 i 1.800 m., però es tenen dades de cria a 1.000 m d'altitud. Pel que fa a l'època hivernal, s'han trobat becades en zones tan baixes com al Vallès Oriental a 30 m d'altitud.

ALIMENTACIÓ

S'alimenta de diferents tipus d'invertebrats, com cucs de terra, llimacs, aràcnids i insectes.

REPRODUCCIÓ

Nidifica en boscos humits de muntanya, com fagedes, rouredes, pinedes i avetoses. Utilitza zones obertes, amb vegetació baixa, matollar o boscos joves. El niu és una depressió entapissada de fulles mortes i altres matèries vegetals. Normalment el situa al peu d'un arbre.

L'època de cria comença cap a mitjans de març i sol fer dues llocades. Pon en general 4 ous, a vegades 3 o 5, i només incuba la femella. Els polls són nidífugs, abandonen ràpidament el niu i només la femella es fa càrrec d'ells. Poden volar cap als 10 dies i a les 5 o 6 setmanes ja són independents.

COMPORAMENT

És una espècie migradora parcial. Els individus que crien al nostre país possiblement siguin residents tot l'any, mentre que a l'hivern ocells procedents d'Europa arriben al nostre territori, a vegades en gran nombre, quan es produeixen onades de fred importants. Els passos migratoris no són molt evidents, ja que durant l'època hivernal les poblacions mostren gran mobilitat. Les primeres cites dels ocells hivernants són cap a finals del mes d'octubre i les últimes cap a finals del mes de març.

Durant la primavera i estiu es distribueix pels boscos humits de muntanya, a on cria, i a l'hivern es troba en boscos de zones més baixes, com alzinars.

Molt difícil d'observar, ja que durant el dia descansa amagada al bosc. Els seus hàbits són crepusculars i s'alimenta durant la nit en zones obertes. Quan arrenca el vol fa soroll amb les ales i escapa volant entre els arbres.

Solitària, excepte durant l'època d'aparellament i cria. El vol durant l'aparellament és característic, emetent un cant peculiar amb una lenta batuda d'ales, seguint un trajecte fix per sobre dels arbres.

BECADELL COMÚ**CAST:** Agachadiza común**EUSK:** Istingor arrunt**GAL:** Becacina común**FR:** Bécassine des marais**ANG:** Common snipe**ALE:** Bekassine**ITA:** Beccaccino**DISTRIBUCIÓ**

Migrador i hivernant comú tant al litoral com a l'interior en tota mena d'ambients palustres.

Es distribueix per Euràsia i Amèrica del Nord. Les poblacions més septentrionals i orientals són migratòries. A Europa es reproduïx al nord i a l'est.

DESCRIPCIÓ

La seva longitud és de 25-27 cm i l'envergadura de 37-43 cm.

Ambdós sexes són similars.

És un limícola de grandària mitjana. Similar a la becada, és fàcilment identificable per la combinació de mida, més petita, bec recte i proporcionalment llarg, forma arrodonida i potes curtes. Les parts superiors estan intensament motejades i llistades de negre i castany, i les vores de les plomes són de color castany clar de manera que, vista de lluny, sembla tenir llistes longitudinals a l'esquena. Té la part posterior del cap de color negre amb una línia longitudinal canyella al centre. Els costats del cap són castanys amb llistes canyelles per sobre i per sota de l'ull. El pit i l'ull són igualment canyella, llistats de marró fosc. Els flancs són blanquinosos i llistats obscurs. La cua està llistada de negre i vermellós amb una mica de blanc als costats i la part ventral és blanca. Quan s'aixeca, zigzagueja ràpidament, amb un distintiu reclam, i mostra una fina línia blanca a la vora posterior de l'ala.

També és fàcilment identificable pels moviments que fa a l'alimentar-se, molt espasmòdics i repetitius, mentre sondeja el fang amb el seu bec llarg.

HÀBITAT

El Becadell es troba en ambients palustres no marins: rius, prats humits o costaners, maresmes, fangars, erms marjalencs i zones pantanoses. Li agraden especialment les zones humides de sòl llimós tou i ben proveïdes de vegetació on poder amagar-se.

Prefereix els arrossars amb rostolls o la vora dels cordons de separació entre els camps, si aquests han estat llaurats.

Rarament freqüenta aigües salobres.

ALIMENTACIÓ

Dieta insectívora. S'alimenta capturant invertebrats juntament amb cucs, cargols i sangoneres, que localitza amb el seu bec a dins del fang o la terra tova. Els agafa amb el bec i pot menjar-los fins i tot sense treure'l del substrat.

La seva dieta pot incloure arrels, llavors i brots tendres, però en menor proporció que els invertebrats.

REPRODUCCIÓ

Nidifiquen sempre a prop de l'aigua, al costat de rius o llacs, normalment en zones amb vegetació curta i densa, amb herba basta o joncs i ocasionalment en bruc, on s'oculta el niu.

Només hi ha una posta entre l'abril i el juliol i consta de 4 ous amb forma de pera de color verd oliva amb taques fosques i grans.

La incubació dura de 19 a 21 dies i la fan tant el mascle com la femella.

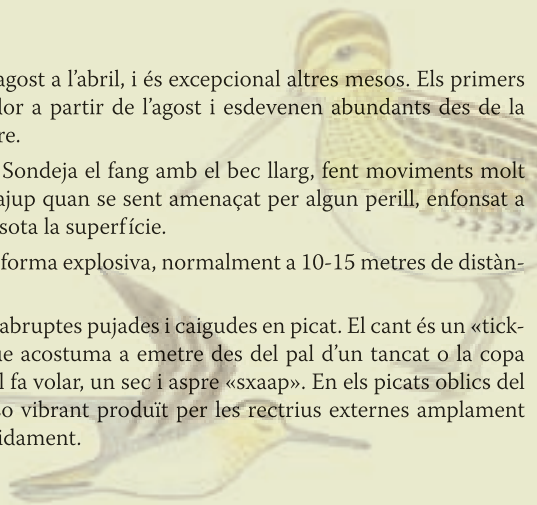
COMPORAMENT

S'observa regularment de l'agost a l'abril, i és excepcional altres mesos. Els primers migradors arriben a la tardor a partir de l'agost i esdevenen abundants des de la darrera setmana de setembre.

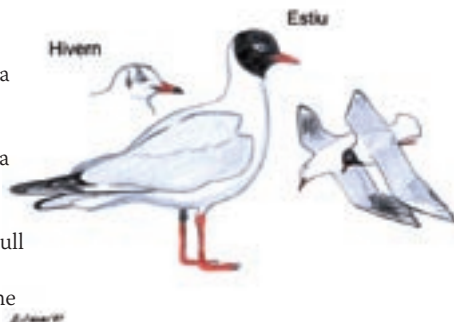
És actiu a l'alba i al vespre. Sondeja el fang amb el bec llarg, fent moviments molt espasmòdics i mecànics. S'ajup quan se sent amenaçat per algun perill, enfonsat a l'aigua fins a dos terços per sota la superfície.

Quan aixeca el vol, ho fa de forma explosiva, normalment a 10-15 metres de distància, en forma de ziga-zaga.

Durant la parada nupcial fa abruptes pujades i caigudes en picat. El cant és un «tick-a, tick-a» rítmic i sonor, que acostuma a emetre des del pal d'un tancat o la copa d'un arbre proper. Quan se'l fa volar, un sec i aspre «sxaap». En els picats oblics del vol de parada nupcial, un so vibrant produït per les rectrius externes amplemament desplegades es repeteix ràpidament.

GAVINA VULGAR**CAST:** Gaviota reidora**EUSK:** Antxeta
mokogorri**GAL:** Gaivota chorona**FR:** Mouette rieuse**ANG:** Black-headed gull**ALE:** Lachmöwe**ITA:** Gabbiano comune**DISTRIBUCIÓ**

Nidificant localitzat a Catalunya al Delta de l'Ebre, i a la resta del territori peninsular a les salines de Santa Pola, el Fondo i l'Albufera (València), i en menor nombre al Baix Cinca. És una au migradora i hivernant abundant. Es pot veure gairebé tot l'any, tot i que és més comú durant les migracions i a l'hivern.

A la Península Ibèrica, principalment hivernant, tot i que també nidifica. Les seves àrees de cria principal es localitzen al nord i est d'Europa. Habita a regions d'Europa i Àsia, i també la costa oriental del Canadà.

DESCRIPCIÓ

La seva longitud és de 35-44 cm i l'envergadura de 86-105 cm.

Es diferencien dos grups d'edat, juvenils i adults. En vol es fa fàcil d'identificar per la vora d'atac blanca i la vora posterior negra de les ales. Quan està posada, també s'identifica per la combinació de mida petita, el dibuix cefàlic (caputxa o taca auricular fosques) i bec i potes vermelles a l'adult. Aquest té la caputxa de color marró fosc a l'estiu, i les potes i el bec de color vermell fosc, amb la punta obscura.

Després de la muda a plomatge d'hivern a l'agost, el cap és blanc amb una marca fosca al voltant de l'ull i a la zona auricular, i amb dues franges fosques i difuses a sobre del pili, juntament amb les potes i el bec d'un vermell més pàlid. El plomatge del primer hivern té un mant gris i la base de les potes i el bec de color rosa ant.

Els juvenils (juny, setembre) tenen unes marques marrons al cap i parts superiors, incloses les ales, franja caudal negra i potes i bec de color carn groguenc, aquest últim amb la punta fosca.

HÀBITAT

Difosa i abundant, és comú a aigües dolces, costes marines, en conreus, sovint amb Gavines cendroses en camps acabats de llaurar, en ciutats, ports, etc. Les colònies de cria les fan a zones de carritxar a prop de llacs, illes i marjals costaners.

ALIMENTACIÓ

Les zones d'alimentació poden estar a 25-50 km de les colònies.

S'alimenta d'insectes, cucs i peixos petits. Sovint segueixen el pas de l'arada del tractor, mirant de trobar els cucs i altres invertebrats que queden a la vista.

També visita els abocadors i a l'hivern pot alimentar-se d'animals accidentats, caronya i ratolins de zones agrícoles.

REPRODUCCIÓ

Nidificant colonial, sovint en gran número, en llacs amb carritxars i illes, i en marjals costaners. Es reproduïx entre l'abril i el juny, i només fa una posta.

El niu és una pila de matèria vegetal, sovint al mig dels joncs. Posa 3 ous, de color verd oliva amb taques marrons. La incubació dura 23 dies i la fan tant el mascle com la femella.

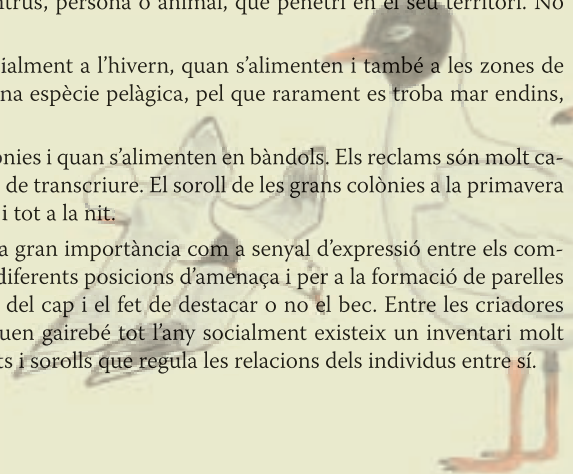
COMPORAMENT

Durant la posta i la cria dels pollets, els adults es mostren especialment agressius envers qualsevol intrús, persona o animal, que penetri en el seu territori. No és poruga.

És molt gregària, especialment a l'hivern, quan s'alimenten i també a les zones de repòs nocturn. No es una espècie pelàgica, pel que rarament es troba mar endins, lluny de la costa.

Són sorolloses a les colònies i quan s'alimenten en bàndols. Els reclams són molt característics però difícils de transcriure. El soroll de les grans colònies a la primavera pot ser ensordidor, fins i tot a la nit.

La màscara facial té una gran importància com a senyal d'expressió entre els companys d'espècie. En les diferents posicions d'amenaça i per a la formació de parelles és important la posició del cap i el fet de destacar o no el bec. Entre les criadores en colònies i les que viuen gairebé tot l'any socialment existeix un inventari molt complicat de moviments i sorolls que regula les relacions dels individus entre sí.

GAVIÀ ARGENTAT**CAST:** Gaviota patiamarilla**EUSK:** Kaio hankahori**GAL:** Gaivota patiamarela**FR:** Goéland leucophée**ANG:** Yellow-legged gull**ALE:** Weisskopfmöwe**ITA:** Gabbiano reale**DISTRIBUCIÓ**

Resident nidificant molt comú i en increment, tant al litoral com a l'interior de Catalunya, i menys comú a la resta del territori. També és un migrador regular, tot i que és difícil de detectar els seus moviments. Les principals colònies reproductores es troben a les Illes Medes, a les Illes Balears i als Columbrets. A la resta del territori nidifica de forma més localitzada i en menor nombre, tant a l'interior com al litoral, on ho fa regularment també en àrees urbanes.

DESCRIPCIÓ

La seva longitud és de 54-60 cm i l'envergadura de 123-148 cm. Existeixen quatre grups d'edat que són observables durant tot l'any: 1er any, 2^{on} any, 3er any i adults (amb plomatge d'hivern o d'estiu). Resulta difícil distingir els tres primers grups d'edat dels d'altres espècies de gavines grans. Per aquesta raó, no s'haurien d'abatre aquest tipus d'animals si no es disposa d'experiència suficient.

Es tracta d'una gavina de mida gran. La part superior és de color gris pàl·lid, a partir del segon any d'edat. Abans del segon hivern, són completament marrons i més difícils de distingir del Gavià fosc i del Gavinet. El cap de l'adult és blanc a l'estiu i llistat a la tardor. El color del bec es desenvolupa gradualment, des d'obscur amb base pàl·lida variable en els juvenils i el primer hivern, fins a groc amb una pinta vermella a l'adult, més gran que la del Gavià argentat de potes roses. L'iris varia del marró al groc amb un anell orbital vermell o taronja. Les potes són grogues tot l'any.

Té el dors lleugerament més fosc, amb menys matisos blavosos i les ales lleugerament més llargues que el Gavià argentat de potes roses.

HÀBITAT

A l'igual que el Gavià argentat de potes roses, és molt comuna a prop de les costes de les seves àrees de cria. També freqüenta l'interior, on visita camps, conreus i abocadors.

Té els seus dormidors a esculleres, penya-segats o a illes retirades.

ALIMENTACIÓ

És omnívora, i s'alimenta de vegetals, peixos, deixalles de la pesca, ous i aus joves. A més, visita els abocadors i caça aus de mida petita que migren per sobre del mar.

REPRODUCCIÓ

Fa el niu normalment en colònies, a illes costaneres i penya-segats o a prop de llacs.

Posa normalment 3 ous, entre març i maig, i els defensa vigorosament. A alguns llocs han començat a nidificar en edificis. Fan el niu amb matèria vegetal. La incubació dura 27-31 dies i la cria dels pollets de 35 a 40 dies.

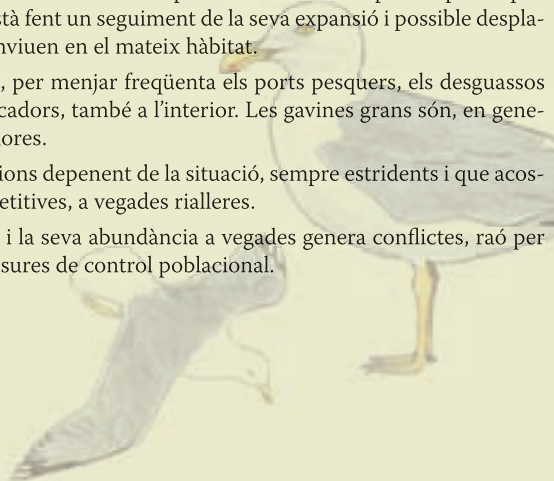
COMPORAMENT

Té un comportament social, pel que normalment es troba en grups més o menys nombrosos i es reproduceix en colònies. Malgrat que es tracta d'una espècie fonamentalment sedentària, l'anellament ha demostrat que una bona part dels adults i els joves realitzen desplaçaments considerables dins i fora dels Països Catalans. També es caracteritza per ser altament competitiva amb altres espècies, per la qual cosa en alguns indrets s'està fent un seguiment de la seva expansió i possible desplaçament de les aus que conviuen en el mateix hàbitat.

Oportunista i antropòfila, per menjar freqüenta els ports pesquers, els desguassos del clavegueram i els abocadors, també a l'interior. Les gavines grans són, en general, carronyaires o pescadores.

Emet diferents vocalitzacions depenent de la situació, sempre estridents i que acostumen a ser sonores i repetitives, a vegades rialleres.

El seu caràcter antropòfil i la seva abundància a vegades genera conflictes, raó per la qual es requereixen mesures de control poblacional.

COLOM ROQUER**CAST:** Paloma bravía**EUSK:** Aitz-uso**GAL:** Pomba das rochas**FR:** Pigeon biset**ANG:** Rock dove**ALE:** Felsentaube**ITA:** Piccione selvatico**DISTRIBUCIÓ**

La majoria de poblacions actuals de Colom roquer procedeixen de coloms domèstics. Els successius encreuaments amb la varietat domèstica, la introducció d'aquesta en nombrosos indrets i l'antropofília dels coloms criats per l'home, dificulten força el coneixement de la seva veritable distribució actual i el seu estatus. Es troba distribuït per tot el territori català, excepte algunes zones de muntanya.

Originàriament, el Colom roquer habitava gran part d'Europa, Àsia i el nord d'Àfrica. A part d'aquestes zones, els Coloms roquers han estat introduïts a molts altres llocs del món, com Amèrica i Oceania.

DESCRIPCIÓ

La seva longitud és de 30-35 cm i l'envergadura de 62-68 cm.

És l'ancestre del colom domèstic, amb el qual es pot hibridar. Les ales tenen dues barres fosques a la part superior i són blanques a la part inferior. El carpó és blanc i destaca molt durant el vol. Aquesta característica és la que permet diferenciar aquesta espècie del Tudó (molt més gran) i de la Xixella. El dors és gris blavós, més clar que el cap. El coll té reflexes verdosos i morats. Els ulls són vermellosos i el bec fosc. Té una banda negra a l'extrem de la cua i les potes són vermelles.

Alguns coloms domèstics són iguals a la forma salvatge, però la majoria presenten colors molt variats (blancs, lleonats o negres). Vola més ràpid que el Tudó, generalment baix.

Els immadurs són molt semblants però sense les taques iridescents al coll i amb una coloració del cos més bruna.

HÀBITAT

La forma salvatge prefereix penya-segats marins o interiors, i zones de conreu properes. La forma domèstica és la característica del medi urbà, on troba una gran disponibilitat de llocs per criar i aliment, derivat de l'activitat humana. A més, també ocupa amb freqüència els conreus, tan de regadiu com de secà.

Evita les zones d'alta muntanya i les zones boscoses, encara que pot trobar-se criant des del nivell del mar fins als 2.000 m.

ALIMENTACIÓ

Els adults són fonamentalment consumidors de llavors. Poden ingerir també petits invertebrats. En medis humans aprofiten restes i deixalles abandonades per l'home. A les zones de la costa la seva dieta inclou restes vegetals i animals d'origen marí.

Els pollets no s'alimenten de menjar del camp sinó amb l'anomenada «llet de colom», secreció del tub digestiu dels adults, amb elevat valor nutritiu.

REPRODUCCIÓ

Nidifica en colònies. La forma salvatge cria en coves o esquerdes dels penya-segats marins, congostos o zones rocalloses. Els Coloms roquers domèstics crien en les construccions fetes per l'home, en forats o esquerdes. El niu és tosc, format per una capa prima de branquillons, arrels, plomes i fulles.

Crien de març a setembre, tot i que a les ciutats l'època de cria es pot perllongar bastant més. Pot fer dues o tres llocades, de dos ous cadascuna, com a mitjana. Els pollets són nidícoles.

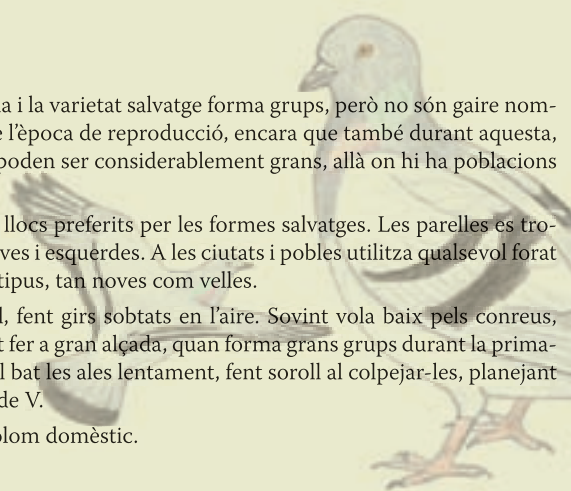
COMPORAMENT

És una espècie sedentària i la varietat salvatge forma grups, però no són gaire nombrosos. En canvi, fora de l'època de reproducció, encara que també durant aquesta, forma agrupacions que poden ser considerablement grans, allà on hi ha poblacions importants.

Els penya-segats són els llocs preferits per les formes salvatges. Les parelles es troben repartides per les coves i esquerdes. A les ciutats i pobles utilitza qualsevol forat a les edificacions de tot tipus, tan noves com velles.

El seu vol és ràpid i àgil, fent girs sobtats en l'aire. Sovint vola baix pels conreus, encara que també ho pot fer a gran alçada, quan forma grans grups durant la primavera i estiu. Durant el zel bat les ales lentament, fent soroll al colpejar-les, planejant amb aquestes en forma de V.

Cant indistingible del colom domèstic.

XIXELLA**CAST:** Paloma zurita**EUSK:** Txoloma**GAL:** Pomba das fragas**FR:** Pigeon colombin**ANG:** Stock dove**ALE:** Hohltaube**ITA:** Colombella**DISTRIBUCIÓ**

No és una espècie abundant a Catalunya. És més freqüent a les comarques interiors que al litoral. Durant els últims anys sembla estar en regressió en certes zones, com els Pirineus, Prepirineus i la plana de Lleida, possiblement per l'abandonament de l'activitat agrícola tradicional.

A Espanya falta als Pirineus, Cantàbric, Galícia i àmplies zones de l'oest i el sud de la Península. Accidental a les Illes Balears.

Es troba a la major part d'Europa, encara que també en regressió, fins a l'Àsia Central.

DESCRIPCIÓ

La seva longitud és de 28-32 cm i l'envergadura de 60-66 cm.

És més petita, estilitzada i fosca que el Tudó i el Colom roquer. Les ales són relativament curtes i triangulars.

No té les marques blanques característiques dels altres coloms, ni a les ales ni al coll. Al coll sí que té una marca verdosa brillant. Aquesta espècie es caracteritza pel color gris uniforme, més blavós a les parts superiors. El pit és lleugerament rosat. A la part superior de les ales té dues barres curtes de color negre. Ulls foscos i bec groguenc o lleugerament vermellós. Té una banda negra al final de la cua.

No es pot distingir entre els mascles i les femelles.

Els joves són de color més apagat, marronós, i no tenen la marca verdosa al coll.

HÀBITAT

Es troba en hàbitats variats, ja que depèn de l'existència de forats on poder nidificar, com arbres, roques, edificis... Pot ocupar boscos, parcs, congostos, zones estepàriques, però sembla que tingui preferència per les planes interiors mediterrànies.

Les densitats més elevades es troben als ambients del tipus mosaic, mediterrani, humanitzats, amb alternança de conreus de secà de cereals i fruiters, amb prats, matollar i arbredes o petits boscos.

Prefereix les zones de baixa altitud, entre 200 i 500 m, però es pot trobar fins als 1.400 m.

ALIMENTACIÓ

S'alimenta als conreus, pastures i erms, de matèria vegetal diversa, sobretot fruits i llavors de plantes gramínies, herbes, fages i aglans, encara que també pot consumir petits invertebrats.

REPRODUCCIÓ

Pot nidificar a diferents indrets, bé naturals o bé artificials, com els forats dels arbres, cingleres, pedreres i edificis, principalment en ambients rurals, com masos, ermites o castells. Rarament en arbres i arbustos. Pot fer servir el niu d'altres espècies. En ocasions ocupa els caus dels conills. El niu està format per branquillons, arrels i fulles en una petita depressió o cavitat.

Des del mes de març fins al maig, pot posar dues o tres llocades. Pon 2 ous, a vegades 1, i són incubats pels dos sexes. Els pollets són nidícoles, i estan completament plomats al cap de 27 o 28 dies.

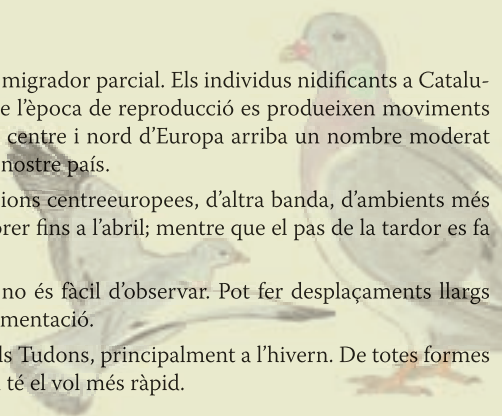
COMPORTAMENT

De forma similar al tudó, és un migrador parcial. Els individus nidificants a Catalunya són sedentaris, però fora de l'època de reproducció es produeixen moviments de dispersió. D'altra banda, del centre i nord d'Europa arriba un nombre moderat d'animals per passar l'hivern al nostre país.

El pas primaveral de les poblacions centreeuropees, d'altra banda, d'ambients més boscosos, es detecta des del febrer fins a l'abril; mentre que el pas de la tardor es fa palès al setembre i octubre.

Comportament bastant tímid, no és fàcil d'observar. Pot fer desplaçaments llargs entre les zones de cria i les d'alimentació.

Pot formar grups mixtes amb els Tudons, principalment a l'hivern. De totes formes és una espècie menys gregària i té el vol més ràpid.

TUDÓ**CAST:** Paloma torcaz**EUSK:** Paga-uso**GAL:** Pombo**FR:** Pigeon ramier**ANG:** Common wood pigeon**ALE:** Ringeltaube**ITA:** Colobaccio**DISTRIBUCIÓ**

És una espècie molt freqüent i repartida per tot el territori, amb l'excepció del Delta de l'Ebre, zones alpines i algunes zones urbanes molt denses.

Es troba distribuïda per tota Espanya, les Illes Balears, però és accidental a les Canàries.

Ocupa tota Europa fins a l'Àsia Central i el nord d'Àfrica.

DESCRIPCIÓ

La seva longitud és de 38-43 cm i l'envergadura de 68-77 cm.

És el més gran dels coloms. Té les ales i la cua més llargues que la resta d'espècies del seu grup. La part superior és gris-blavosa i la part inferior una mica més clara. Presenta unes marques blanques molt destacades al coll. A les ales té unes bandes transversals blanques que quan vola destaquen molt. Quan està parada, es veuen just a la vora de l'ala. Al coll, al costat de les marques blanques, també en té de verdes i porpres, i té una banda ampla negra al final de la cua. El bec és de color grogós, així com l'iris de l'ull.

No és possible diferenciar els mascles de les femelles. Els animals joves no tenen les marques de colors al coll, però sí les blanques de les ales. Comencen a aparèixer a partir del mes d'agost. Són més marronosos i tenen l'iris de l'ull de color fosc.

HÀBITAT

Espècie característica d'ambients forestals, es troba en tot tipus de boscos, parcs, deveses i cultius arboris. Rarament en zones sense

arbres. Cada vegada és més freqüent a les ciutats i pobles, ja que en aquestes zones el risc de predació i la pressió cinegètica són inferiors. Aquesta tendència ja es va produir a Europa al segle XIX.

Les densitats més elevades es troben als ambients mediterranis de tipus mosaic, amb alternança de conreus i boscos.

Pot ocupar des de zones litorals fins al límit superior dels boscos, encara que en aquestes últimes, especialment als boscos de coníferes subalpins, les densitats solen ser molt baixes.

ALIMENTACIÓ

Gairebé exclusivament herbívor. S'alimenta pel terra del bosc, prats, conreus i jardins. A la tardor s'alimenta d'agllans, fages i llavors de cereals. A la primavera i l'hivern també de fulles verdes, trèvols, verdures, colza, herbes i també baies i altres fruits.

REPRODUCCIÓ

Nidifica als arbres i arbustos, de vegades fent servir el niu d'altres espècies. Aquest acostuma a ser una plataforma formada per branquetes, prima però ferma.

Comença a criar el mes d'abril i pot produir fins a tres llocades. Pon 2 ous, rarament 1, que són incubats pels dos membres de la parella durant 16-17 dies. Els pollets són nidícoles, volant al cap de 29-35 dies.

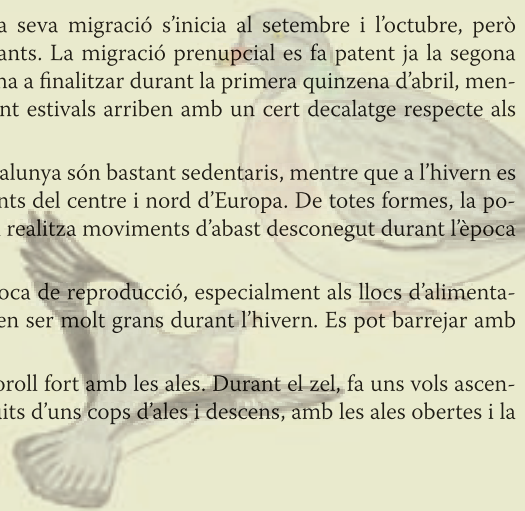
COMPORAMENT

És una migrador parcial. La seva migració s'inicia al setembre i l'octubre, però també arriben ocells hivernants. La migració prenupcial es fa patent ja la segona quinzena de febrer, i acostuma a finalitzar durant la primera quinzena d'abril, mentre que els ocells estrictament estivals arriben amb un cert decalatge respecte als estrictament migradors.

Els individus que crien a Catalunya són bastant sedentaris, mentre que a l'hivern es troben molts ocells procedents del centre i nord d'Europa. De totes formes, la població nidificant a Catalunya realitza moviments d'àbast desconegut durant l'època no reproductora.

Espècie gregària fora de l'època de reproducció, especialment als llocs d'alimentació i descans. Els grups poden ser molt grans durant l'hivern. Es pot barrejar amb coloms domèstics i Xixelles.

Quan arrenca el vol, fa un soroll fort amb les ales. Durant el zel, fa uns vols ascendants, quasi en vertical, seguits d'uns cops d'ales i descens, amb les ales obertes i la cua estesa.

TÓRTORA

CAST: Tórtola común o europea

EUSK: Usapal

GAL: Rula común

FR: Tourterelle des bois

ANG: Turtle dove

ALE: Turteltaube

ITA: Tortora

DISTRIBUCIÓ

A Catalunya es troba distribuïda de forma desigual. És més abundant a les planes cultivades de la depressió central i de la franja litoral. No es troba als Pirineus, a l'àrea de Barcelona, a gran part del Delta de l'Ebre i als Ports de Tortosa.

A l'igual que a la resta d'Espanya, hi ha una tendència a la disminució durant els últims anys. Les causes poden ser múltiples, com el deteriorament de l'hàbitat (disminució del paisatge en mosaic, pesticides) i la caça, ja que durant la mitja veda, encara hi ha individus que es troben criant i la pèrdua d'un au adulta pot comportar la pèrdua d'una posta.

Té una àmplia distribució mundial, que va des de la Península Ibèrica fins a la Xina, i des del nord d'Àfrica fins a la península Aràbiga.

DESCRIPCIÓ

La seva longitud és de 25-27 cm i l'envergadura de 49-55 cm.

És de mida més petita que la Tórtora turca, més fosca i de colors més contrastats. Té una forma molt estilitzada. Les plomes del dors són fosques en el centre i vermelloses a les vores. Té unes marques blanques i negres característiques als costats del coll. El pit i la gola són lleugerament rosats. La cua és esglaonada, negra amb les vores blanques, les quals s'observen amb més claredat quan arrenca el vol o aterra.

No es poden diferenciar el sexes. Els joves són marronosos, no tan rogencs, sense marques al coll.

HÀBITAT

Es troba en ambients diversos de tipus mediterrani, com ara boscos de ribera, caducifolis, coníferes, cultius arbrats, matolls i parcs urbans. No obstant això prefereix els ambients de mosaic que combinen boscos i conreus. Evita l'alta muntanya, zones costaneres i ambients molt urbanitzats.

El rang d'altitud preferit és entre el nivell del mar i els 600 m. A partir dels 1.000 m és molt escassa.

ALIMENTACIÓ

S'alimenta a conreus, pastures i erms, de diferents llavors i matèria vegetal.

REPRODUCCIÓ

Sol fer el niu a una alçada inferior a la que el fan les altres espècies de columbiformes, en arbres petits, arbustos, bardisses i plantacions. Pot utilitzar els nius d'altres aus i inclús els dels esquiroles, com a base per fer el seu. Sol ser una plataforma prima de branquetes, una mica entapissada d'arrels i herbes.

L'època de cria comença a mitjans de maig i sol fer dues llocades, de dos ous cadascuna (molt rarament són d'un ou). Tant mascles com femelles incuben els ous i els pollets són nidícoles.

COMPORTAMENT

Estival, és una espècie migradora transahariana, ja que passa l'hivern al Sahel. Durant el període migratori postnupcial, presenta una mobilitat més gran i, per tant, es poden trobar zones amb elevada abundància i densitat durant cert temps, i zones amb una escassa presència.

La seva arribada ja s'ha detectat excepcionalment la segona quinzena de març. Tot i això, el fort de l'arribada es situa des de la segona desena d'abril fins a mitjans de maig. El pas de tardor és notable a partir de la segona desena d'agost, després de la darrera cria, quan els individus van en bàndols, i s'allarga fins al setembre.

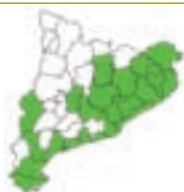
Una característica del seu comportament és l'elevada filopatria que té, és a dir, que cada any, després de la migració, torna als mateixos llocs de naixement i cria.

Té un vol ràpid i directe, i mou les ales més irregularment que el Tudó. Es pot trobar en parella o formant petits grups.

No es façil la seva observació, ja que sovint s'amaga als arbres. De totes formes, se la pot observar de lluny als cables telefònics o de la llum o alimentant-se al terra. No obstant això, la millor forma de detectar la seva presència és escoltant el seu reclam característic.

L. G. 1877

COTORRETA DE PIT GRIS**CAST:** Cotorra argentina**EUSK:** Papagai
argentinarra**GAL:** Cata**FR:** Conure veuve**ANG:** Monk parakeet**ALE:** Mönschsittich**ITA:** Parrocchetto
monacho**DISTRIBUCIÓ**

La Cotorreta de pit gris és originària de l'Amèrica del Sud, però recentment ha colonitzat altres continents com ara Europa i Amèrica del Nord. La seva àrea de distribució original va des de Bolívia fins al sud de Brasil i centre d'Argentina. A Espanya està present a nombroses zones de les comunitats d'Andalusia, Madrid, i a tota la franja litoral de llevant, des de Múrcia a Catalunya i també a les Illes Balears.

Una fuga accidental de dos exemplars va ser l'origen de la introducció a Barcelona. Des d'aleshores la seva població s'ha incrementat paulatinament.

Es troben a Osona, Segrià, Bages, a més de l'àrea metropolitana de Barcelona i moltes comarques litorals des del Tarragonès a l'Alt Empordà.

DESCRIPCIÓ

La seva longitud és de 30 cm i la seva envergadura de 13-15 cm.

No hi ha dimorfisme sexual.

El seu bec és groguenc, les potes negres i els ulls de color marró fosc. Les parts superiors de les ales són de color verd amb les plomes primàries i secundàries blaves. Tant el front com la gola són gris pàl·lid, essent el pit una mica més fosc i amb marques en forma d'escates del mateix color que el front. El seu ventre és de color oliva groguenc a la part anterior i verd a la posterior. Les ales i cua són punxegudes.

Els immadurs es distingeixen perquè el seu front és del tot verd.

Té diferents subespècies que es diferencien per la mida del cos i del bec, així com per la distribució dels colors verd, blau i groc.

HÀBITAT

Les zones urbanes, sobretot on hi ha palmeres, és on es localitzen la majoria de colònies, però també s'han estès a algunes zones d'importància agrícola. Es poden observar a qualsevol zona verda o jardí.

ALIMENTACIÓ

S'alimenten dels dàtils de les palmeres, de la gespa dels parterres, de llavors (cards, canyota, blat de moro, arròs), branques, baies, fruits, flors, larves i insectes i, fins i tot, poden depredar ocells petits com ara mallerengues, pollets de merla o animals morts. També aprofiten el pa que la gent dona als coloms.

REPRODUCCIÓ

Es reproduïx entre els mesos d'agost i desembre, i poden fer dues postes a l'any, formades de 5 a 8 ous. La incubació dura uns 26 dies.

Els nius no estan construïts a cavitats dels arbres com la resta de lloros, els fan amb branques col·locades per elles mateixes al voltant de la base de les fulles de palmeres. Altres arbres com ara eucaliptus, oms, pins, plàtans o cedres, i fins i tot en antenes i en edificis, els serveixen també per allotjar els seus nius.

COMPORAMENT

Tot i ser una espècie tropical s'adapta molt bé a les temperatures baixes per la protecció tèrmica que proporcionen les diferents càmeres dels nius colonials.

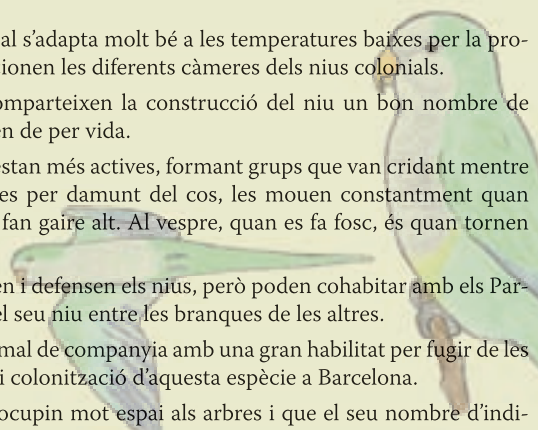
Són aus molt gregàries, comparteixen la construcció del niu un bon nombre de parelles i aquestes es formen de per vida.

Al matí és l'hora en la que estan més actives, formant grups que van cridant mentre volen. Mai aixequen les ales per damunt del cos, les mouen constantment quan volen i normalment no ho fan gaire alt. Al vespre, quan es fa fosc, és quan tornen als nius per passar la nit.

Els grups de Cotorres vigilen i defensen els nius, però poden cohabitar amb els Pardals, que aprofiten per fer el seu niu entre les branques de les altres.

Està considerada com a animal de companyia amb una gran habilitat per fugir de les gàbies, origen de l'aparició i colonització d'aquesta espècie a Barcelona.

El fet de que els seus nius ocupin molt espai als arbres i que el seu nombre d'individus es dispari incontroladament ha atorgat el qualificatiu de plaga destructiva a aquesta espècie.

TORD COMÚ**CAST:** Zorzal común**EUSK:** Birigarro arrunt**GAL:** Tordo común**FR:** Grive musicienne**ANG:** Song Thrush**ALE:** Singdrossel**ITA:** Tordo bottaccio**DISTRIBUCIÓ**

Espècie resident i nidificant distribuïda de forma regular, tot i que no especialment nombrosa, per la Catalunya humida, els Prepirineus i Pirineus, i més irregularment a la resta de Catalunya. Als Pirineus axials i les zones de major altitud es comporta com a estival. Resident molt local i escàs al País Valencià i les Illes Balears, on és més comú com a migrador hivernant regular (d'octubre a març). La seva població hivernant augmenta considerablement quan es donen onades de fred a Europa.

Ara per ara, és l'espècie de caça menor de la que es cobren un major nombre de peces, tenint la seva caça molta tradició a les zones mediterrànies espanyoles. Sembla trobar-se en regressió moderada, pel que seria precís regular-ne la pressió cinegètica per tal d'evitar accentuar aquesta tendència.

DESCRIPCIÓ

La seva longitud és de 20-22 cm i l'envergadura de 34-36 cm.

D'aspecte petit i compacte, amb la cua també bastant curta. El plumatge és de color marró pel dors i blanc groguenc o blanc per sota, densament motejat de negre, a diferència de la Griva. La part inferior de l'ala és de color ocre rovellat, el que de vegades és possible apreciar en vol. Sovint també s'observa un to ocre lleugerament més càlid als flancs, a prop de les ales i al pit, però mai de la intensitat del color vermell rovellat del Tord ala-roig. Tampoc té les clenxes cefàliques blanques que posseeix aquest últim.

Ambdós sexes són similars.

HÀBITAT

Acostuma a freqüentar les zones de bosc, boscatges, matollars, olivars i els cultius de secà. És comú observar-lo a parcs, jardins i terrenys arbrats. Té preferència per boscos mixtes o de coníferes, humits i molsosos, amb un dens sotabosc. El podem trobar a alçades molt diverses, sempre i quan hi hagi arbres i arbustos ben desenvolupats.

ALIMENTACIÓ

S'alimenta de cucs, cargols, insectes, fruits i baies diverses, sobretot a la tardor i estiu avançat. Les closques de cargols esclafades contra les roques acostumen a ser obra seva.

REPRODUCCIÓ

Nidificant a bona part del territori. El niu, sovint ocult a l'heura o a les bardisses, és una depressió envoltada de molses amb l'interior de color gris i llis pel fang i la fusta en descomposició que fa servir per entapissar-lo. Cria als mesos d'abril a juny i acostuma a fer un parell de postes, de 4-6 ous de color blau verdós i amb un motejat negre escàs. La incubació dura 12-13 dies i la cria dels pollets 14 dies, i s'encarreguen tant el mascle com la femella.

COMPORTAMENT

Els primers exemplars s'observen al setembre i, sobretot, l'octubre, mentre que el novembre el pas és força menys intens; els hivernants hi romanen fins a finals de març o fins a l'abril. Normalment, els Tords apareixen en grups que s'observen d'un dia a l'altre arreu, i en determinades zones arriben a ser una de les espècies més freqüents.

Sovint són erràtics a l'hivern, segurament com a conseqüència de les condicions climàtiques i la disponibilitat d'aliment.

Fora de l'època de cria, a l'hivern, sovint es troba barrejat amb Tords ala-rojos. Per poder aconseguir la seva presa i menjar-se els cargols, els esclafa la closca contra una roca.

El cant és variable, amb notes suaus i aflautades, així com mimètic d'altres aus. Semblen frases precipitades, més parlades que cantades, que es repeteixen de 3 a 4 vegades i després d'una breu pausa, pren el relleu amb una de nova. Habitualment, canta al vespre. En vol acostuma de fer un reclam similar a un «tsic» o «tic» breu que permet també diferenciar-lo del Tord ala-roig.

TORD ALA-ROIG**CAST:** Zorzal alirrojo**EUSK:** Birigarro txiki**GAL:** Tordo rubio**FR:** Grive mauvis**ANG:** Redwing**ALE:** Rotdrossel**ITA:** Tordo sassello**DISTRIBUCIÓ**

És un migrador i hivernant regular, més comú al nord i a la Catalunya humida i més escàs com més al sud. Les seves zones de cria es troben als boscos de coníferes, bedolls i salzes del nord d'Europa (Islàndia, nord d'Escòcia, Escandinàvia i nord de Rússia) i a la zona nord de Sibèria fins a la part oriental, així com a boscos mixtos, sovint a prop de l'aigua.

La seva presència varia considerablement en nombre segons els hiverns. Actualment es considera una espècie en expansió a Europa.

DESCRIPCIÓ

La seva longitud és de 19-23 cm i l'envergadura de 33-35 cm. És un dels tords europeus de mida més petita.

És fàcilment reconegut per les seves marques facials característiques i els seus flancs de color vermell rovellat. D'aspecte petit i compacte, com el Tord comú, amb la cua també bastant curta i el cap gran. A certa distància, les celles blanques o clares son el tret distintiu més evident. En vol és fàcil veure la part inferior de l'ala de color vermell, més intens que el del tord comú. A més, en vol també es distingeix del Tord comú pel seu reclam tènue i aspirat similar un «tsüüip».

Als juvenils s'observa un motejat clar al dors i no tenen els flancs de color vermell.

HÀBITAT

A la Península Ibèrica, lloc d'hivernada, freqüenta zones de matoll, pantanoses, boscos poc densos, camps de conreu, olivets, garrigues

i màquies. És menys forestal que el Tord comú. Al nord d'Europa és troba a boscos de coníferes, bedolls i salzes.

S'aproximen més a les vores d'estanys i terrenys enfangats com, per exemple, els arrossars.

ALIMENTACIÓ

De règim insectívor i frugívor, la seva dieta és similar a la del Tord comú (cucs, cargols, insectes, fruits i baies).

REPRODUCCIÓ

Fa el niu a boscos oberts, sovint al terra i en zones pantanoses, entre els mesos de maig i juny.

Fa dos postes cada any, amb 4-6 ous cadascuna, de color verd blavós amb un fi motejat vermell. La incubació dura 14-15 dies i la cria dels pollets uns altres 11-14 dies, tasques de les que s'encarreguen tant el mascle com la femella.

COMPORAMENT

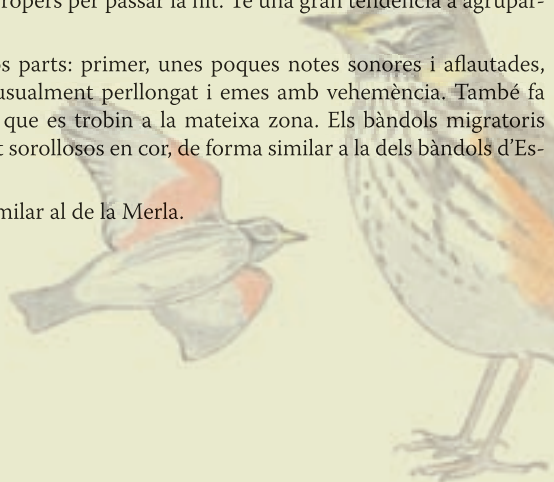
Alguns exemplars arriben ja al final d'octubre però la majoria entra durant el novembre, si bé al desembre i, fins i tot, al gener poden arribar nous contingents.

La tornada comença el febrer i es perllonga durant el març.

De vegades, se'l veu barrejat amb Tords comuns. A les zones on es reproduïx viu en zones boscoses, però a l'hivern és més freqüent veure'l durant el dia en pastius amb bardisses, terres de cultiu i matolls amb fruits silvestres, i volant cap al tard a zones de bosc o matolls propers per passar la nit. Té una gran tendència a agrupar-se formant bàndols.

El cant es divideix en dos parts: primer, unes poques notes sonores i aflautades, i després, un cant baix, usualment perllongat i emes amb vehemència. També fa imitacions d'altres ocells que es trobin a la mateixa zona. Els bàndols migratoris sovint emeten xerics molt sorollosos en cor, de forma similar a la dels bàndols d'Estornells.

El seu cant d'alarma és similar al de la Merla.

GRIVA**CAST:** Zorzal charlo**EUSK:** Garraztarro**GAL:** Tordo charlo**FR:** Grive draine**ANG:** Mistle thrush**ALE:** Misteldrossel**ITA:** Tordela**DISTRIBUCIÓ**

Resident i nidificant que apareix distribuït en bona part del territori de la Catalunya Nord i des del nivell del mar fins als boscos subalpins, on pot ser localment molt abundant. Al País Valencià es distribueix per les àrees de muntanya del centre i el nord, i de forma aïllada al sud, tot i que està en expansió.

Migrador i hivernant regular arreu dels Països Catalans. Parcialment resident a la Península Ibèrica, amb una gran aflluència d'individus hivernants procedents del nord i est d'Europa.

Es considera en expansió a la majoria de països europeus.

DESCRIPCIÓ

La seva longitud és de 26-29 cm i l'envergadura de 44-46 cm.

Es tracta d'un tord de mida gran i corpulent, amb una cua bastant llarga. Les marques del plomatge són similars a les del Tord comú, però té uns marges de coloració gris pàl·lida evidents a les ales, i les pintes fosques dels costats del pit acostumen a fusionar-se en una franja fosca. Els costats del cap i del coll també són de coloració més clara que la del Tord comú.

El vol és marcadament ondulant, poderós i calmat amb les ales tancades durant la fase de planatge, de forma similar al dels coloms. La part inferior de les ales és blanca, com la Griva cerdana, però es distingeix ràpidament pel dors grisós en comptes de castany, carpó gris-marronós en lloc de gris-blau, pit blanc-ocraci en lloc de rogenç i cua més pàl·lida i més llarga amb les puntes de les rectrius externes blanquinoses.

El jove és ben pigallat per sobre i es pot confondre amb la rara Griva daurada.

HÀBITAT

S'associa principalment a zones boscoses, arbredes obertes, parcs, jardins, vergers, amb especial predilecció per les coníferes. Al sud d'Europa també a vessants muntanyoses, al límit del bosc. A l'hivern freqüenta zones obertes com prats alpins i muntanyes sense arbres.

ALIMENTACIÓ

De règim insectívor i frugívor, s'alimenta de cucs, petits mol·luscs com cargols, insectes, fruits i una ampla varietat de baies silvestres, tot i que té una especial predilecció per les del vesc. S'alimenta en prats alpins i muntanyes sense arbres.

REPRODUCCIÓ

Pot criar a arbredes obertes, boscos mixtes, parcs, vergers, grans jardins, grups de coníferes, camps de secà, etc. Normalment entre els mesos d'abril i juny, acostuma a fer dos covades. Fa el niu de tiges, malesa, rametes, etc., normalment a les copes dels arbres, als entreforçs pelats.

Posa 4-5 ous de color blau clar amb taques vermelles que incuba la femella durant 14 dies. El mascle i la femella alimenten als pollets durant 14-16 dies.

COMPORAMENT

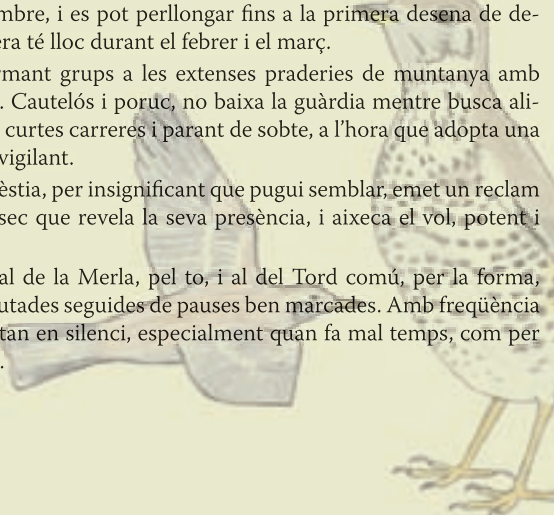
El seu sistema migratori en «salt de granota» fa que les poblacions de més al nord, com per exemple les de Suècia, siguin les que tendeixen a anar més al sud i, per tant, que siguin les que principalment arriben a casa nostra.

La migració, sempre feta de nit, comença a notar-se l'octubre, però el fort d'aquest moviment té lloc al novembre, i es pot perllongar fins a la primera desena de desembre. El pas de primavera té lloc durant el febrer i el març.

Normalment es troba formant grups a les extenses praderies de muntanya amb presència d'arbrat dispers. Cautelós i poruc, no baixa la guàrdia mentre busca aliment. Camina a salts, fent curtes carreres i parant de sobte, a l'hora que adopta una posició erecta, en actitud vigilant.

En detectar qualsevol molèstia, per insignificant que pugui semblar, emet un reclam aspre, similar a un «rrr» sec que revela la seva presència, i aixeca el vol, potent i ondulant.

El seu cant, que recorda al de la Merla, pel to, i al del Tord comú, per la forma, consta de breus frases aflautades seguides de pauses ben marcades. Amb freqüència canta quan altres tords estan en silenci, especialment quan fa mal temps, com per exemple quan plovisqueja.

GRIVA Cerdana (Tordanxa, Tord burell)

CAST: Zorzal real

EUSK: Garraztarro-errege/
Durdula

GAL: Tordo real

FR: Grive litorne

ANG: Fieldfare

ALE: Wacholderdrossel

ITA: Cesena

DISTRIBUCIÓ

Migrador i hivernant regular, més comú a Catalunya i més escàs al País Valencià i les Balears. El seu nombre fluctua molt segons els anys. A la Península Ibèrica també es comporta com a temporal hivernant, amb les seves parades de cria principalment al nord i est europeus.

La seva tendència demogràfica a Europa es considera, en general, estable. A alguns països incrementa, mentre que a d'altres, disminueix.

DESCRIPCIÓ

La seva longitud és de 22-27 cm i l'envergadura de 39-42 cm. Una mica més petita que la Griva, i molt més grossa que el Tord i que el Tord ala-roig.

Es tracta d'un ocell de colors vistosos, bastant inconfusible pel seu cap, nuca i pili grisos, el dors castany i el pit ataronjat amb les pintes en forma de punta de llança que formen franges negres. També de gran mida, amb la cua llarga i complexió robusta. En vol, a més de per la longitud de la cua, es pot identificar pel color gris clar de les plomes dorsals del naixement de la cua, visible des de darrera. La part inferior de les ales també és blanca, com a la Griva. A diferència d'aquesta, l'abdomen s'observa de color blanc. Els juvenils tenen pintes pàl·lides a les plomes cobertores de les ales i tenen menys contrast.

Ambdós sexes són similars.

HÀBITAT

S'associa a zones de bosc i matollar. A la Península hiverna a llocs oberts, sovint cultius, praderes i bardisses, preferentment amb ar-

bres a prop. A les zones de cria té preferència pels terrenys arbrats i amb matolls arbustius, però també se'l troba a la tundra, parcs, jardins i pollancredes.

ALIMENTACIÓ

La seva alimentació és similar a la dels altres tords, amb insectes, cucs, cargols, llimacs, fruits i baies. Els insectes formen una part més important de la dieta sobretot a l'estiu.

REPRODUCCIÓ

Tot i que té un comportament solitari, a vegades cria en petites colònies per protegir-se millor dels còrvids. El niu, fet de branquetes, normalment es troba a boscos alts de pins o bedolls, a bastant alçada a les copes dels arbres, on aprofita una bifurcació principal. També pot criar a parcs de petites ciutats o a la tundra, sense arbres, on fa el niu a edificis o construccions fetes per l'home.

Fa una o dos covades, entre abril i juny. Posa de 4 a 6 ous, de color verd blavós, amb un fi motejat vermellós, que són covats per la femella durant 13-14 dies. De la cria dels pollets s'encarreguen el mascle i la femella, durant 13-15 dies al niu, i fins a dos setmanes més després de la sortida del niu.

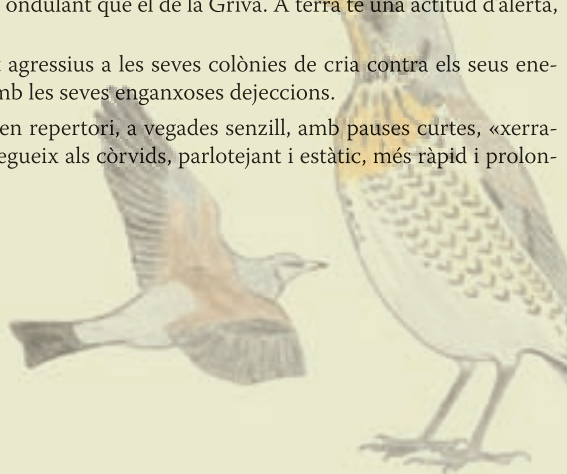
COMPORAMENT

La Griva cerdana és considerada com un hivernant tardà que retorna precoçment a les seves àrees de cria, per la qual cosa la seva estada aquí és molt breu. És present entre l'octubre i el febrer.

Solitari, tot i que sovint cria en petites colònies. S'associa amb altres tords a camps amb herba curta, a on localitzen els cucs amb l'oïda, i després els extreuen. El vol és bastant aletejant, menys ondulant que el de la Griva. A terra té una actitud d'alerta, dreta.

Són extraordinàriament agressius a les seves colònies de cria contra els seus enemics, als quals ruixen amb les seves enganxoses dejeccions.

El cant també és variat en repertori, a vegades senzill, amb pauses curtes, «xerrades» furioses quan persegueix als còrvids, parlojant i estàtic, més ràpid i prolongat quan vola.

GARSA**CAST:** Urraca**EUSK:** Mika**GAL:** Pega común**FR:** Pie bavarde**ANG:** Common magpie**ALE:** Elster**ITA:** Gazza**DISTRIBUCIÓ**

Espècie molt comuna i coneguda a Catalunya, que es troba repartida per tot el país, amb l'excepció de les zones de muntanya, no només els Pirineus, sinó també de determinades serralades interiors. És especialment abundant a les parts baixes i grans planes de les franges litoral i prelitoral. Durant els últims anys s'ha detectat un augment de la població, possiblement degut a que s'ha adaptat bastant bé als medis urbans.

Molt comuna per tota la Península Ibèrica, tot i que està absent de les Illes Balears.

Ocupa quasi tot l'hemisferi nord. Pràcticament es troba per tota Europa i Àsia, i també es distribueix pel nord d'Àfrica i Amèrica del Nord.

DESCRIPCIÓ

La seva longitud és de 40-51 cm, dels quals 20-30 cm són de la cua, i l'envergadura és de 60 cm.

Característic plomatge negre amb amples zones blanques, molt contrastat. Cua llarga, escalonada i amb reflexes metàl·lics verds i morats. Regions escapulars, flancs i ventre blancs. La resta és de color negre, amb reflexes blaus, verds i morats. Ales relativament petites i arrodonides. Potes bastant llargues i el bec és una mica corbat.

No presenta dimorfisme sexual, excepte que el mascle és lleugerament més gran que la femella i té la cua una mica més llarga.

Als immadurs manquen els reflexes metàl·lics sobre les parts fosques del plomatge.

HÀBITAT

Occupa hàbitats molt variats, encara que prefereix les zones de cultiu i proximitat de poblacions, on troba l'aliment i la cobertura arbòria necessaris per fer el niu. Evita l'alta muntanya, els boscos i les zones sense arbres, com són algunes zones d'aiguamolls.

L'altitud òptima a la que es troben les densitats més grans de garses són els 400 m, tot i que, mentre l'hàbitat sigui humanitzat, pot arribar fins als 1.600 m o inclús més, com és el cas d'alguns refugis de muntanya.

ALIMENTACIÓ

És omnívora i s'alimenta de fruits, llavors, insectes, altres invertebrats, petits vertebrats, carronya, deixalles i, fins i tot, ous i polls d'altres ocells.

REPRODUCCIÓ

Cria als marges dels boscos, arbustos, però també en arbres dispersos o aïllats. Tant mascles com femelles participen en la construcció del niu. Busquen arbres grans (pollancre, plàtans, alzines i roures) per instal·lar-hi el niu. Aquest és una estructura voluminosa de branques, amb sostre, i utilitza fang per entapissar-lo parcialment, a més d'arrels primes, fibres vegetals i pèl.

A primers d'abril fan una única llocada. Pon entre 5 i 8 ous, arribant rarament als 10. Només incuba la femella i els pollets són nidícoles. Ambdós membres de la parella els atenen durant el seu creixement.

COMPORTAMENT

És el còrvid que es troba més associat amb l'activitat humana, de la qual sempre en treu un profit, com per exemple quan s'alimenta de deixalles o cadàvers d'animals atropellats a les carreteres.

Camina bastant pel terra i amb freqüència es desplaça saltant, aixecant la cua, estant sempre alerta dels possibles perills que la poden amenaçar, sobre tot els que provenen de l'home. Davant d'una situació d'alarma, com pot ser la presència de predadors (rapinyaires, gats i altres petits mamífers) emet uns crits enèrgics.

És una espècie que s'emparella de per vida. Un cop acabada la reproducció, els joves inicien moviments de tipus dispersiu, tot formant estols. Es poden veure aleshores grans grups de garses que divaguen, amb el característic comportament insolent que tipifica l'espècie, per terrenys oberts, especialment erms prop d'arbredes, vinyes, etc. A l'hivern són també molt corrents les joques, que poden arregar dotzenes d'individus. A començaments de primavera tenen lloc, en determinats grans arbres o en boscanys, reunions cerimonials en les quals se suposa que els diferents individus busquen parella. Alguns però quedaran sense aparellar i formaran els estols de «solters».

Una espècie amb la qual estableix una forta competència és la cornella, particularment quan coincideixen als mateixos ambients.

ESTORNELL VULGAR**CAST:** Estornino pinto**EUSK:** Araba-zozo pikart**GAL:** Estorniño pinto**FR:** Etourneau sansonnet**ANG:** Starling**ALE:** Star**ITA:** Storno comune**DISTRIBUCIÓ**

Abundant a la major part de Catalunya i localment a algunes zones de la Catalunya Nord. Es tracta d'una espècie migratòria i hivernant comú arreu dels Països Catalans, tot i que ha esdevingut resident i nidificant a bona part de Catalunya i del nord de la Península Ibèrica, mancant només en algunes zones del sud de Tarragona. També es comença a establir de forma permanent a València i a Mallorca.

A Europa, en canvi, sembla experimentar una certa regressió, raó per la qual els efectius hivernants a la Península Ibèrica són més reduïts des de fa uns anys.

DESCRIPCIÓ

La seva longitud és de 19-22 cm i l'envergadura de 35-40 cm.

Plomatge negre bronzejat recobert amb nombroses taques petites de color púrpura al dors i blanques a la resta del cos. Les femelles tenen més densitat de taques al cos i ambdós sexes tenen el bec groc a l'estiu i fosc a l'hivern. Tot i que pot semblar similar a la Merla als ulls d'un observador principiant, l'Estornell, a més de les taques, té plomes amb tonalitats violàcies i verdes metàl·liques i el bec bastant llarg i punxegut. Les potes son de color rosat marronós.

Els juvenils, de tonalitats grises i marrons, es distingeixen d'altres aus amb coloracions similars per la cua, més llarga, i la forma de caminar, amb un pas erecte i anàtid, en comptes de saltar, com per exemple la Merla. El primer hivern, tot i adquirir plomatge similar a l'adult, conserven el cap de color gris marronós.

HÀBITAT

És habitual a zones agrícoles i suburbanes, i en terrenys arbrats. Els bàndols postreproductors, a vegades enormes, s'alimenten en camps i jardins. Així doncs, és freqüent observar-lo durant el dia al camp, i acudint al vespre als parcs i jardins de nuclis urbans, ja que hi acostumen a instal·lar els seus dormiders.

ALIMENTACIÓ

S'alimenta principalment d'insectes i també cucs, cargols i llimacs, però també de llavors i fruits, amb especial afició per les olives.

REPRODUCCIÓ

Realitza dos postes, la primera de les quals comença la segona quinzena de març, amb el màxim al final d'aquest mes, i es perllonga fins a començaments d'abril. Una vegada els pollets abandonen el niu, a finals d'abril o a principis de maig, les parelles es disposen a començar una segona posta, que es produeix principalment durant la primera meitat de maig.

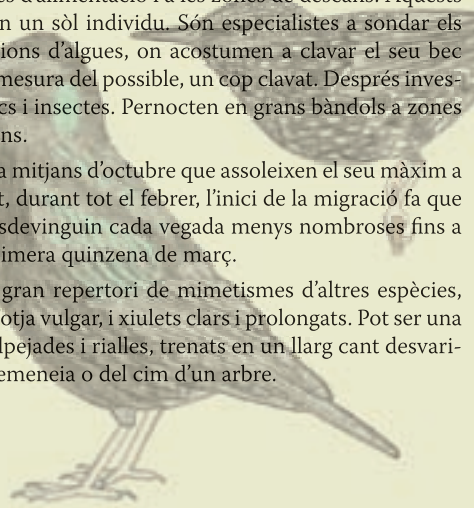
Nidificant per quasi tot el territori de Catalunya, fa el niu amb herba, palla, branquetes i plomes a forats d'arbres, caixes niu, parets i/o edificis. La posta acostuma a ser entre 5 i 7 ous, de color blau verdós i sense taques. La incubació dura uns 14 dies i la cria dels pollets uns 20 dies, encarregant-se tant el mascle com la femella.

COMPORAMENT

Acostumen a concentrar-se en grans bàndols, fins i tot de milers d'individus, que es desplacen conjuntament a les zones d'alimentació i a les zones de descans. Aquests bàndols es desplacen com si fossin un sòl individu. Són especialistes a sondar els parterres de gespa i les acumulacions d'algues, on acostumen a clavar el seu bec llarg i cònic tancat i obrir-lo, en la mesura del possible, un cop clavat. Després investiguen el forat per tal de trobar cucs i insectes. Pernocten en grans bàndols a zones arbrades, carritxars o edificis urbans.

Comencen a formar-se grans vols a mitjans d'octubre que assoleixen el seu màxim a finals de novembre. Posteriorment, durant tot el febrer, l'inici de la migració fa que les concentracions de les joques esdevinguin cada vegada menys nombroses fins a arribar a desaparèixer durant la primera quinzena de març.

El cant és molt variable, amb un gran repertori de mimetismes d'altres espècies, com el Pardal comú, la Garsa o la Fotja vulgar, i xiulets clars i prolongats. Pot ser una barreja de xiulets clars, «clics», colpejades i rialles, trenats en un llarg cant desvari- at, emès des de dalt de tot d'una xemeneia o del cim d'un arbre.

MALALTIES DE LES ESPÈCIES CINEGÈTIQUES

Les malalties de les espècies cinegètiques, i de la fauna salvatge en general, són nombroses i sovint són compartides amb els animals domèstics, tot i que la seva epidemiologia està influenciada per l'estil de vida lliure dels animals salvatges. En aquest apartat fem un resum d'aquelles malalties que considerem més rellevants, ja sigui per la seva importància a nivell mundial, per la seva presència a Catalunya, per ser una zoonosi (malalties que poden transmetre's a l'home) o per la seva relació amb les malalties dels animals domèstics. No obstant això, és important assenyalar que existeixen moltes més malalties que en el futur podrien arribar a aparèixer a la nostra fauna cinegètica.

Malalties dels mamífers

Malalties infeccioses

- **Brucel·losi**

La brucel·losi és una malaltia bacteriana, molt contagiosa, de curs crònic que afecta a nombroses espècies d'animals domèstics i salvatges, i també a l'home (és una zoonosi greu, en ocasions mortal). El procés, que té una distribució mundial, està ocasionat per diferents espècies del gènere *Brucella*. *B. melitensis*, típica del bestiar oví i caprí, és la espècie més patògena per a l'home i la que provoca la majoria de contagis. Als remugants domèstics, aquest procés ha estat objecte de campanyes de sanejament des de fa molts anys, el qual ha reduït molt la seva incidència.

Encara que es pot donar la transmissió en ambdós sentits, dels animals domèstics als salvatges i viceversa, fins a dia d'avui, no s'ha pogut demostrar que cap remugant salvatge europeu representi un reservori permanent de *B. abortus* o de *B. mellitensis*. De fet, alguns focus als animals salvatges s'han resolt espontàniament en sanejar o eliminar els remugants domèstics de la zona de convivència amb els salvatges.

Els símptomes de la brucel·losis estan relacionats amb la inflamació dels òrgans reproductors, com els testicles. També es pot produir artritis, afectacions oculars i, en ocasions, la infecció s'estén a la resta de l'organisme provocant febre i depressió, entre d'altres manifestacions.

• Ectima contagiós

L'ectima contagiós és una malaltia infecciosa produïda per un virus del gènere *Parapoxvirus*. S'ha descrit a l'ovella, la cabra, el gos i el dromedari. Al bestiar oví son especialment receptius els xais de 3 a 6 mesos d'edat. L'home també pot patir el procés. La malaltia afecta a la pell i a les mucoses i es caracteritza per l'aparició de pàpules que evolucionen a pústules i crostes. Es descriuen tres formes clíniques: labial, podal i genital. El procés afecta principalment als animals joves i s'observa l'aparició de lesions als unglots (espai interdigital) i a les mucoses (gingival, paladar, llengua i llavis), el que dificulta l'alimentació.

Es pot confondre amb altres malalties com la febre aftosa, la dermatosis ulcerosa i la sarna sarcòptica. Normalment, als ungulats salvatges es tracta de casos esporàdics en individus joves durant el període de tardor-hivern, tot i que també s'han descrit brots epidèmics. S'ha descrit en cabra salvatge, als Ports de Tortosa i Beseit, a l'isard dels Pirineus i dels Alps austríacs i a l'íbx dels Alps.

• Malaltia d'Aujeszky o Pseudoràbia

La malaltia d'Aujeszky és una malaltia vírica provocada per un herpesvirus que afecta principalment als suïds, encara que gairebé tots els mamífers son receptius a la infecció natural. Als animals carnívors i omnívors, la transmissió de la malaltia té lloc, principalment, per via digestiva (en el porc, també per via respiratòria i genital) i als remugants per via subcutània o intramuscular (insectes vectors). Les rates poden tenir un paper molt important en la transmissió del procés als senglars.

Al porc domèstic, la infecció pot cursar de forma diferent depenent de la classe d'edat (més greu als joves i de forma latent als adults). Al senglar, la infecció existeix, tot i que acostuma a ser subclínica, de manera que tot i que nombrosos estudis han demostrat la presència del virus a moltes poblacions de senglar, son

pocs els casos en que s'observa la manifestació de símptomes clínics. Els carnívors infectats poder desenvolupar un quadre clínic similar al de la ràbia, raó per la qual la malaltia també es coneix com a pseudoràbia. La picor intensa al punt de penetració del virus és el símptoma més destacat, i la malaltia sol finalitzar, després d'un curs agut, amb la mort de l'animal.

• **Malaltia vírica hemorràgica**

La malaltia vírica hemorràgica és una malaltia infecciosa, molt contagiosa, provocada per un virus de la família dels Calicivirus, que afecta únicament al conill europeu tant domèstic com de bosc. Aquest virus és molt semblant al que ocasiona la síndrome de la llebre bruna europea, però es tracta de dues malalties diferents.

A Espanya, la malaltia es va observar per primer cop a la primavera de 1988. La mortalitat ocasionada al conill de bosc durant el primer brot epizootic fou molt elevada. Des de llavors, s'han produït brots pràcticament a totes les regions espanyoles, ocasionant una mortalitat elevada, però variable segons les zones.

El virus és molt menys resistent en el medi ambient que el de la mixomatosi. La transmissió pot ser per contacte directe, amb animals infectats, i indirecte (vehiculat per persones, aus, rosegadors, medis de transport, aigua, etc.). La infecció té lloc per via oral, nasal o conjuntival.

El procés sol aparèixer entre els mesos d'octubre i principis de maig. Les epizooties solen durar de 4 a 5 setmanes i ocasionar una mortalitat variable, que depèn de nombrosos factors. Quan el procés apareix entre els mesos de desembre i febrer, la mortalitat es produeix sobretot en animals adults i en conillots que perden als seus progenitors. En canvi, quan el brot es produeix durant el mes de març, té lloc una gran mortalitat entre els individus juvenils, amb una incidència sobre la població molt més gran. L'hàbitat pot influir en la dinàmica de la malaltia. S'ha observat que poblacions localitzades als millors hàbitats, estan experimentant una recuperació, mentre que poblacions d'hàbitats deficients, han empitjorat o s'han extingit.

Encara no es coneix bé com el virus persisteix d'un any per l'altre, tot i que es pensa que ho pot fer pels conills portadors. Una altra hipòtesi és que pot romandre als cadàvers momificats a l'interior del cau durant tot l'any. S'ha comprovat que l'estrès (de maneig, alimentari, etc.) és un factor predisposant a l'aparició de la malaltia.

El període d'incubació es de tan sols 1 a 3 dies. La malaltia es caracteritza per la mort sobtada sense l'aparició de símptomes, observant-se el musell tacat de sang. En ocasions, els animals poden sobreviure una setmana o més i, en alguns

casos, es recuperen. Les lesions es caracteritzen per hemorràgies en diferents òrgans, amb importants alteracions al fetge.

La vacunació és eficaç en conills en captivitat, ja que es pot crear una barrera eficaç contra la malaltia si es vacunen entre el 70 i el 100% dels animals. Això és molt difícil d'aconseguir en poblacions d'animals salvatges de vida lliure i inclús li pot produir la mateixa malaltia. A més, quan vacunem un conill que està estressat per la captura i el transport, la protecció que s'aconsegueix no és l'adequada.

• Mixomatosi

La mixomatosi és una malaltia infecciosa ocasionada per un virus que afecta al conill i que pertany a la família dels Poxvirus. Als conills del gènere *Sylvilagus*, d'origen americà, la malaltia és endèmica i únicament produeix un procés benigne, pel que són considerats reservoris del virus. Al 1950, el virus fou introduït deliberadament a Austràlia per controlar la població de conills que estava causant problemes als cultius. Al 1952, amb la mateixa finalitat, el virus fou introduït a França. A partir d'aquí, la malaltia es va estendre pels diferents països d'Europa.

Es tracta d'un virus molt resistent, que als animals morts i a temperatura ambient pot sobreviure durant 250 dies. En l'actualitat acostuma a aparèixer tots els anys amb caràcter estacional, eliminant en moltes zones la majoria dels conills que es troben durant i després de la reproducció. Existeix un pic de mortalitat durant l'estiu i la tardor (associat a la presència de mosquits) i un altre pic de mortalitat durant l'hivern (associat a la transmissió per puces al cau). La transmissió es produeix per contacte directe (inhalació) i indirecte (picada de mosquits i puces). Les puces semblen ser les responsables del manteniment de la malaltia i els mosquits els disseminadors del procés.

Els animals joves són més susceptibles que els adults. El període d'incubació de la malaltia és de 2 a 8 dies, depenent de la soca de virus. El símptoma més característic és l'edema i la congestió de les parpelles. Posteriorment, s'observa edema i inflamació a la regió ano-genital. La forma crònica es caracteritza per l'aparició de nòduls cutanis principalment al cap, que estan coberts per petites crostes. Els animals moren entre 12 i 21 dies després de la infecció. Molts dels animals que sobreviuen presenten alteracions en la reproducció.

Les vacunes que existeixen en el mercat són eficaces en animals en captivitat, però únicament protegeixen al conill vacunat, no a la descendència. El principal problema que es presenta a nivell de camp, és la impossibilitat de vacunar un número suficient de conills per evitar que es produeixin els brots anuals de malaltia.

Després de l'aparició de la mixomatosi a Europa, nombroses poblacions de conill de bosc es van extingir, però moltes van tornar a assolir densitats similars a les que hi havia prèviament a l'epizoòtia en només 4-8 anys. Investigacions posteriors demostraren que aquestes poblacions es van recuperar perquè després d'aparèixer la malaltia es va reduir la temporada i la pressió de caça.

Els animals que sobreviuen després d'una epizoòtia, son els denominats 'resistents' a la malaltia, i els que contribuiran amb la seva reproducció a la següent generació. Si l'epizoòtia te lloc a l'estiu i la pressió de caça no es disminueix, aquests animals seran abatuts, amb el que es perd l'oportunitat de que contribuïxin a la recuperació de la població.

Amb el temps, s'han seleccionat de forma natural soques del virus poc patògenes, al mateix temps que els conills han desenvolupat una certa resistència genètica, el que s'ha traduït en una recuperació progressiva de l'espècie en moltes zones. Això explica perquè les repoblacions incontrolades realitzades amb conills d'altres zones geogràfiques poden ser més perjudicials que beneficioses.

Molts pensen que si repoblen amb conills que provenen de llocs on les densitats són elevades, aconseguiran al seu acotat el mateix efecte. Això, no solament no és cert a la major part dels casos, sinó que podem aconseguir l'efecte contrari, es a dir, que disminueixi encara més la població. D'una banda, els conills que es porten d'aquestes zones estan adaptats a una soca de virus determinada i quan els posem en contacte amb una nova soca per a la que no tenen defenses, molt sovint moren. D'altra banda, els conills que habiten al nostre acotat poden ser infectats por soques noves de virus, per a les que no tenen defenses, i es pot produir un brot de malaltia. Aquest mateix exemple pot servir per altres malalties infeccioses i també per a les parasitàries.

• Pesta porcina clàssica

La pesta porcina clàssica és una malaltia molt contagiosa, produïda per un Pestivirus, que pot afectar al porc domèstic i al senglar. El virus és molt resistent i el contagi es produeix sobretot per contacte directe. Els senglars solen contagiar-se per contacte amb fems o cadàvers de porcs infectats. La pateixen principalment a zones on es troben en elevades densitats, on poden arribar a perpetuar la infecció i fer de reservori pel porc domèstic, fet que suposa una gran amenaça per al sector de la producció porcina.

Els focus d'aquesta malaltia a les poblacions de porc senglar suposen un obstacle per l'èxit de les campanyes d'eradicació en porc domèstic a alguns països d'Europa, com França i Alemanya. El problema resulta més complicat en aquelles zones on es practica la ramaderia extensiva del porc domèstic, doncs es facilita el contacte amb els senglars.

La simptomatologia al senglar és similar a l'observada al porc domèstic però no tan greu, i es caracteritza per febre, diarrea, aparició de petites hemorràgies cutànies, coloració blava a la pell i símptomes neurològics, com tambaleigs o paràlisis posterior.

• **Pestivirus de l'isard**

La pestivirus de l'isard és una malaltia d'origen víric de recent aparició. Durant els anys 2001 i 2002, es va detectar una mortalitat anormal d'isards a la Reserva Nacional de Caça de l'Alt Pallars-Aran, als Pirineus de Lleida. Els estudis virològics van determinar que no es tractava de cap soca de virus prèviament coneguda, però amb similituds amb soques de Pestivirus de tipus oví (Malaltia de la Frontera).

Durant els anys 2005 i 2006 s'han produït nous brots de la malaltia que han provocat elevades mortalitats a diferents zones dels Pirineus, com la Reserva Nacional de Caça de la Cerdanya-Alt Urgell o el Cadí, mentre que a d'altres zones sembla evolucionar cap a una situació endèmica, amb aparició de casos aïllats i esporàdics. A la Reserva Nacional de Caça de la Cerdanya-Alt Urgell la mortalitat ha estat del 86%, mentre que a la Reserva Nacional de Caça del Cadí ha estat del 70%.

La simptomatologia es caracteritza per dificultat de moviment i debilitat durant el desplaçament, i en ocasions canvis de comportament com la pèrdua de la resposta de fugida de l'home, fins al punt de que alguns es capturen fàcilment a mà. Els isards afectats estan molt prims i perden el pèl al tronc, de forma que només en queda pèl a la cua, a les extremitats i algunes parts del cap. Sovint apareixen processos patològics secundaris, com pneumònies o diarrees, que acompanyen la infecció pel pestivirus. Al brot de Cerdanya, per exemple, en estudiar els primers casos de mortalitat es va veure que els animals patien pneumònies greus que eren la causa última de la mort.

S'han estudiat les poblacions d'altres ungulats domèstics i salvatges que comparteixen hàbitat amb l'isard, i els resultats han estat negatius, pel que sembla una malaltia exclusiva de l'isard.

El control d'una malaltia vírica en poblacions d'animals salvatges de vida lliure en un medi tant agrest com són els Pirineus és pràcticament impossible, i s'ha comprovat que la caça intensiva no és una bona mesura de control en situacions com aquesta. En d'altres espècies afectades per un pestivirus, com és el cas del senglar i de la pesta porcina clàssica al Centre d'Europa, actualment es treballa en la vacunació mitjançant esquers per via oral. No obstant, la vacunació oral a l'isard seria molt més complicada, donat els seus hàbits alimentaris, a més de que els estudis necessaris pel disseny d'una vacuna són summament costosos.

• **Processos respiratoris**

Les afeccions respiratòries d'origen infeccioses constitueixen una patologia important als ungulats salvatges, i normalment estan provocades per bacteries com *Manhemia haemolytica* y *P. multocida*. S'han descrit des de petits focus de mortalitat fins a grans epidèmies. Sovint, la infecció bacteriana es secundària a altres agents predisposants, normalment d'origen víric. S'han descrit principalment a l'isard i en algunes zones son considerades com la primera causa de mort per un agent infeccios en aquesta espècie. Als ungulats salvatges, la mortalitat es pot donar en totes las classes d'edat, però és als animals joves de primer i segon any de vida on la incidència és més gran. La mortalitat per aquesta causa acostuma a ser hivernal.

• **Queratoconjuntivitis infecciosa**

La queratoconjuntivitis infecciosa és una malaltia molt contagiosa típica dels petits remugants domèstics i dels caprins salvatges, que es caracteritza per la inflamació de la còrnia i de la conjuntiva, podent arribar a provocar ceguera. Està provocada pel microorganisme *Mycoplasma conjunctivae*, tot i que també s'han descrit altres microorganismes que poden tenir a veure amb l'aparició de la malaltia. Afecta sobretot a l'isard, i amb menys freqüència a la cabra salvatge dels Alps i al mufló. S'ha descrit en nombroses poblacions d'isards, als Alps, Pirineus, Serralada Cantàbrica i Nova Zelanda. Tot i que als animals domèstics no es considera una malaltia greu, el seu impacte als animals salvatges por arribar a ser important, doncs els animals que queden cecs pateixen caigudes greus, no s'alimenten bé i es deterioren fins a la mort.

A les poblacions salvatges s'observen des de situacions epidèmiques de fort impacte, més freqüents als primers contactes amb l'agent infeccios, fins a situacions endèmiques, amb aparició de casos aïllats, en poblacions que ja han adquirit certa immunitat. No obstant, la renovació de la població i la pèrdua d'immunitat per la falta de contacte amb l'agent infeccios, fa possible l'aparició de nous brots epidèmics en poblacions on la malaltia existia prèviament. No es considera que la densitat d'animals sigui determinant per a l'aparició d'un brot de malaltia, tot i que aquesta pot afavorir el contagi.

• **Ràbia**

La ràbia és una malaltia infecciosa produïda per un Rabdovirus de distribució mundial. A Europa existeixen focus a diferents països (ràbia canina) que en ocasions s'associen amb ràbia als animals salvatges. La transmissió té lloc per la mossegada d'un animal afectat. Son receptius al virus l'home (zoonosi), tots els mamífers i, en ocasions, també les aus. Clínicament es caracteritza per l'apa-

rició d'estats d'excitació i paràlisis. El símptoma més característic als animals salvatges son els canvis de comportament, de manera que els animals afectats no temen a l'home. Apart dels carnívors i els ratpenats, s'ha descrit en ungulats com el cabirol o la daina. La infecció natural provoca casi sempre la mort.

• **Síndrome de la llebre bruna europea**

Aquesta malaltia també es coneix com la hepatitis vírica de la llebre, i és similar a la malaltia hemorràgica del conill, ja que també està produïda per un calicivirus. Està àmpliament descrita a Europa, tot i que es desconeix la seva incidència a la Península Ibèrica. Aquest procés pot afectar a totes les espècies de llebres presents a Europa, amb major incidència entre juliol i desembre.

La llebre es considera més resistent que el conill enfront a aquest virus, tot i que l'impacte real sobre la població és encara desconegut. Les llebres poden morir sense mostrar símptomes en presentacions agudes, però també es poden veure individus primis i deprimits, a vegades amb simptomatologia nerviosa, conegut com «llebres boges», donat que mostren comportaments anormals.

• **Tuberculosi**

La tuberculosi és una malaltia bacteriana, contagiosa, produïda per bacteries del gènere *Mycobacterium*. La malaltia es manifesta amb símptomes poc característics, d'evolució lenta, amb un deteriorament progressiu de l'estat general fins a produir la mort de l'animal. Provoca lesions nodulars de color blanquinós, i a vegades calcificades, de creixement lent a nòduls limfàtics i als pulmons. Produeix nombroses pèrdues al bestiar domèstic, sobretot boví. Per això és una malaltia de declaració obligatòria i està sotmesa a campanyes d'eradicació.

A tot el món, la fauna salvatge juga un paper important en l'epidemiologia de la tuberculosi. A Europa, un dels casos més coneguts és el dels toixons a les Illes Britàniques. Aquesta malaltia també ha estat molt estudiada al senglar i al cérvol, dos espècies molt susceptibles a la infecció, especialment en aquelles zones on es troben en elevades densitats o es fa una gestió que afavoreix la concentració d'animals, com l'aportació d'alimentació suplementària. L'origen de la malaltia a les poblacions salvatges normalment s'associa al bestiar domèstic, tot i que s'ha vist que un cop eliminat o sanejat aquest, la malaltia pot persistir a les poblacions salvatges, que poden fins i tot actuar de reservori de la malaltia i font de contagi per altres espècies. A més de suposar una amenaça per l'home i el bestiar domèstic, també hi han espècies amenaçades, com el linx ibèric, que poden veure's afectades per aquesta infecció.

És, per tant, imprescindible la consideració de les espècies de fauna salvatge als programes de control i eradicació de la tuberculosi. És una zoonosi molt im-

portant, tot i que el contagi a l'home per la manipulació de canals amb lesions no sembla fàcil, donada l'escassa casuística descrita. Cal tenir en compte però que aquest contagi és possible, especialment en nens i persones immunodeprimides, raó per la qual cal extremar les precaucions. A l'home és una malaltia greu i el tractament, encara que possible, resulta llarg i amb molts efectes secundaris.

• Tularèmia

La tularèmia és una malaltia bacteriana provocada per la bactèria *Francisella tularensis*. Afecta normalment a lagomorfs, principalment a la llebre, i als rosegadors. Les paparres actuen de reservori i contagien la malaltia, tot i que el contagi a l'home també es produeix per la manipulació de les canals de les llebres caçades.

Els casos de tularèmia a la llebre tenen un pic entre octubre i novembre, immediatament després de l'increment de la població de petits rosegadors i del període de més activitat de les paparres adultes. Existeix un altre pic entre febrer i març que es correspon amb l'inici de l'activitat de les paparres que han sobreviscut a l'hivern.

La malaltia pot provocar un canvi de comportament a les llebres, especialment la disminució de la resposta de fugida. Les lesions típiques són congestió visceral, sobretot de la melsa, que pot augmentar la seva mida fins a 3 o 4 vegades. A vegades, al fetge s'observa un puntejat de color grisós-blanquinós, tot i que aquesta troballa és molt inespecífica i es pot deure a altres causes.

A l'home, el quadre clínic inicial és similar al d'una grip, amb febre i dolors musculars, seguit de la inflamació dels nòduls limfàtics axil·lars, pneumònia, ulceració del punt d'entrada de la infecció (picada de la paparra, o ferida), on la pell està envermellida, i la possible inflamació d'altres nòduls limfàtics.

Malalties parasitàries

• Endoparasitosis

La presència d'ectoparàsits i endoparàsits als animals salvatges sol ser normal i no acostuma a tenir significació patològica pels animals, sempre i quan no es superin uns certs límits. N'hi ha que es localitzen al fetge, com *Dicrocoelium dendriticum* o *Fasciola hepatica* (trematodes), normalment descrits en remugants salvatges com el mufló o l'isard. El seu cicle està condicionat per factors climàtics, del sòl i per la presència d'hostes intermediaris com cargols o formigues, que són necessaris per poder completar el seu cicle.

Els endoparàsits més freqüents als animals salvatges són els nematodes (cucs rodons) pulmonars i gastrointestinals. Als animals salvatges malalts és difícil

establir si la mala condició corporal d'un animal i el seu estat immunitari han facilitat l'acció i proliferació del paràsit, o si aquesta és el resultat d'aquest. Els nematodes gastrointestinals tenen generalment una acció 'erosiva' sobre les reserves energètiques i, conseqüentment, sobre la supervivència hivernal en situacions climàtiques rigoroses. Els nematodes pulmonars provoquen pneumònies verminoses als animals, de curs generalment crònic i que rarament provoca baixes. No obstant això, sovint, aquests paràsits preparen el terreny per a l'acció patògena de bacteries com *Pasteurella* spp. i de virus pneumotròpics.

L'últim grup a mencionar seria el dels cestodes, es a dir, les tènies, que es localitzen a l'intestí prim de carnívors domèstics i salvatges. Per això és important la desparasitació periòdica dels gossos. Les seves fases larvàries però, els cisticercs, les trobem normalment als herbívors. Son uns quists que contenen líquid i la larva de la tènica pròpiament dita. Es localitzen normalment a la cavitat abdominal o toràcica, però existeix el cas concret de la *Taenia multiceps*, la fase larvària de la qual, *Coenurus cerebralis*, es localitza al cervell o a la medulla espinal, i afecta als herbívors, i fins i tot a l'home. La simptomatologia més característica en aquests animals és la nerviosa, com per exemple els moviments en cercle, coneguts com «circling» o «torneo».

En aquest mateix grup, és important citar el quist hidatídic, doncs es tracta també d'una zoonosi. El paràsit que la provoca és del gènere *Echinococcus*, concretament la seva fase larvària, que provoca quistos que poden arribar a adquirir gran mida en teixits tous i vísceres (preferentment fetge i pulmó) de l'hoste intermediari, normalment ungulats i també l'home.

• **Triquina**

Es tracta d'una malaltia parasitària molt coneguda pels caçadors del senglar, donat que pot afectar a les persones. Està provocada per un paràsit del gènere *Trichinella*, que inclou varies espècies, que es poden trobar arreu del món. La infecció s'ha descrit en més de 150 espècies diferents d'animals salvatges, afectant no només als mamífers, sinó també a les aus.

El cicle comença quan un hoste (l'home, carnívors, senglars i rosegadors, principalment) ingereix les larves enquistades a la musculatura d'un animal afectat, com per exemple un senglar. Les larves es desenvolupen a l'intestí, quan son adultes es reproduïxen i les noves larves passen a la sang i arriben als músculs, on s'enquisten. La transmissió a l'home es produeix doncs per la ingestió de carn poc cuinada de senglar o d'un altre animal infestat, o per productes curats (embotits), dessecats o salats, en els que el paràsit sobreviu. Encara que la congelació pot arribar a destruir el paràsit, és important remarcar que cal assolir temperatures molt baixes (-20°C) a tota la peça de carn (si és una peça gran,

la temperatura pot no ser tant baixa al centre de la peça com a la part de fora) durant un període prolongat de temps. Els símptomes son inicialment digestius, com diarrea, i posteriorment, dolor muscular (miàlgies), en el moment en que les larves s'enquisten al múscul.

• Ectoparasitosis

Les ectoparasitosis dels animals domèstics i salvatges estan provocades casi exclusivament per artròpodes. Entre aquests, destaquen els aràcnids i els insectes. Els aràcnids tenen quatre parells de potes, una segmentació corporal pràcticament inapreciable i no tenen ales. El seu cicle consta de varies fases, que inclouen els ous, formes larvàries, intermèdies i adults, i està molt influenciat per les condicions ambientals. Ens referim bàsicament a les paparres. Els insectes tenen tres parells de potes i el cos està dividit en cap, tòrax i abdomen. Poden tenir un o dos parells d'ales. Inclouen els dípters (mosques i mosquits), les puces i els polls.

Els ectoparàsits poden transmetre malalties, tant de forma purament mecànica, com per la picada, mitjançant aquelles espècies que s'alimenten de sang. També poden deixar larves a les ferides (miasis), provocar alteracions cutànies mecàniques (hipodermosi) i al·lèrgiques o irritació. Les larves del gènere *Hypoderma* son paràsits subcutanis de bòvids i cèrvids que provoquen alteracions que deprecien les pells dels animals.

L'acció patògena de les paparres es pot resumir en quatre punts: acció espoliadora (extracció de sang per les femelles adultes), acció mecànica (irritació i ferides a la pell), acció tòxica (secrecions/excrecions) i acció inoculadora (poden transmetre una ampla gama d'agents patògens).

Existeixen unes larves de mosques del gènere *Oestrus* que, un cop dipositades pels adults a l'entrada de les fosses nasals, penetren activament a la cavitat nasofaríngia, on comencen a alimentar-se i desenvolupar-se, provocant una gran irritació mecànica. Ocasionalment, les larves d'oèstrids arriben als pulmons o al cervell de l'hoste produint-li la mort.

• Sarna sarcòptica

La sarna sarcòptica és una malaltia parasitària, contagiosa, causada per un àcar microscòpic que pertany a la família *Sarcoptidae* (*Sarcoptes scabiei*). Les elevades densitats d'animals poden afavorir l'aparició de la malaltia, no només perquè s'afavoreix el contagi, sinó també per la pèrdua de condició dels animals derivada de la competència per l'alimentació. Aquest paràsit, que provoca diverses alteracions a la pell, ha estat descrit a més de 100 espècies de mamífers.

Als ungulats salvatges, la sarna sarcòptica produeix un deteriorament del seu estat general. L'aprimament s'acaba fent extrem i el pèl es perd progressivament. La pell, que es fa dura, s'esquerda, augmenta el gruix i queda coberta de crostes molt dures. La descamació és abundant i l'aspecte acartronat, crostós i depilat resulta extraordinari al voltant de la boca, implicant l'alimentació, al voltant dels ulls i a la base de les orelles. Finalment, si el procés evoluciona i no s'estableix un tractament, l'animal acaba morint.

A la Península Ibèrica son molt coneguts els brots epidèmics ocorreguts en poblacions de cabres salvatges a Cazorla i bona part d'Andalusia i a l'isard als Pics d'Europa.

Malalties de les aus

• Grip o Influença aviària

La grip aviària és una malaltia infecciosa de les aus, causada per un virus que pertany al gènere *Influenzavirus* tipus A. La malaltia a les aus pot presentar dues formes clíniques, una de baixa patogenicitat, que causa una malaltia lleu, o d'alta patogenicitat, caracteritzada per ésser altament contagiosa i cursar amb una mortalitat molt elevada, que pot arribar al 100%. Totes les espècies d'aus són sensibles al virus de la grip aviària, encara que algunes són més resistents que d'altres. Entre les aus silvestres, els anàtids són els més susceptibles, però poden actuar com a portadors sans. La malaltia cursa amb una simptomatologia molt variada, que depèn del subtipus de virus.

Les persones es contagien per via respiratòria quan estan en contacte amb aus infectades. Per a que es produeixi el contagi és necessari un contacte directe, reiterat i pròxim a les aus o les seves femtes, circumstàncies que s'han donat als països asiàtics. A data d'avui, no s'ha produït la transmissió pel consum d'aus o d'ous (el virus es destrueix a temperatures superiors a 70°C). El procés es caracteritza per febre elevada, malestar general, tos i dificultat respiratòria. La mortalitat és aproximadament del 50% de les persones malaltes.

Cada 30 o 40 anys se sol registrar una pandèmia de grip a nivell mundial que coincideix amb l'aparició d'un subtipus de la grip diferent al que circula habitualment, encara que aquesta periodicitat no és sempre regular. A alguns dels brots esdevinguts recentment s'ha confirmat la importància de les aus salvatges en la transmissió de la malaltia a les aus domèstiques, especialment en sistemes d'explotació a l'aire lliure. Els caçadors, com a bons coneixedors del medi ambient i gestors de la fauna deuen participar en la vigilància per a detectar de forma precoç la possible aparició de la malaltia en les aus silvestres. Qualsevol mor-

talitat anormal d'aus silvestres (principalment d'anàtids) deu ésser ràpidament comunicada a les autoritats competents. Els organismes oficials han establert un programa de vigilància i control per evitar la transmissió de la grip aviar per contacte entre aus silvestres i domèstiques. Per a la detecció precoç de la malaltia a les zones considerades de risc es realitza una presa de mostres periòdica tant d'aus migratòries com de les explotacions d'aus de corral.

• **Malaltia de Newcastle**

La malaltia de Newcastle és una infecció vírica contagiosa de les aus. S'ha descrit en 236 espècies d'aus, però coloms i psitacids són especialment susceptibles. Normalment, es produeixen símptomes nerviosos (sobretot en coloms) però també pot aparèixer depressió, diarrea, plomes eriçades, secreció nasal i ocular, conjuntivitis, dificultat respiratòria, alteracions motores i mort sobtada.

En l'home és un procés poc freqüent que provoca conjuntivitis, malestar general, sinusitis, febre, mal de cap i faringitis. La recuperació és normalment espontània i triga entre 3 dies i 3 setmanes. No s'ha demostrat la transmissió a partir d'aus urbanes, encara que el seu diagnòstic pot passar desapercebut degut a la seva semblança amb un refredat.

• **Ornitosi o Psitacosi**

L'ornitosi o psitacosi és una infecció causada per *Chlamydia psittaci*. El terme psitacosi s'utilitza per designar el procés entre l'home i els psitacids, i ornitosi quan es refereix a la resta de les aus. Aquest microorganisme pot afectar a una gran varietat d'hostes, incloent a més de les aus, mamífers, amfibis i rèptils, en els que causa diverses malalties.

Aquest microorganisme es descriu sobretot en psitacids. Moltes aus són portadores subclíniques i no manifesten la malaltia, però disseminen el microorganisme contaminant el medi ambient. La naturalesa gregària de moltes de les aus urbanes afavoreix la transmissió, sobretot en llocs secs i contaminats amb matèria fecal. Les aus salvatges poden transmetre la malaltia a les aus domèstiques i de producció. Els símptomes típics inclouen pneumoenteritis, secreció nasal mucopurulenta, diarrea i manca de vitalitat, però pot variar de manera important segons l'espècie d'au afectada.

Les persones adquireixen la infecció en inhalar les secrecions i les partícules fecals en aerosol. La infecció pot produir des de símptomes inaparents fins a una malaltia sistèmica greu amb febre, mal de cap i dolors musculars, amb o sense manifestacions respiratòries. Normalment, es produeix una tos no productiva i es desenvolupa una pneumònia.

• **Salmonel·losi**

Les bacteries del gènere *Salmonella* poden afectar als mamífers, entre ells, l'home, aus, rèptils i fins i tot insectes. Als animals salvatges, són més freqüents a les aus, i existeixen moltes espècies diferents. A les aus, és més freqüent en gallinàcies, aus aquàtiques i gavines. Es tracta de la zoonosi més freqüent a nivell mundial. Molts animals poden ser portadors asimptomàtics, però font d'infecció per altres espècies. Els símptomes que provoca la infecció per Salmonel·les poden ser molt diversos, depenent de l'espècie infectada i de l'espècie de *Salmonella*, però els més freqüents són els de tipus digestiu i els avortaments. Per tal de prevenir el contagi cal extreure les mesures higièniques quan es manipula una au salvatge.

• **Verola aviar**

Es tracta d'una malaltia de distribució mundial provocada per un poxvirus molt resistent a l'ambient. Afecta sobretot a gallinàcies, però també a coloms, psitàcids, passeriformes, etc. Es caracteritza per la formació de lesions proliferatives, tipus berruga, en la pell (forma cutània) i lesions diftèriques (forma diftèrica) a les parts superiors dels tractes digestiu i respiratori. Són típiques les berrugues a zones sense plomes, com al voltant del bec, dels ulls i a les potes. La transmissió és directa, per contacte amb crostes que queden al terra o als nius i el virus penetra per ferides o petites abrasions, o també per via respiratòria. Depenent de la gravetat de les lesions pot arribar a dificultar la respiració dels animals i provocar la mort, sobretot si afecta a la visió i a l'alimentació. Aquesta malaltia és descrita principalment en aus de corral o de granja, de manera que no és freqüent en aus salvatges, excepte en aquelles zones on s'acostuma a repoblar amb perdius de granja.

• **Virus del Nil Occidental (West Nile Virus)**

El virus del Nil Occidental és un Flavivirus i la malaltia s'ha descrit en aus, èquids i en l'home. El procés es transmet per un artròpode vector, que es contamina al picar a una au infectada. El principal reservori del virus són les aus, ja siguin domèstiques o salvatges (sedentàries o migratòries). Les aus actuen, en general, com a portadores sanes, encara que s'han descrit manifestacions neurològiques amb mortalitats importants en coloms en Egipte i en corbs als Estats Units. L'home, com el cavall, és un hoste accidental del virus. La malaltia en l'home provoca normalment una síndrome febril inaparent. En algunes ocasions, la síndrome febril es pot complicar amb una meningitis o encefalitis que poden ser mortals. Això, normalment es dona en persones d'edat avançada.

Bibliografía

Mamífers

BLANCO, J.C. (1998). *Mamíferos de España* (Tomos I i II). Editorial Planeta, S.A., Barcelona.

CASTELLS, A. I MAYO, M. (1993). *Guía de los mamíferos en libertad de España y Portugal*. Ediciones Pirámide S.A., Madrid.

PALOMO L.J. i GISBERT, J. (2002). *Atlas de los mamíferos terrestres de España*. Dirección General de Conservación de la Naturaleza-SECEM-SECEMU, Madrid.

PURROY, F.J. i VARELA, J.M. (2003). *Guía de los mamíferos de España (Península, Baleares y Canarias)*. Lynx Edicions, Bellaterra, Barcelona.

RUIZ-OLMO, J. i Aguilar, A. (1995). *Els grans mamífers de Catalunya i Andorra*. Lynx Edicions, S.L., Barcelona.

VAN DEN BRINK, F. H. i BARRUEL, P. (1971). *Guía de campo de los mamíferos salvajes de Europa occidental*. Ediciones Omega, S. A., Barcelona.

Aus

BEZZEL, E. (1988). *Guía de aves. Picos, búhos, rapaces, palomas, gallináceas y otros*. Ediciones Pirámide, Madrid.

BEZZEL, E. (1988). *Guía de aves. Somormujos, garzas, anátidas, grullas, limícolas, gaviotas y otros*. Ediciones Pirámide, Madrid.

BEZZEL, E. (1989). *Guía de aves. Paseriformes*. Ediciones Pirámide, Madrid.

W. (1999). *A field guide in colour to British birds*. Blitz Editions, Prague, Czech Republic.

CLAVELL I CORBERA, J. (2002). *Catàleg dels ocells dels Països Catalans (Catalunya, País Valencià, Illes Balears, Catalunya Nord)*. Lynx Edicions, Bellaterra, Barcelona.

HISTÒRIA NATURAL DELS PAÏSOS CATALANS (1986). *Volum 12. Ocells*. Enciclopèdia Catalana, Barcelona.

JONSSON, L. (1995). *Aves de Europa con el Norte de África y el Próximo Oriente*. Editorial Omega, Barcelona.

MARIO VARGAS, J. (1997). *Manual del cazador en Andalucía. Consejería de Medio Ambiente, Junta de Andalucía*. EGMASA, Sevilla.

MARTÍ, R. y DEL MORAL, J.C. (2003). *Atlas de las Aves Reproductoras de España*. Dirección General de Conservación de la Naturaleza-Sociedad Española de Ornitología, Madrid.

MULLARNEY, K.; SVENSSON, L.; ZETTERSTRÖM, Dan; GRANT, Meter J. (2003). *Guía de aves. La guía de campo de aves de España y de Europa más completa*. Ediciones Omega, Barcelona.

Malalties

En aquest apartat no s'inclouen citacions concretes, ja que la bibliografia que tracta sobre les malalties de les espècies cinegètiques és molt dispersa. No existeix un llibre on es puguin trobar totes o la majoria de les malalties que afecten a aquestes espècies o a un grup concret d'aquestes (aus i mamífers). Si es vol aprofundir en el coneixement d'una malaltia, s'han de buscar articles d'investigació o de revisió sobre aquesta malaltia, i en molts casos en una espècie determinada.

Índex alfabètic d'espècies

Mamífers

Cabirol	28
Cabra salvatge . . .	32
Cérvol	26
Conill de bosc . . .	16
Daina	30
Guineu	22
Isard	34
Llebre	18
Mufló	36
Porc senglar	24
Visó americà	20

Aus

Ànec coll-verd . . .	40
Ànec cuallarg . . .	44
Ànec cullerot . . .	46

Ànec grisè	42	Morell cap-roig . .	54
Ànec xiulador . . .	48	Morell de plomall	58
Becada	72	Perdiu roja	60
Becadell comú . . .	74	Perdiu xerra	62
Colom roquer . . .	80	Tord ala-roig	92
Cotorreta de pit gris	88	Tord comú	90
Estornell vulgar . .	100	Tórtora	86
Faisà	66	Tudó	84
Fotja vulgar	68	Xarrasclet	52
Fredeluga	70	Xarxet comú	50
Garsa	98	Xibec	56
Gavià argentat . . .	78	Xixella	82
Gavina vulgar . . .	76		
Griva	94		
Griva cerdana . . .	96		
Guatlla	64		

GUIA DE LES ESPÈCIES
CINEGÈTIQUES
DE CATALUNYA